

Acesta este **ULTIMUL** număr al revistei *Puncte cardinale*, care a apărut neîntrerupt timp de 20 de ani. Mulțumindu-le tuturor celor care ne-au stat aproape (cititori, colaboratori, sprijinitori), aducem un înnoit omagiu celui care a fost luptătorul anticomunist și publicistul de dreapta Gabriel-Iacob Constantinescu (întemeietorul și directorul publicației), ce, dacă nu s-ar fi adăugat la neamul său în prag de primăvară (6 martie 2010), ar fi împlinit pe 5 noiembrie vîrsta de 89 de ani. Pomenită să-i fie lucrarea în cer și pe pămînt!

ANUL 20

credință
iubire
speranță

PUNCTE CARDINALE

ANUL XX
Nr. 11/12
(239/240)
Noiembrie
Decembrie
2010
24 pagini – 5 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINĂ

Circulație în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, GRECIA, FRANȚA, ELVEȚIA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

La despărțirea de *Puncte Cardinale*

Nu-mi plac gările, plecările, despărțirile. Șuieratul locomotivelor, luarea de rămas-bun, fluturarea mâinilor, otrava cuvântului *adio.* Patetismele, naufragiile, scufundările. Îmi plac numai venirile, întâlnirile, prezențele. Năzuințele și speranțele spre mai bine, mai sigur, mai frumos. Steagul fluturând pe catarg, în bătaia vânturilor potrivnice.

Din păcate, țara în care trăiesc mi-a oferit prea puține momente dorite și prea multe dintre celelalte. Aproape de fiecare dată, lumina imaginată mi-a fost acoperită de realitatea întunecată. Un astfel de moment, pe care îl doream nepieritor, a apărut în urmă cu 20 de ani: un grup restrâns de oameni, inimoși și patrioți, al cărui far necontestat a fost regretatul Gabriel Constantinescu, și-a ridicat glasul spre auzul și vederea tuturor celor ce așteptam, credeam, speram.

Revista proaspăt apărută, încă de la primul ei număr, ne-a indicat drumul spre miazăzi, niciodată spre miazănoapte; ca o busolă, arătându-ne veșnic răsăritul, nicicând asfințitul. Nimeni nu are nevoie de tenebrele nopții; toată lumea vrea să se îndrepte spre zorii dimineții. Este ceea ce a făcut, în ultimele două decenii, această revistă – prima cu adevărat de dreapta, izvorâtă din peisajul nocturn, stâng și strâmb al României post-comuniste. Încercând să ne împrăștie confuziile, să ne deslușească întrebările, să ne găsească răspunsurile. A reușit, n-a reușit? Asta numai Dumnezeu poate ști, precum și sentimentele pe care fiecare le purtăm în inimă și în minte.

În ce mă privește, nu-mi propun un excurs sau o evaluare asupra întregii sale activități. Peronul trist pe care mă aflu, în București, și bagajele pe care le văd strânse în redacția de la Sibiu mă opresc în a putea fi analitic, sintetic, cuprinzător, cântăritor și obiectiv prețuitor. Nu pot fi decât subiectiv, în calitate de vechi al ei colaborator.

De 12 ani, mi-am așternut, de 25 de ori, numele, alături de întemeietorii, făuritorii și continuatorii unui suflu național și religios, cum nici o altă publicație nu a respirat în presa românească postdecembristă. Sunt mulțumit și mândru că am fost părtaș la această unică realizare, de netăgăduit în raport cu ansamblul ostil și concurent sub care a rezistat atâția ani, bătuți pe muchie.

Sigur că orice lucru are un început și un sfârșit. Dar gândul că luna viitoare nu voi mai merge la Autogara Militari, să ridic *Punctele Cardinale*, trimise spre difuzare, mă umple de o singurătate imposibil de descris. Aceeași singurătate o vor resimți, fără îndoială, abonații din capitală, cât și, mai ales, cei din largul lumii – din Austria, Germania, Grecia, Franța, Elveția, Suedia, Spania, Canada, Statele Unite, Australia –, așteptători și încrezători în articole ce, lună de lună, le alungau disperarea, le întrețineau nădejdea, le potoleau dorul de pământurile natale, nicicând uitate sau înstrăinate, ci mereu reavene și proaspete, asemeni unor răsaduri ce stau să încolțească, să înflorească, să crească.

Cine va mai apăra tradiția românismului? Cine va mai apăra dreapta creștină? Cine va mai contracara vadimismul băltind într-o formă de putoare pestilențială, așa-zis democrat-capitalistă, în fond, însă, de sorginte neaoș-comunistă? Și cine se va mai înhăma la o luptă atât de inegală, între posibilitățile financiare minime ale realizatorilor și puhoiul maxim existent la îndemâna defăimătorilor? Nimeni.

Unde vor mai fi editorialele scânteietoare, cuceritoare și uneori incendiare? Unde comentariile exhaustive și, pe de-amănuntul, clarificatoare? Și unde numele ilustre, care ani de zile ne-au adăpat și întremat masa săracă și însetată, transformând-o în masă bogată și îndestulată? Nicăieri.

Între nimeni și nicăieri, îmi stă imaginea unui trecut aromitor, odihnitor și viitorul pe care nu-l pot întrevedea altfel decât neliniștit și pustiitor. Dacă ar fi să mă gândesc numai la învățăturile Părintelui Calciu, pe care nu le voi mai citi, și mi-e destul pentru a-mi pierde bruma de întărire cu care, altădată, îmi împodobeam zilele și serile. Dar câte alte nume, de renume, nu mi-au dat desfătare și îmbărbătare, pline de optimism, împotriva oricărui împrejur de pesimism!

A crede nețărmurit... Cu acest crez ne-a obișnuit această revistă, deopotrivă sibiană, bucureșteană, românească și europeană.

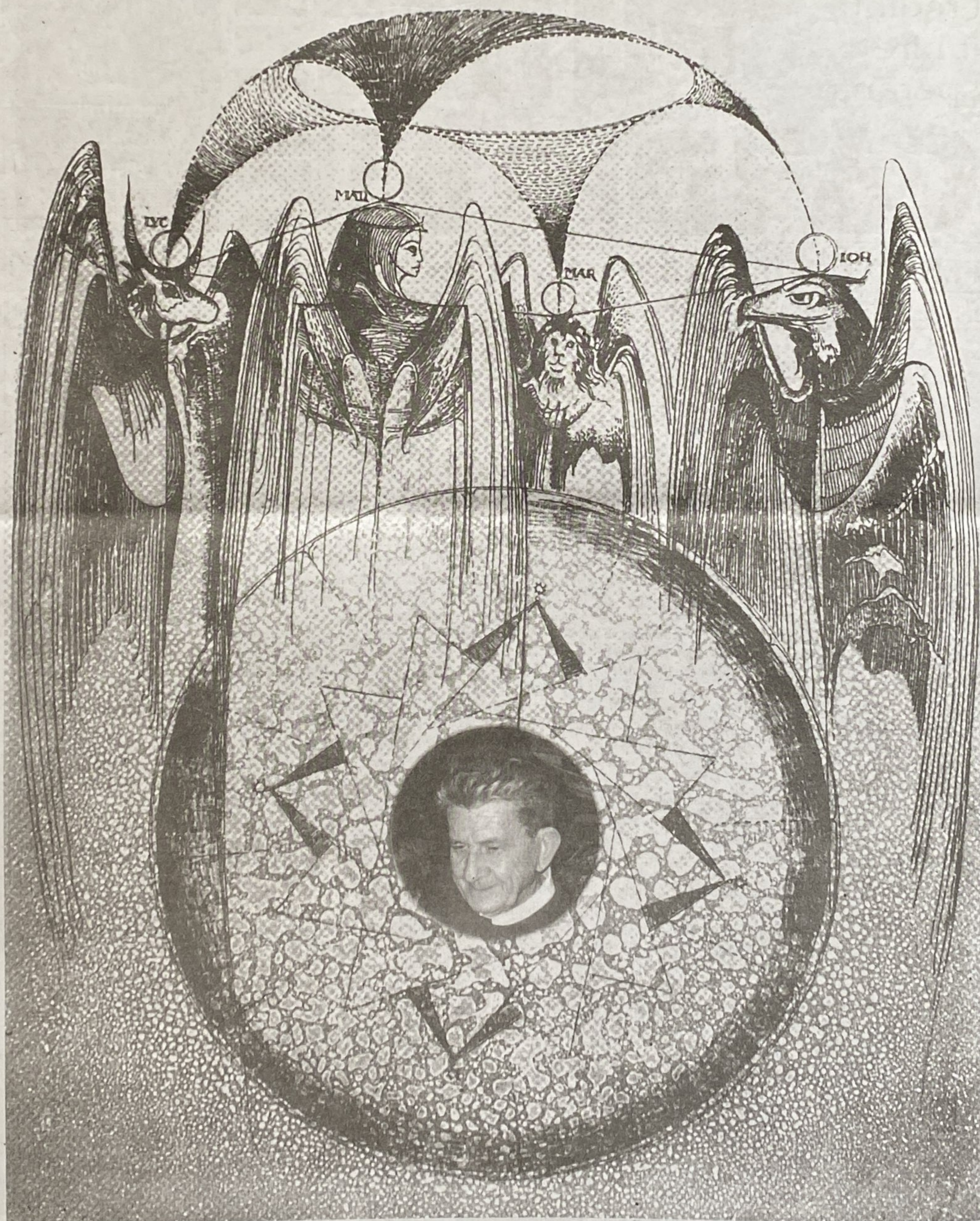
La urma urmei, care este rezumatul unei povești pe care, trebuie să recunosc, *volens nolens*, că n-am altă putere decât să o sfârșesc? Ce au vrut, în esență, *Punctele Cardinale*? Să dezgroape adevărurile îngropate. Să demistifice noianul de minciuni, asupra capetelor noastre aruncate și, cu atâta osârdie, etalate de minicinoși și măsluitori veroși, plătiți pentru a fi antinaționali și antireligioși. Mă refer la religia adevărului, împotriva religiei neadevărului. Prin toate articolele sale, revista *Puncte Cardinale* a vrut să cinstească, mai întâi, memoria celor căzuți – pe front, în munți, în lagăre, în închisori – și să încerce a le face dreptate. Apoi a creat câteva punți: între bătrâni și tineri; între țară și Exil; între confesiunile creștine tradiționale din România.

Cuvintele de mai sus – intențiile și rezultatele – aparțin întemeietorului și nemuritorului Gabriel Constantinescu, cât și mănunchiului de redactori, dintre care n-au cum să lipsească la pomenire neobosiții și prolificii săi susținători Răzvan Codrescu și Demostene Andronescu. Cer iertare lui Marcel Petrișor, Claudiu Târziu, Erast Călinescu și altora ce-ar merita o cât de scurtă numire, într-o foarte lungă înșiruire. Adaug înțelegerea și pacea, pe care toți s-au zbătut să o aducă în absurdul și nesfârșitul război româno-român.

Toți suntem ca niște fluturi, înghițiți în burta aceleiași broaște, stăpână pe mlaștină. Pentru o clipă, măcar, zborul fluturilor a semănat cu zborul vulturilor. Plutind cu aripi învingătoare peste creste, ca în cea mai frumoasă poveste. O clipă lungă, fecundă și profundă, lină și senină. Ea ne-a înverzit malurile, ne-a tresăltat necontenit inimile, ne-a fertilizat idealurile, ne-a defrișat deprimările, căderile. Cu un ton care ne-a fost tot timpul îngrășământ, cernoziom.

Rămas-bun, revistă! Îmi țin frâiele despărțirii în batistă. Acesta este ultimul tău număr, umăr. Sanctuar și altar de românism și creștinism ortodox. Este pentru ultima oară când numărul tău dublu mai formează un cuplu – între realizatori și cititori, înfrățiți, veșnic și fierbinți, într-o viitoare aducere-aminte, pe care, în prezent, sunt incapabil să o pot prefigura în cuvinte. Îți mulțumesc că ai existat. Nu știu dacă te-am meritat. Numai Dumnezeu ne poate judeca sufletele, cugetele.

Gelu NETEA

Evangheliştii, Ştefan ORTH

O generație, un om, o revistă...

Demostene Andronescu:

Mai întâi a plecat omul. Când i s-a împlinit veleatul, s-a stins senin și împăcat cu sine și cu Dumnezeu, cu conștiința datoriei împlinite, dar nu și fără regretul de a nu fi putut face mai mult.

Acum, cu acest ultim număr, care încheie cel de-al douăzecilea an de apariție continuă și fără compromisuri, se stinge și revista ctitorită de el. Nu însă fără a lăsa urme. Cel puțin așa ne place să credem. Și avem motive să credem acest lucru deoarece ctitorul și îndrumătorul revistei a avut grijă ca din echipa de care s-a înconjurat să facă parte și câțiva tineri înzestrați și destoinici, care, făcându-și ucenicia în preajma unui om de excepție, au ajuns poate ca în unele privințe să-și întreacă maestrul. Și acesta este un câștig substanțial pentru publicistica românească de dreapta.

Cât despre generația căreia i-au aparținut și omul, și – în mare măsură – revista, aceasta este gata și ea de „marea trecere"...

Pe Gabriel Constantinescu (căci despre el și despre revista *Puncte Cardinale* este vorba) l-am cunoscut în vara fatidicului an 1990. Se consumaseră alegerile din mai, care au fost, pentru țară, la fel de nefaste ca și cele din noiembrie 1946: se spulberase cel mai frumos vis al românilor din perioada postdecembristă (fenomenul „Piața Universității"), iar cei care se considerau „emanați" ai așa-zisei „revoluții" din decembrie '89 se instăpâniseră, prin votul unui electorat imatur și derutat, peste destinele țării și se străduiau acum să-și legitimeze impostura. Apăruseră deja, ca ciupercile după ploaie, o puzderie de partide și partidulețe ai căror inițiatori făceau mare zarvă pentru a ieși în evidență, fie că meritau cuvântul, fie că nu

Eram, prin luna iulie a acelui an, la adunarea unui astfel de partid, care avea loc în aula Ateneului Român. Este vorba de Uniunea Democrat-Creștină (U.D.C.), care se constituise ca partid încă din ianuarie și care avea să împărtășească soarta tuturor partidelor inițiate de „amatori", dispărând destul de curând din peisajul politic al țării. Într-o pauză a „lucrărilor" acelei adunări, pe când mă plimbam dezorientat și oarecum nemulțumit de improvizațiile la care asistam, am fost abordat de un necunoscut care, după ce s-a recomandat, mi-a spus că un prieten comun îi vorbise despre mine și despre preocupările mele și că ar vrea să-mi propună ceva. Apoi, fără alte preliminarii, mi-a pus abrupt întrebarea: „Vă place circul la care asistăm ca niște neghiobi? Domnule, nu de partide politice, nu de politicieni are nevoie astăzi țara, ci de cu totul altceva. Eu nu am fost și nu sunt legionar, dar am cunoscut pe unii dintre ei în situații-limită și de la ei am învățat să fiu om. De la ei am aflat că întemeitorul Mișcării Legionare, Corneliu Codreanu, ar fi spus când a pus bazele mișcării sale: «Nu de politicieni, ci de pedagogi are țara astăzi nevoie». Dacă atunci România avea nevoie de pedagogi, de educatori, cu atât mai mult are nevoie de ei astăzi, după lunga noapte comunistă prin care a trecut. Hai să-i lăsăm pe alții să facă politică și noi să ne apucăm de altceva! Ce-ai zice să profităm de ocazie și să valorificăm singurile câștiguri ale evenimentelor din decembrie '89, libertatea de asociere și libertatea de expresie, și să edităm o revistă de dreapta?". Deși la început mă abordase cu oarecare sfială și stângăcie, acum se înflăcărase și scoase din mapa pe care o avea sub braț o coală mare de hârtie, pe care era prefigurată prima pagină a viitoarei reviste. În partea de sus era caligrafiat frumos titlul revistei: *Puncte Cardinale*...

Ceea ce m-a impresionat încă de la început a fost faptul că Gabriel Constantinescu, vorbindu-mi despre viitoarea revistă, nu venea cu improvizații, ci avea bine conturate toate detaliile necesare unui astfel de proiect, de la principiile directoare ale publicației până la echipa redacțională, de la colaboratori până la suportul ei financiar. Făcuse deja rost, de la prietenii și cunoștințele sale din țară și din exil care îi împărtășeau aspirațiile, de banii necesari editării primelor numere. Nu-mi mai aduc aminte întocmai cum sunau pe atunci argumentele cu care încercase să mă convingă de necesitatea apariției unei astfel de publicații, însă le recunosc ca fiind aceleași cu cele pe care le-a evocat retrospectiv cu diferite ocazii, inclusiv în interviul acordat cu doar câteva luni înainte de a ne părăsi unui publicist mai tânăr: „Cu un grup restrâns, alcătuit din foști deținuți politici și din tineri intelectuali, am luat inițiativa înființării unei publicații care să apere tradiția românească autentică, demascând diversiunile neocomuniste, dar și orice alte forme de stângism anticreștin și antinațional" Sau în altă parte: „Ceea ce am avut în vedere... a fost ideea pură și simplă de *orientare*, de recuperare a *reperelor*, atât de necesare unui popor dezorientat de lungile decenii de comunism. Nu ne-am propus să fim... altceva decât am fost sau am putut fi în contextul acestor vremuri... în care dreapta adevărată, creștină și națională continuă să fie mai mult un deziderat decât o realitate. Afirmându-ne ca «Periodic independent de orientare național-creștină», noi am încercat să provocăm la o reconstrucție a dreptei pe fondul noilor realități, iar nu la o simplă imitație epigonică a dreptei interbelice. Trecutul trebuie avut în vedere, dar nu poate fi reiterat ca atare..." Cam aceleași lucruri mi le spusese și mie încă de atunci, chiar dacă altfel formulate.

Mărturisesc că deși la început îl privisem cu oarecare suspiciune, pledoaria lui înflăcărată nu numai că a reușit să mă convingă de necesitatea unui astfel de proiect, ci să și redeștepe în sufletul meu gustul „aventurii donquijotești" adormit de ani întregi. Totuși aveam unele rețineri. Nu puteam să nu fiu realist și să nu-mi pun întrebarea: „Sunt eu oare capabil să fac față unei astfel de provocări"? Căci cine și ce eram eu la acea dată? Eram un om oprit brutal, de „terorea istoriei", din evoluția intelectuală normală, cu multe lacune și deficiențe de care eram perfect conștient, și mai presus de toate cu o lehamite paralizantă. În 1964 ieșisem din închisoare mutilat, infirm sufletește și cu o serie de complexe care, în vidul spiritual din „lumea liberă", s-au acutizat. Apoi, după eliberare, mai bine de un sfert de secol trăisem la întâmplare, într-un soi de paralizie spirituală, fără prea multe preocupări intelectuale și, mai ales, fără năzuințe spre mai sus. Din aceste motive, nu i-am dat un răspuns ferm, ci unul bâlmăjit: că nu mă pot decide încă, că să mai vedem, că să mai așteptăm... și alte asemenea motivații puerile. Adevăratele motive ale reticențelor mele nu i le-am mărturisit preopinentului meu decât mult mai târziu, după ce ne-am împrietenit. Căci omul acesta mi-a devenit, după ce ne-am cunoscut bine, unul dintre cei mai buni prieteni pe care i-am avut vreodată. Nu credeam că după 60 de ani se mai pot lega astfel de prietenii. Ne înțelegeam din priviri și comunicam între noi... tăcând.

Ne-am despărțit atunci fără să luăm nici o hotărâre fermă în privința participării mele la proiect. El însă a perseverat și peste vreo două săptămâni m-a invitat la el acasă, la Sibiu, și în cele din urmă a reușit să mă convingă. Acum, privind retrospectiv la tot ce a fost, nu regret deloc că am dat curs unei asemenea „nebunii", deoarece, pe lângă faptul că mi-am făcut un prieten de nădejde, am reușit să ies și din marasmul în care mă bălăceam de atât amar de vreme. *Punctele Cardinale* au dat vieții mele plate de până atunci „sensuri verticale". Nu zic că am făcut gaură în cer, dar am satisfacția că am participat și eu, cu puținul meu, la succesul mai mare sau mai mic al unei reviste de dreapta adevărate într-un peisaj social și cultural bântuit de stânga și de stângisme.

Și acum, la ceas de bilanț, în loc de înșiruirea unor realizări și succese care ar putea fi considerate subiective, să-mi fie permis să reproduc caracterizarea pe care o făcut-o *Punctelor Cardinale* unul dintre cititorii noștri cei mai fideli, regretatul Paul Barbăneagră: „Confruntările social-politice care frământă neamul nostru în perioada zisă de «tranziție» au reafirmat o idee fundamentală: adevărata dreaptă este *meta-politică*, situându-se, prin conținutul și aspirațiile ei, nu la dreapta «centrului», ci *în inima văzduhului*, între «Ierusalimul ceresc» și întruchiparea lui lumească, între adevărurile revelate și tumultul cetății. Într-un peisaj social confuz și profanat de «stângi» și «drepte» deghizate, *Puncte Cardinale* a regândit deschis valorile noastre creștinești și naționale..."

E mult? E puțin? Cert este că pentru noi a fost la un moment dat *totul* și că-i rămânem perpetuu recunoscători lui Gabriel Constantinescu, fără de care am fi fost infinit mai săraci și mai singuri.

E sigur că Gabriel Constantinescu nu și-ar fi lăsat nesubliniată, la final, deplina recunoștință față de prietenii pe care i-a dobândit o dată cu revista, și în primul rând față de d-l Demostene Andronescu, sprijinul cel mai de nădejde al revistei de-a lungul celor 20 de ani de apariție neîntreruptă, moldoveanul molcom și blând care întotdeauna a redat echilibrul în situații-limită, și față de tânărul profesor din urmă cu 20 de ani, astăzi publicistul și poetul Răzvan Codrescu, cel care a înțeles atât de bine idealurile și direcția pe care avea să o urmeze și să o păstreze revista în tot acest răstimp. În locul și în numele celui ce nu o mai poate face, le aducem tuturor cuvenitele mulțumiri.

Fam. Gabriel Constantinescu

O generație, un om, o revistă...

Ion Paraschivescu:

În ultimul număr al existenței sale, revista *Puncte Cardinale* îmi face onoarea de a-mi publica aceste rânduri, luându-mi o piatră de pe inimă. Gabriel Constantinescu, fostul director al acestei reviste și bun prieten al meu, a plecat în lumea celor drepți în ziua de 6 martie a. c. Acest text ar fi trebuit să apară în numărul imediat următor al revistei. Vestea plecării dintre noi a lui Gabriel m-a năucit. O tristețe copleșitoare m-a dezechilibrat, dându-mi o stare de inhibiție totală. Am încercat totuși să o depășesc scriind un articol în care să-i exprim ceea ce simțeam atunci. Mi s-a părut fad și stupid. După ce am citit anunțul colectivului revistei, mi s-a părut chiar derizoriu – și am renunțat. Iată însă că același colectiv îmi oferă acum prilejul de a-l readuce pe Gabriel printre noi, motiv pentru care mă îndatorează.

L-am cunoscut pe Grabiel în toamna anului 1940, când amândoi am devenit elevi ai Școlii de Ofițeri de Cavalerie (Ș.O.C.) din Târgoviște. Întâmplarea a făcut ca să fim repartizați amândoi în același pluton (echivalentul unei clase la o școală civilă). În cei doi ani petrecuți în Ș.O.C. am avut ocazia să ne cunoaștem și între noi s-a înfiripat o prietenie care în decursul anilor a devenit din ce în ce mai temeinică. Gabriel a devenit șeful plutonului mai întâi, iar în final, datorită istețimii și seriozității lui, a fost propulsat ca șef al promoției 1942.

În multele discuții cu el în acești doi ani, Gabriel se comporta ca un civil în straie militare. Era calm, vorba îi era cumpănită, nu avea nimic cazon în comportament. Și era un foarte bun camarad. Era o fire veselă, iar când glumea semăna cu mucalitul său tată, colonelul-scriitor Paul Constant.

Când am terminat școala de ofițeri, războiul era în toi. L-am făcut amândoi, dar în regimente diferite. el a avut cumplita neșansă de a cădea prizonier. Cine are curiozitatea să afle cum a fost prizonieratul la ruși, îl invit să citească excelenta carte a lui Radu Mărculescu, *Pătimiri și iluminări*... În această nefericită situație, Gabriel a dat prima sa mare probă de caracter. Tratamentul era mizerabil: insulte grosolane, torturi, muncă istovitoare, frig și foamete, iar pe lângă toate acestea au apărut și delatorii. Prietenul meu a suportat stoic toate aceste chinuri fizice și morale, a sfidat acțiunea Anei Pauker și a cozilor de topor, refuzând să se înscrie în diviziile rușinii: „Tudor Vladimirescu" și „Horia, Cloșca și Crișan".

Războiul a încetat, dar eu și cu Gabriel nu ne-am revăzut foarte multă vreme. Nu am știut când i s-a terminat calvarul rusesc. Nu ne cunoșteam adresele. Când am aflat că s-a înapoiat în țară, informația a avut un supliment: Gabriel Constantinescu este în pușcărie... pentru scriere și difuzare de manifeste suversive!

Vestea cea bună am primit-o după foarte mulți ani. Un cunoscut comun m-a informat că Gabriel este student și că se afla în București pentru a susține niște examene, fiind cazat la hotelul X. Am plecat imediat la hotelul indicat și astfel, după mai bine de un sfert de secol, ne-am reîntâlnit. L-am luat la mine acasă, l-am prezentat familiei și m-am oferit să-l găzduesc ori de câte ori va veni în București. O noapte întreagă ne-am depănat amintirile și ne-am povestit peripețiile: eu pe cele puține ale mele și el pe cele multe ale lui. Din acel moment am păstrat constant legătura și ori de câte ori venea la examene în București (era student „bătrân", la fără frecvență) ne întâlnem și hoinăream împreună. Cu ocazia unei deplasări în interes de serviciu la Sibiu, i-am făcut și eu o vizită acasă și i-am cunoscut, cu această ocazie, soția (pe Mărioara, cum îi spunea el) și pe cele două fetițe de care era foarte mândru. Tot atunci l-am reîntâlnit și pe simpaticul și mucalitul său tată, scriitorul Paul Constant, pe care îl cunoșteam încă de pe vremea când eram elevi la școala militară. Era aproape neschimbat. Ca și atunci, era optinist și veșnic pus pe șotii, contaminând cu optimismul lui și pe cei din jur. Gabriel spunea adesea în glumă că tatăl său este „optimistul de serviciu" al familiei. Spre deosebire de tată, fiul era un neadaptat, veșnic nemulțumit, veșnic abătut, uneori chiar ursuz. Și totuși, acest om interiorizat și frământat sufletește știa să fie și duios. Mai ales cu familia sa. Odată, fiind în vizită la mine, la București, a sunat-o la telefon pe soția lui, adresându-i-se: „Sărut mâna, maică!". M-a impresionat profund. Era felul lui de a fi tandru și de a omagia pe mama celor două fete ale sale...

Nemulțumirile și tristețile lui Gabriel s-au amplificat după ce a ieșit la pensie. Se simțea că este bântuit de neliniști și de gânduri negre. Eu cred că din frământările și din trăirile interioare de atunci s-au născut *Punctele Cardinale* de mai târziu.

După doar un an de la cele întâmplate în decembrie 1989, în ianuarie 1991, revista, pritocită lăuntric atât amar de vreme, și-a început apariția. Începuturile au fost destul de anevoioase, dar dârzenia și perseverența lui Gabriel Constantinescu a reușit să le depășească. Bun cunoscător al oamenilor, el a știut să-și aleagă colaboratori de nădejde, atât din rândurile foștilor deținuți politici, cât și din rîndul generațiilor mai tinere, formând o nucleu redacțional cu care a reușit să ducă la îndeplinire idealurile cu care a pornit la drum.

Ce a realizat revista *Puncte Cardinale* din cele câte și-a propus să realizeze o spune foarte succint însuși întemeietorul ei, într-unul din ultimele numere: „Mai întâi, am ținut să cinstim memoria celor căzuți (pe front, în munți, în lagăre, în închisori) și să încercăm să le facem dreptate. Apoi am creat câteva punți: între bătrâni și tineri, între țară și Exil, între confesiunile creștine tradiționale și așa mai departe. Ne-am atras un public fidel și am arătat că o publicație serioasă de dreapta este posibilă și că Tradiția poate răspunde plauzibil provocărilor actualității..."

Acum, când Gabriel Constantinescu a intrat în istorie, îi cinstesc memoria prin sincere și duioase lacrămi ale sufletului, care nu-l va uita niciodată.

Radu Mărculescu:

L-am cunoscut pe Gabriel Constantinescu în lagărul de prizonieri de la Oranki, în toamna anului 1947, într-un convoi de prizonieri luați de ruși în urma gafei de neiertat a Regelui Mihai de-a fi făcut public acordul de armisițiu cu Uniunea Sovietică înainte să-l fi semnat. Până la 9 septembrie, când l-a semnat, și rușii au ridicat sumedenie de ostași români, sub pretextul mincinos că i-ar duce să-i instruiască. Aceștia i-au crezut și, fără să se împotrivească, s-au lăsat încolonați și duși de ruși, până ce, după luni de marș, s-au trezit în poarta lagărului de la Oranki. Unii dintre ei, sărmanii, încă mai credeau că nu sunt prizonieri ca noi și că în curând vor începe instrucția...

Pe Gabriel Constantinescu l-am cunoscut atunci într-un lagăr de barăci foarte apropiat și ținând de Oranki,. anume Mânăstârca, și mi-am dat seama că am de-a face cu un om de calitate. Ne-am înprietenit și am stat pe paturi apropiate, ducând discuții până la miezul nopții, iar a doua zi lăsându-ne înhămați la aceeași sanie pe care, ajunși în pădure, eram siliți s-o încărcăm cu uriași bușteni și să-i cărăm în lagăr, unde ajungeam sleiți. Munca asta silnică și distrugătoare a durat până ce, în urma unor nenumărate proteste și greve, între care și unele perioade de grevă a foamei, rușii au fost nevoiți să cedeze.La aceste acțiuni disperate Gabriel și cu mine am luat parte din plin.

În lagărele prin care am trecut erau și mulți nemți. Cum Gabriel cunoștea bine limba germană, am intrat în legătură cu ei, legând chiar prietenii, dar, mai ales, împrumutând de la ei cărți valoroase. Rușii însă nu ne-au lăsat în pace. În acțiunea lor perseverentă de-a capta dintre noi elemente care să cedeze și să se lase duse în țară, pentru a instala comunismul, au întâmpinat din partea noastră o disperată rezistență. Pentru a o înfrânge, au rupt dintre noi o seamă de prizonieri care urmau să fie duși în cine știe ce lagăre îndepărtate. Nenorocul a făcut ca printre aceștia să se găsească și Gabriel. Era prima oară când ne despărțeam. Cu puțin înainte de a-l ridica, a venit la mine și mi-a întins un minunat medalion din os de vacă, lucrat de unul dintre prizonierii cu mari calități artistice. „Păstrează-mi-l tu până ne vom revedea!", mi-a spus; și ne-am despărtit. Iar eu l-am ascuns în șubă. N-a fost găsit la nici o percheziție. Când, după ani buni de colindat prin lagăre, am ajuns în fine acasă, în București, și l-am căutat pe Gabriel ca să i-l înapoiez, acesta era întemnițat pentru nu știu ce acțiuni în care se angajase, iar când s-a eliberat și m-a căutat el pe mine, eram eu întemnițat. Așa încât abia după ce s-a prăbușit regimul comunist am putut să ne revedem, să ne îmbrățișăm și să-i redau prețiosul suvenir...

Ne-am mai întâlnit apoi, tot în București, și am discutat de toate, mai ales de proiectul de-a înființa o revistă, care avea să fie *Puncte Cardinale*, la care și eu aveam să trimit din când în când articole. Fie-i țărâna ușoară!

Erast Călinescu:

Revista noastră se stinge „cu fruntea sus" și ne lasă cu satisfacția că își încetează apariția cu datoria împlinită! De la căderea comunismului în România, timp de 20 de ani, *Puncte Cardinale* a fost ceea ce și-a propus din capul locului: busola cititorilor săi din țară și din alte zece țări, de pe cinci continente.

Orientarea acestora, dar mai ales a celor care au cunoscut jugul comunist a fost necesară, cu deosebire, atunci când în locul fricii de represalii aceștia au simțit libertatea, care le-a indus sentimentul de vid spiritual – vid în pericol de a fi umplut cu diferite gunoaie sectare de importat. Atunci și de atunci revista *Puncte Cardinale* și-a îndeplinit din plin rolul său de călăuză național-creștină.

Meritul acestei realizări le revine, în primul rând, fondatorilor revistei, dar mai ales regretatului său director Gabriel Constantinescu, împreună cu toată familia sa, cât și neobositului său redactor-șef Răzvan Codrescu, care au asigurat cu intransigență și asiduitate calitatea și continuitatea orientări publicației.

Toate acestea ne fac pe noi, cititorii și colaboratorii *Punctelor Cardinale*, să ne despărțim acum de revista noastră dragă nu cu cu sentimentul unei capitulări în fața răului care ne înconjoară, ci cu satisfacția unei victorii binemeritate!

P. S. Oare nu am putea spera la o continuare a operei național-creștine a *Punctelor Cardinale*, de către o nouă revistă, patronată de exemplu de Asociația „Christiana" ?...

LISTA COLABORATORILOR REVISTEI *PUNCTE CARDINALE* (numerele 1-240: ianuarie 1991 – decembrie 2010)

Lista alfabetică de mai jos cuprinde numai numele celor care au elaborat materiale ori au prestat lucrări special pentru *Puncte cardinale*, sau care ne-au dat personal îngăduința de a le prelua/traduce materiale apărute în alte publicații (din țară sau din străinătate). S-au dat cu *italice* pseudonimele, iar cu boldite au fost puși în evidență cei ce au avut – constant sau doar într-un anumit interval – cea mai mare pondere în realizarea revistei (indiferent de activitatea prestată). Unii colaboratori au rămas fideli revistei, alții (după o prezență mai mult sau mai puțin îndelungată) s-au îndepărtat de ea: tuturor li se cuvin, însă, mulțumirile noastre.

Se cade să închinăm un gând pios și plin de recunoștință celor ce au părăsit, între timp, lumea aceasta (în dreptul numelor respective figurează semnul crucii), dar pe care-i păstrăm vii în inimile noastre (este posibil ca unii sporadici colaboratori mai vechi, mai ales din străinătate, să fi decedat între timp, iar noi să nu fi aflat).

Nu au fost incluse în această listă numele celor ale căror contribuții au fost preluate, fără accept direct, din alte surse (volume, periodice sau site-uri, mai vechi sau mai noi, din țară sau din străinătate), nici numele celor ce n-au semnat decât "drepturi la replică" sau diferite comunicate (mai mult sau mai puțin oficiale).

De asemenea, nu figurează în lista alfabetică numele celor doar intervievați de-a lungul vremii (Doina Cornea, Corneliu Coposu ✝, Sergiu Cunescu, Marian Munteanu, Petre Țuțea ✝, Constantin Ticu Dumitrescu ✝, Teodor Baconsky, Dumitru Gh. Bordeianu ✝, Alain de Benoist, Neagu Djuvara, George Petre ✝, Liviu Ioan Stoiciu, Andrei Șerban, Tatiana Niculescu Bran, Dan Puric, Valentina Gafencu, Codruța Sorina Missbach, Nicolae Mărgineanu, Arhim. Petroniu Tănase etc.), cărora le rămânem nu mai puțin îndatorați.

A

Airinei, Cristian
Aldea, Mihai-Andrei
Alexe, Mircea (Germania)
Alupei, Silviu
Anania, Î. P. S. Bartolomeu [Valeriu]
Anderca, Traian T. ✝
Andronescu, Demostene (*redactor-șef adj.*)
Andronescu, Mălina (*trad.*)
Anghel, Alexandru
Antim, Alexandru
Arcadie, Vitalie (Republica Moldova)
Ardeleanu, George
Aronet, Caesar
Aștelian, Raluca
Atanasov, Petăr (Bulgaria)

B

Bacali, Mihaela
Baciu, Călin
Baciu, Petru C.
Bacu, Dumitru (Franța) ✝
Badea, Viorel
Bălașa, Radu
Baltag, Victor [Ioan] Alexandru
Banea, Dumitru ✝
Banea, Ligia (*secretar de redacție*)
Barbu, Nicolae-Mihail (*graf*)
Barbu, Tita (*foto*)
Baștovoi, Savatie (Republica Moldova)
Bănulescu, Martha
Barbăneagră, Paul (Franța) ✝
Bădițescu, Carolina (*trad.*)
Bădițescu, Marius
Băndoiu, Andreea
Băncilă, Maria (*trad.*)
Bănescu, Vasile
Bârsan, Nicolae
Berghezan, Ilie
Berzescu, Atanasie
Bichir, Florian
Boer, Alexandru
Bogdan, Gheorghe
Bogoevici, Radu
Boilă, Matei
Boldur-Lățescu, Gheorghe
Bordeianu, Rodica
Boroneanț, Vasile
Brahonschi, Gheorghe ✝
Bratu, Mihai
Brădescu, Denis-Steliana
Brânzaș, Liviu ✝
Brânză, Amfilohie
Brânzei, Octavian
Brudiu, M.
Buculei, Teodor
Bucuroiu, Răzvan
Budău, Dorin
Bukiu, Jean
Bunta, Silviu
Buracu, Mihai
Burz Pânzaru, Andrei
Buta, Crina (*culegător*)
Buzi, Theodor (Elveția)

C

Calciu-Dumitreasa, Gheorghe (corespondent – S.U.A.) ✝
Caraman, Marius (*foto*)
Cazacu, Marcel Gh. ✝
Căbaș, Doina Marilena (*corector*)
Căbaș, George
Călinescu, Erast (Canada)
Călvărăsan, Luca I. ✝
Cândea, Virgil ✝
Cheche, Cristina (*trad.*)
Chesaru, Radu
Chirilă, Pavel
Chirilă, Teodosie
Cioboteanu, Mihai
Ciocioi, Gheorghiță
Ciuchină, Teodora (*tehnoredactor*)
Ciulin, Andreea (*culegător*)
Clonaru, Victor ✝
Codrescu, Răzvan (*redactor-șef*)
Codresin, Carmen
Coja, Ion
Cojocaru, Nicolae ✝
Comănescu, Radu
Coman, Alexander (Germania)
Constantinescu, Constantin
Constantinescu, Gabriel (*director*) ✝
Constantinescu, Laurențiu (*tehnoredactor*)
Constantinescu-Blaj, Maria
Corban, Carmen
Cornea, Daniel [Monahul] (Mânăstirea Tarcău)
Coriciuc, Diana
Costache, Eugen (*foto*)
Costache, Marian (Canada)
Crasnean, George
Crasnean, Nane (*graf.*)
Crăcea [Jianu], Flora ✝
Crăcea, N. ✝
Crăciun, Adrian (*tehnoredactor*)
Crăciun, Alexandru Valentin
Creangă, Mihai
Crepcia, Nicolae
Cristescu [-Dinescu], Sofica ✝
Crivăț [-Vasile], Anca
Crivăț-Vasile, Adolf
Culiceanu, Virgiliu
Curcă, Paul
Cușa, George
Cuțulab, Ana-Maria

D

Damian, Cosma
Dan, Valentin
Danciu, Ștefăniță
De Flers, René Al. (Germania)
Delcescu, Mihai (Germania) ✝
Deliu, Iulian
Derdena, Mihai Stere
Diaconescu, Constantin
Dimcea, Alexandru
Dîrlău, Andrei
Dobrescu, Valerian (Germania)
Donciu, Irina-Elena
Dragodan, Constantin Aurel ✝
Drăgulinescu, Adrian
Dulgheru, Elena
Dumitreasa, Ion ✝
Dumitresco, Georges (*graf.* – Elveția)
Dumitrescu, Florin (*trad.*)
Dumitrescu, Mircea ✝
Dumitrescu, Monica
Dumitrescu, Sorin
Dumitriu, Nic. C.
Dunăreanu, Radu
Dunca, Vasile
Duță, Cristina

E

Enache, George
Enescu, Radu (Spania)
Eșan, Ioan

F

Fabini, Hermann
Făgărășanu, Sorin V.
Făget, Mihai ✝
Filip, Lucian (*redactor*)
Filoteanu, Anca [Anne-Marie]
Florea, Corneliu (Canada)
Florian, Smaranda
Fratele Alexandru (Sf. Munte Athos)
Funda, Dumitru [Tache] ✝

G

Galeriu, Constantin [Părintele Galeriu] ✝
Ganea, Marian
Gavril, Mihail
Gavrilă [Ogoranu], Ion ✝
Gavriluță, Iulian
Găină, Ovidiu [*Stan M. Popescu*] (Argentina)
Gândea, D.
Gheorghiev, Vanghel (Bulgaria)
Gheorghiță, Viorel ✝
Gherasim, Gabriel (S.U.A.)
Gherasim, Teodor (S.U.A.)
Gherman, Ion
Ghermani, Dionisie (Germania)
Ghibu, Diana
Ghimici, Eugenia
Ghinea, Simion ✝
Golea, Traian (S.U.A.) ✝
Goleșteanu, Petru (Australia)
Gorunescu-Penciu, Gheorghe
Gomboș, Stelian
Grebenea, N. ✝
Grecu, Ignatie [Monahul]
Greceanu, Radu (Canada)
Grossu, Sergiu (Franța/România) ✝
Groza, Dumitru ✝
Guga, Silviu
Gulan, Aurelian ✝
Gurău, Veronica [Maica Veronica] ✝
Gurgu, Ionuț (*trad.*)
Gurgu, Sladjana (*trad.*)

H

Halmadi, Corneliu (*tehnoredactor*)
Halmaghi, Ioan (S.U.A./România) ✝
Hâncu, Cristiana
Henegariu, N. [Nicolae]
Hossu, Andrei-Iustin
Hrașovan, Rafael
Hristu, Damian
Hurduzeu, Ovidiu (S.U.A.)

I

Iamandi, [Jacques] V. (Canada/România)
Iancu, Romeo
Iftime, Alexandru
Iftime, Oana
Ilie, Cătălin
Ioanid, Alexandru Virgil [Gil] ✝
Iogu, Petre
Ionașcu, Iuvenalie (Italia)
Ionescu, Răzvan
Iorgulescu, Constantin (*redactor*)
Iovan, Ioan ✝
Ivan, Amelia Orlandina (*trad.*)

J

Jecu, Radu
Jivan, Ștefana
Joantă, Î. P. S. Serafim (Germania)

L

Lang, Wilfried H. (Germania)
Langa, Tertulian
Lăpădat, Ionuț
Leiter, Octavian
Licăroiu, Gabriel
Liteanu, Sever
Lucian, Marcel
Lungu, Neculai Vasile ✝
Luțai, Justin Leon

M

Man, Silviu
Manolache, Dumitru
Manolescu, Hrisostom
Marc, Cristian
Marcu, Anghel ✝
Mareș, Ioan
Marian, Doina
Marian, A. V.
Marian, Vasile A. [V.A.M.]

(*continuare în pag. 6*)

Maricaru, Marian
Marineasa, Zaharia †
Marinescu, Aurel Sergiu †
Marinica, Mihai
Mateescu, Dana
Matei, Bogdan-Ioan
Matei, Cristina
Matei, Geta
Mateiaş, Virgil †
Maxim, Aurel †
Maxim, Virgil †
Mălureanu, Alexandru
Mărculescu, Radu
Mărgineanu, Monica
Mekereş, Gabriel
Mezdrea, Dora
Mihai, Constantin
Mihalache, Niculae
Mihuţ, Ilie
Militaru, Mihai
Milutinovici, Ioana (*trad.*)
Mitra, Eftimie [T.]
Mitra, Tony P.
Miu, Constantin
Mizgan, Ion Alexandru
Mocanu, Sebastian †
Moga, Daniela
Moga, Grigore (*trad.*)
Mohanu, Constantin
Moise, Victor †
Moisin, Anton
Moldoveanu, Benedict (Republica Moldova)
Moldoveanu, Gabriela
Mugur, Ioan S.
Munteanu, Bogdan
Mureşan, Vlad [M. Vlad]
Mutti, Claudio (*corespondent* – Italia)

N
Naidim, Marin †
Nasta, Atanasie
Nădăban, Fred [Fredolin] †
Neamţu, Mihail George
Necula, Ionel
Nedelea, Ioan [Jean]
Neghină, Victor
Neicu, Ştefan
Neştian, Valeriu C.
Netea, Gelu [Gheorghe]
Nicolae, C.
Nicolau, Mircea
Nicolau, Nae †
Nicolescu, Costion
Niculescu, Simona
Nistor, G.
Nistor, Dan Ioan
Nistor, Ioan (*secretar de redacţie*)
Niţă, Alexandru Mihail (Sf. Munte Athos/Sâmbăta de Sus)
Niţă, Nicolae (S.U.A.)
Niţelea, Victor

O
Oancea, Radu
Oancea, Zosim †
Ocneanu-Thiéry, Ioana (*trad.* – Franţa)
Olaru, Vasile
Olteanu, Gheorghe
Oniga, Dumitru
Oprişiu, Ioan
Oroveanu, Mihai (*foto*)
Orth, Ştefan (*graf.*)

P
Paceag, D. [Dumitru] G. †
Pamvo, Juvenalie
Pană, Zahu [Zaharia] (S.U.A.) †
Pantazi, Ion (Germania) †
Papazu, Monica (Danemarca)
Papazu, Florin †
Paragină, Ion †
Paraschivescu, Ion
Passima, Lila
Patrichi, Viorel
Pădure, Marina Gabriela
Pănăzan, Maria-Daniela
Părăian, Teofil †
Păun, Nicu †
Păvălaşcu, Cezar
Păvălucă, Cristian
Pârău, Eugen Vlad
Pârvan, Ştefan
Pârvu, Iustin
Pâslaru, Serafim V. †
Penciu, Gh.
Petcu, Adrian Nicolae
Petrache, Tatiana (*trad.*)
Petrescu, Al[exandru]
Petrescu [Oţel], Aspazia
Petrişor, Dana (Franţa)
Petrişor, Marcel (*redactor*)
Phillip, D. (Canada)
Pivin, George Leandru †
Platon, Mircea
Plop, Gh.
Pop, Dorin Alexandru
Pop, Livia
Pop, Nicolae
Popa, Nicolae
Popa, Şerban (Canada)
Popescu, Adrian
Popescu, Florin
Popescu, I. I.
Popescu, Lucian D.
Popescu, Traian ["Macă"] †
Popescu, Valentin (*trad.*)
Popescu-Sandu, Victor
Popovici, Doru
Poptămaş, Dumitru
Posada, Mihai
Preda, Radu
Protopopescu, Vlad (Australia)
Purcărea, Nicolae

R
Radu, Ştefan
Răduleanu, Galina
Rădulescu, Bogdan G.
Rădulescu, Octavian A. †
Răilean, Bartolomeu
Răzeşu, Andrei †
Râmboiu, Septimiu †
Rezachevici, Constantin
Roşca, Viorel
Rotaru, Bianca
Rusu, Ioan N. †
Rusu, Toderiţă

S
Sari [Sarry], Achile †
Săndoiu, Gabriel
Săndulescu, Alexandru (*trad.*)
Sârbu, Adrian
Selişte, Marcel Răduţ
Sergentu, Ootavian
Sfinţescu, Duiliu (Franţa) †
Silion, Bogdan
Silvestru, Emil
Smirnoff, [Doru] Codrin V.
Spătariu, Maria
Stan, Constantin I.
Stan, Marian
Stan Petruţiu, Nicolae
Stăncescu, Andrei
Stănescu, Bucur †
Stănescu, Gabriel
Stănescu, Gheorghe †
Străchinaru, Constantin N.
Strejnicu, Flor †
Stroe, Ionuţ
Sturdza, Ilie-Vlad (Spania) †
Suru, Şerban

Ş
Şontică, Daniela
Ştefan, Corina
Ştefan, George
Ştefan, Horia
Şuteu, Maria Livia (*trad.*)

T
Tarcea, Mircea
Tămaş, Adriana (*trad.*)
Tănase, Nicu
Tănase, Viorel
Tănăsescu, Raluca
Târziu, Claudiu
Teglaru-Voina, Dina
Teodorov, Adrian
Teodot [Teofil] Monahul (de la Suceava) †
Tescanu, Nicolae
Tiberian, Florea (*redactor*)
Timaru, Mihai †
Tomotaş, Laurian
Trosca, Maria-Rodica
Turculeţ, Tiberiu
Tutunea, Junona

Ţ
Ţene, Ionuţ
Ţigu, Viorel Gh.

U
Uba, Traian Calin
Udrişte, Rafael
Ungureanu, Ion (Germania)
Untea, Cristian
Urdea, Radu
Urdea, Zaharie
Ursan, Maria
Usca, Ana
Usca, Ioan [Sorin]
Uţică, Nicolae

V
Valică, Mihai
Vasigu, D.
Vasile, Danion
Vasilescu, Adolf [A. V.]
Vasilescu, Dania
Vasilescu, Ovidiu (S.U.A.)
Vasiliu, Mugur
Vasiliu-Scraba, Isabela
Vălimăreanu, Petre (Germania) †
Vântu, Cornel
Velescu, Petru
Verzea, Ileana
Victor, N.
Vizirescu, Pan M. †
Vlad, Eugenia (*trad.*)
Vlad-Guga, Taţiana
Vlădăreanu, Silviu-Andrei
Vlăduţă, Bogdan
Vosganian, Varujan
Volcinschi, Raul
Vrânceanu, Dora
Vuia, Ovidiu (Germania) †

Z
Zaharia, Octavian †
Zeană, Ion(el) †
Zimbreanu, Andrei (Franţa)

Pentru sprijinul acordat de-a lungul vremii, adeseori cu nobilă discreţie, revistei şi editurii noastre (dar şi efemerei foi *Lumea satelor* – supliment al *Punctelor cardinale*, apărut lunar, din octombrie 1994 până în iunie 1996), se cuvin evocate cu recunoştinţă multe nume (respectăm aceeaşi ordine alfabetică):

Mircea Alexe (Germania), Constantin Apolzan (Germania), Eugenia Auner (Germania), George Bălaşu (Canada), Andreea Banea, **Toma Banea**, Elena şi Vasile Bechiş (S.U.A.), Nidia Belcea (S.U.A.), Eftimiu Benea †, **Radu Bogdan**, Maria Brahonschi †, Angela Brastaviceanu (Canada), Ierom. Amfilohie Brânză (Mănăstirea Diaconeşti), Aurel Buzi (Germania), **Stere Camburu**, Paul Caravia †, Adriana şi Renzo Cărăuşu (Italia), Ana Chenereş, Radu Ciora, Romulus Ciric (Canada), **Andreea şi Felix Ciulin**, **Maria Constantinescu**, Elena Cristescu, Victor Dinescu, N. I. Dobra, Oara Drăgan, Pr. Cătălin Dumitrean, Alexandru Fonta (Canada), Doina Gheorghian, Nicolae Ghincea, Elena Ghyka (S.U.A.), Ioana Ghyka (Canada/România), Maria Ghyka, Mihai Ghyka, Vasile Giurea (Austria), Ileana Grozavu, Rasofora Timoteea [Tudora] Hornea (Mănăstirea Christiana), Constantin Horodniceanu (Italia), **Ştefania şi J.-V. Iamandi**, Aurel Ionescu † (Germania), Dana Konya-Petrişor (Franţa), Ana MAFTEI, Mihai Maghiar (Australia), Andreas Makarov (Germania), Corneliu Marcu, Ana-Maria Marin † (Elveţia), Ioan Mariş, **Tip. Masib** (conducerea şi colectivul tipografic), Constantin Mărăndici (S.U.A.), Mihaela Moisin (Canada), Nicolae Moroica (Germania), Laura Munteanu (Suedia), Constantin Nagacevschi † (Germania), Christian Nastu † (Franţa), **Nicu Naum** † (Canada), **Gheorghe (Gelu) Netea**, Colette Niculescu, **Tip. Noblesse S.R.L.** (conducerea şi colectivul tipografic), Cătălin Obreja (Canada), **Liliana şi Viorel Pană** (Canada), Dan Păun (S.U.A.), Arhim. Iustin Pârvu, G. Pişcoci-Dănescu (Franţa/România), Vetuţa şi Mihai Pop † (Canada), **Ileana şi Nicolae Popa** (S.U.A.), Silvia Popa, Cătălin Popescu, Iulian Popescu, Traian Popescu † (Spania), **Nicolae Pora** † (Canada), **Aureliu Răuţă** † (Spania), Alexandru Ronnett † (S.U.A.), Dumitru Sinu (S.U.A.), Mirel Stoenescu † (Elveţia), Dionisie Stoinescu (Franţa), **Petre Sultana** (Canada), Arhim. Petroniu Tănase (Schitul Prodromu – Sf. Munte Athos), Lidia Tăutu, Elena Titi (S.U.A.), Ion Tolan † (Germania), Monahul Valerian [Vasile-Dragoş Pâslaru] (Schitul Pătrunsa), Maria Ursan, Manuel Valeriu, Constantin Vasiliu (S.U.A.), Pr. Ion Vlădovici, Ioan Vonica, **Paul Yawer** (Elveţia).

Tuturor colaboratorilor noştri le urăm pentru ultima oară, prin intermediul Revistei, un CRĂCIUN plin de bucurie şi un An plin de frumoase împliniri! (P.C.)

Plecăciune, Părinte!

Printre chipurile celor cărora Atotputernicul le-a hărăzit viaţă lungă şi binecuvântată, dar şi greu împovărată de pilduitoare încercări, cel al părintelui Ioan Vladovici ocupă un loc cu totul aparte ca supravieţuitor şi mărturisitor al vremurilor de sălbatică prigoană.

În primăvara aceasta, pe 22 aprilie, venerabilul preot sibian a împlinit 90 de ani, vârstă pe care o poartă – cu demnitate şi smerenie de mucenic – ca pe un dar divin.

Cu orice prilej, întâlnirile şi dialogurile cu cucernicia sa sunt motiv de bucurie şi încântare. De o modestie şi o delicateţe cu care nu sunt înzestrate decât spiritele alese, părintele nonagenar îşi primeşte oaspeţii cu chipul luminat şi zâmbitor, cu căldura flăcării interioare izvorâte din inima celui hărăzit slujirii. Conversaţia se leagă repede, firesc iar ideile se înlănţuie şi curg la fel de natural, fie că-i vorba de cele ale lumii acesteia, cu cumplitele ei păcate de azi, de altădată şi dintotdeauna, fie ca discuţia se poartă pe tărâmuri de profunzimi filosofice sau teologice.

Când vine vorba de propria-i persoană, cu blândeţe, dar cu fermitate, părintele Ioan Vladovici nu vrea să se considere "demn de a fi luat în seamă" (după propria-i expresie), cu toate că întreaga sa viaţă este mai mult decât o simplă pildă de demnitate, fermitate, curaj şi dăruire pentru ceilalţi.

Destinul nu a fost deloc îndulgent cu dânsul. Imediat după absolvirea Liceului „Gheorghe Lazăr" din Sibiu, a fost prins în vâltoarea evenimentelor care au marcat destinul tragic al Ţării şi al Neamului Românesc: declanşarea prigoanei criminale împotriva Mişcării Legionare, sfârtecarea României Mari şi angrenarea Ţării în cruciada antibolşevică pentru dezrobirea provinciilor cotropite, apoi ocupaţia sovietică şi lunga noapte comunistă.

Arestat în 1941, cu prilejul represiunilor antilegionare, tânărul patriot Ioan Vladovici a fost deportat şi internat în lagărul german de la Buchenwald (1941-1944). În România ocupată şi bolşevizată va mai petrece 15 ani de temniţă. După repatrierea din Germania (1944) a urmat cursurile Academiei Teologice Unite (greco-catolice) din Cluj, unde s-a distins prin studii strălucite, remarcat fiind de către însuşi episcopul Iuliu Hossu ca o persoană cu calităţi excepţionale, fapt care i-a adus hirotonirea (1948) în mod excepţional încă înaintea obţinerii licenţei.

În acele vremuri tulburi, de sălbatică prigoană antinaţională şi anticreştină, tânărul preot Ioan Vladovici a devenit o ţintă sigură şi de neratat încă de la debutul carierei sale pastorale. După două luni de la căsătoria cu cea care a devenit preoteasa Elena Vladovici (născută Frăţilă) părintele Ioan Vladovici a fost arestat (15 mai 1948), judecat şi condamnat de către Tribunalul Militar din Deva la 10 ani de muncă silnică pentru "crimă de înaltă trădare". "Trădarea", în viziunea autorităţilor comuniste, a însemnat apartenenţa la Biserica Romei şi curajul nelepădării de Dumnezeu, de Neam şi de Ţară...

Împreună cu cei mai de seamă reprezentanţi ai elitei naţionale româneşti, supuse sistematic exterminării, a parcurs drumul cumplitelor încercări şi înjosiri din "gulagul mioritic", trecând prin închisorile de la Sighişoara, Ocnele Mari, Năvodari-Constanţa, Galaţi, Noua Culme (de 2 ori), Aiud (de 2 ori), Deva, Codlea, Cluj, Jilava (de 2 ori), Capul Midia Periprava. Şi pentru că a "încălcat" disciplina de temniţă slujind pe Hristos şi pe semeni, pentru "culpa" de a fi acordat camarazilor de suferinţă asistenţă duhovnicească, la împlinirea termenului primei condamnări a mai fost "gratulat" de către slugile iadului cu încă un "supliment" de pedeapsă de 5 ani de detenţie. A fost eliberat abia în 1963, când şi-a revăzut familia şi şi-a cunoscut fiica – Aurora – care avea deja 14 ani.

Au urmat alţi 6 ani de umilinţă şi înjosire în temniţa mare care era toată România comunistă. A fost nevoit să trudească "la munca de jos", la Fabrica de cărămizi „Record" din Sibiu, având "specializarea" de muncitor necalificat împingător de roabă, domeniu în care se "perfecţionase încă din perioadele petrecute în lagărele de pe traseul Canalului Dunăre-Marea Neagră... Doar în 1969, o dată cu amăgitoarea deschidere pe care o afişa regimul comunist, părintele Ioan Vladovici reuşeşte să-şi reia activitatea de slujitor al Sfântului Altar, în rândurile clerului ortodox din Arhiepiscopia Sibiu. Au urmat 6 ani de păstorire în parohia Veseud, iar apoi, până la ieşirea la pensie (1993), în parohia Şeica Mare – comuna sa natală. Stabilit la Sibiu, după pensionare a continuat să oficieze la Sfântul Altar la Catedrala Mitropolitană.

Pentru merite deosebite pe ogorul slujirii duhovniceşti, în anul 1980, sub păstorirea mitropolitului Nicolae Mladin, preotul Ioan Vladovici a fost ridicat la rangul de iconom stavrofor, iar, ca semn al recunoştiinţei şi preţuirii pentru întreaga sa lucrare pastorală şi jertfelnica sa dăruire întru Hristos şi pentru semeni, ca luptător tenace şi neînfricat împotriva vrăjmaşilor şi prigonitorilor ateo-comunişti, în 2004 a fost distins cu Crucea Patriarhală.

În temniţe a cunoscut numeroase personalităţi şi a fost la rândul său cunoscut şi preţuit de mulţi. Alături de alţi preoţi întemniţaţi, iată cum îl caracterizează Corneliu Coposu în lucrarea sa autobiografică *Confesiuni*: "...îmi aduc aminte de părintele Bădoiu, care era exemplar din punct de vedere al corectitudinii, al ţinutei, al demnităţii, de părintele Tit Mălai, de părintele VLADOVICI [s. n.], aceştia erau preoţi în faţa cărora îţi ridicai pălăria şi care, fără să afişeze ostentaţie, erau de o demnitate care impresiona şi pe comandanţii de puşcărie".

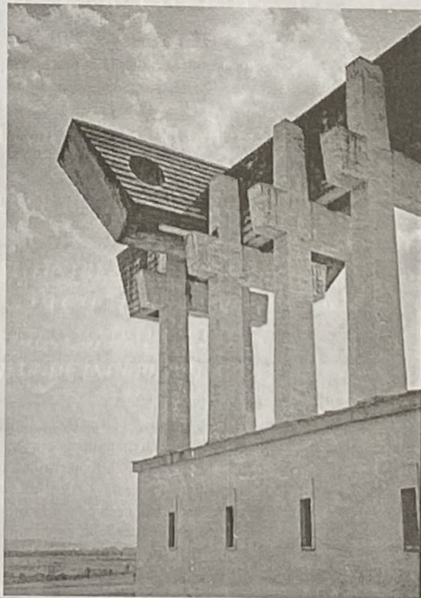
Cu ocazia pensionării sale, după aprecierea elogioasă şi mulţumirile aduse părintelui Ioan Vladovici pentru exemplara sa dăruire şi slujire a credincioşilor din parohia Şeica Mare, Consiliul Parohial îi aduce supremul omagiu prin urarea făcută noului preot paroh Leontin Stroie: "Să fiţi la înălţimea predecesorului de la care aţi preluat ştafeta!". Şi cu acelaşi prilej, o fetiţă de clasa a V-a, Elena Petruş, cu stângăcia şi candoarea copilăriei, îi face, în versuri, urarea: *...Ajută-l, Doamne sfinte,/Şi scapă-l Tu de rău!/Acum, la bătrâneţe,/Tu-i stă în ajutor/Şi uşurează-i viaţa/În anii viitori!*

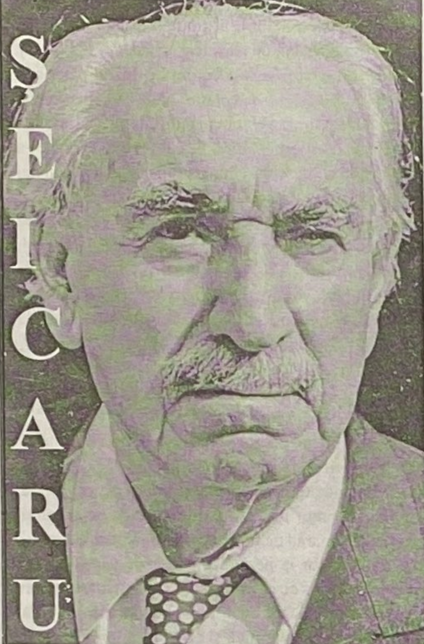
Cuvinte de aleasă preţuire la adresa părintelui Ioan Vladovici a exprimat de multe ori şi cu felurite ocazii şi regretatul Gabriel Constantinescu, cel căruia venerabilul preot nu i-a fost doar coleg de liceu şi generaţie, camarad de luptă şi suferinţă pentru acelaşi crez, colaborator la periodicele *Puncte Cardinale* şi *Lumea satelor*, ci şi confesor. Cu părintele Ioan Vladovici, de fiecare dată, dialogul pune în lumină personalitatea sa puternică şi complexă, purtătoare a unei profunde capacităţi de gândire şi a unei inteligenţe sclipitoare care, în ciuda vârstei care tinde spre întâlnirea cu numărul anilor unui veac, se exprimă uimitor de viguros şi cursiv, limpede şi coerent. Refuză ideea de a fi socotit cumva erou, nu se vrea cu nici un preţ în centrul atenţiei şi nu acceptă nici un fel de publicitate, nu crede în strălucirea gloriei efemere. Nu aşteaptă lauri şi nici vreun fel de recompense pentru jertfa sa dăruită luptei întru credinţa pentru Neam şi Ţară. Modestia sa este aceea a unui mucenic, nu crede să fi săvârşit vreo faptă deosebită, ci doar că şi-a făcut datoria faţă de Dumnezeu şi de semeni. Este întruchiparea adevăratului purtător al harului preoţiei.

Smerenia şi cucernicia, nobleţea întru jertfelnica duhovnicie izvorăsc din străfundurile imaculate ale unui suflet de vrednic şi devotat slujitor al Sfântului Altar, de bun păstor aflat neostoit în slujba Domnului şi a turmei Sale.

Bunul Dumnezeu să vă dea putere, multă sănătate şi ani luminoşi, *părinte IOAN VLADOVICI*!

Nicolae POP

AŞA CUM A FOST

Un erou al întregirii naţionale şi cel mai mare jurnalist român al secolului XX (32)

EPILOG

(urmare din numărul trecut)

Înainte de a mă apuca să scriu biografia lui Pamfil Şeicaru, cum fusesem rugat de doamna Teresia B. Tătaru, citisem o cărţulie semnată de Ştefan Florescu şi apărută în iulie 1929, cu titlul *Domnul Pamfil Şeicaru*. Apoi am citit şi cele două articole apărute în Israel. Articolul "Dosarul Pamfil Şeicaru", apărut în *Toladot*, şi articolul "La catafalcul lui Pamfil Şeicaru", semnat de S. Schafferman şi apărut în *Viaţa Noastră* aproape imediat după înmormântare. Cele scrise în cărţulie n-au nici un pic de valoare: pe atunci se încerca o discreditare a lui Pamfil Şeicaru făcută la cerere. Cele două articole apărute în Israel sunt făcute amândouă pe acelaşi calapod, aproape că nu se deosebesc. Parcă au fost scrise la ordin şi interesul lor este să-l bage pe Şeicaru şi mai adânc în mocirlă, cu toate că, aşa cum se recunoaşte în ele, Pamfil Şeicaru avea în ţară mulţi prieteni evrei (şi chiar unul în familie). Relaţiile lui cu evreii din exil au fost numeroase. Scrisorile schimbate între Şeicaru şi Viorela sunt pline de ei.

Articolele publicate în Israel încep cu o ridicare în slăvi, ca pe urmă să se arăte că cele întâmplate la Iaşi nu sunt adevărate, că evreii de acolo n-au în nici un caz vină pentru cele întâmplate acolo şi nici în Basarabia sau în Bucovina de Nord. De atunci a trecut multă vreme, dar este un noroc că mai trăiesc mulţi martori ai celor întâmplate de o parte şi de alta a Prutului. Fapt care mă face să mă întreb dacă îşi aduc ei oare aminte de una dintre poruncile prezentate lor în Decalog de Moise: *Să nu mărturiseşti strâmb împotriva aproapelui tău!*, sau de cea care zice: *Să nu ucizi!* Numi vine să cred şi nu vreau să cred. Majoritatea evreilor care există pe lume, şi cu atât mai mult în Statele Unite ale Americii, nu sunt semiţi şi ei învârtesc Talmudul cum le este lor mai bine. Zissu, fost şef al conducerii sioniste clandestine din România, şi dr. Wilhelm Filderman, fost preşedinte al comunităţii evreieşti din România, nu mai trăiesc. Ei ar fi fost cei care aveau posibilitatea să arăte legăturile lor cu Şeicaru şi ce făcuse el pentru rezolvarea problemelor evreieşti din România. În 1956, la procesul tinerilor români care luaseră cu asalt legaţia Republicii Populare Române din Berna, Wilhelm Filderman fusese prezent, spunând foarte clar: *Datorită intervenţiei energice a Mareşalului, deportarea a mai mult de 20.000 evrei din Bucovina a putut fi oprită; el este cel care mi-a pus la dispoziţie paşapoarte* en blanc *pentru salvarea evreilor din Ungaria, a căror viaţă era în pericol.* Acelaşi lucru, dar în alt mod, l-a făcut şi Şeicaru cu evreii români din Franţa. Despre doctorul Wilhelm Filderman ar fi multe de scris, ca şi despre luptele sale pentru coreligionarii lui, dar cred că ar fi mai uşor ca eventualii interesaţi să citească *Jurnalul* lui Mihail Sebastian (Iosif Hechter), ca să afle antiromânismul lui. În felul acesta, cititorul îşi poate dea seama de adevăr. Un astfel de *Jurnal*, românul care ţine la ţara sa ar trebui să-l înţeleagă şi altfel decât neromânii.

Cu toate că se vorbeşte fără întrerupere de aşa-zisul anti-semitism al românilor, şi mai ales al legionarilor, rasism propriu-zis n-a existat niciodată în România. Mareşalul Antonescu, aşa cum am auzit pe timpul când vizita diferite persoane oficiale din cel de-al treilea Reich, o spunea personal chiar şi lui Hitler: *Evreii din România sunt evreii noştri şi noi singuri trebuie să ne rezolvăm problema cu ei.* Tot aşa, n-am să uit cuvintele lui Mihail Kogălniceanu, francmason. După războiul de independenţă al Principatelor Române din 1877-78, Congresul de la Berlin cerea guvernului român să-i accepte pe evrei. Kogălniceanu nu s-a putut opri şi spusese: *Suntem de acord ca ei să treacă prin România, dar nu să se stabilească în ţară.* Otto von Bismark-Schönhausen, pe timpul acela deputat în *Reichstag*-ul german, reuşise să se impună. Ca urmare, Disraeli, Earl of Beaconsfield şi ministru all Afacerilor Externe pe timpul reginei Victoria, trimisese flota engleză în Marea Neagră, să ia poziţie de-a lungul Dobrogei şi mai ales în faţa portului Constanţa. În caz că românii nu vor accepta pe evrei, flota engleză avea ordin să distrugă totul. Uriaşul Albion, pisica, se juca perfid cu micul şoarece, Principatele Române...

EVREII ÎN KORAN

Grupaj realizat şi tradus de **Alexander COMAN**

Al Kuran – Al Sherif – al Karin înseamnă "cartea ce trebuie adesea citită".

"Koranul nu putea fi conceput decât de către Allah însuşi" (Sura X, 38); iar în versetul următor (Sura X, 39) Mohammad respinge batjocora necredincioşilor cum că el ar fi conceput Koranul". *Sura* înseamnă în arabă "Sublimul ce-l copleşeşte pe om".

În luna iunie 622, fiind urmărit de cetăţenii din Mekka, este silit să fugă (împreună cu Abu Bakr) la Medina, unde la început s-a aranjat cumva cu puternica colectivitate evreiască locală (circa 6000 de evrei, faţă de doar 3000 de arabi). De cum însă evreimea din Medina a început să se opună cererii lui Mohammad de a se supune lui Allah, pe care-l propovăduia el, i-a atacat la Nachla şi i-a ucis pe toţi. Ultima izgonire a evreilor a avut loc în 629, din localitatea Chaibar. Deci ura dintre arabi şi evrei datează încă din timpurile Profetului şi este consemnată în multe versete din diverse sure. Iată câteva extrase din Koran:

Sura 2, *Al-Baqara* (Vaca):

2, 47: Da, voi, copii ai Israelului, amintiţi-vă de binele pe care vi l-a acordat când v-am ridicat deasupra celorlalte neamuri.

2, 48: Temeţi-vă de ziua în care nici un suflet nu va putea să ţină loc pentru altul şi nu va plăti răscumpărare şi nu va putea fi acordat nici un ajutor.

2, 60: Pe când Moise se ruga pentru apă pentru poporul său, noi am zis: "Mâncaţi şi beţi din ceea ce Allah a dat şi nu săvârşiţi rele pe pământ, nu sădiţi vrajbă".

2, 64: Dar în curând aţi fost necredincioşi şi, de nu v-ar fi ocrotit Allah şi nu s-ar fi milostivit de voi, demult aţi fi fost pierduţi.

2, 65: Voi ştiţi bine ce s-a întâmplat cu aceia dintre voi care au profanat sabbatul; noi le-am spus: "Să fiţi de-o seamă cu maimuţele şi excluşi din societatea umană".

2, 85: Credeţi numai într-o parte a Cărţii, iar pe cealaltă parte vreţi s-o tânguiţi? Cine face astfel, va fi lovit de ruşine în această viaţă şi de cea mai aspră pedeapsă în ziua judecăţii: nu-i rămâne ascuns lui Allah, ceea ce voi faceţi.

2, 88: Evreii zic: "Inimile noastre sunt necircumcise (neatinse)", dar, din cauza necredinţei lor, Allah i-a afurisit. 2, 191: Ucideţi-i oriunde îi prindeţi şi izgoniţi-i oriunde îi prindeţi, pentru calea lui Allah.

Sura 4, *Al-Nisa* (Femeile):

4, 89: Ei vor ca voi să deveniţi necredincioşi, ca şi ei, dar ei sunt răufăcători. De aceea nu încheiaţi cu ei nici un fel de alianţă prietenească, până ce nu apucă pe calea lui Allah. Dar dacă ei se abat, prindeţi-i şi ucideţi-i, oriunde-i veţi găsi.

4, 91: Dacă nu vă lasă în pace şi nu vă oferă pacea, ci, dimpotrivă, îşi ridică braţele contra voastră, prindeţi-i şi ucideţi-i, oriunde-i veţi găsi. Vă dăm deplină putere asupra lor, să fie sortiţi pieirii.

4, 160: Evreilor le-am interzis, din pricina păca-telor lor, multe lucruri bune, ce odată le erau permise.

Sura 5, *Al-Maida* (Masa):

5, 33: Răsplata acelora care se ridică împotriva lui Allah şi a trimişilor săi, şi care nu tind decât a crea rele pe pământ, va fi că vor fi ucişi sau crucificaţi sau că li se vor tăia mâinile şi picioarele pe părţile opuse (mâna stângă şi piciorul drept sau piciorul stâng şi mâna dreaptă) şi că vor fi izgoniţi din ţară. Aceasta le este pedeapsa pe această lume, dar şi în Lumea de Apoi osândă aspră îi aşteaptă.

5, 37: Vor cere să iasă din focul iadului, dar ei nu vor ieşi, căci pedeapsa lor va fi veşnică.

5, 41: Evreii, care nu ascultă decât minciuni, şi le povestesc mai departe, şi ascultă de rabini, au de aşteptat în lumea aceasta ruşine, iar în Lumea de Apoi mare osândă.

5, 64: Evreii zic: "Mâna lui Allah este legată" (Allah nu poate fi milostiv), dar mâinile lor vor fi legate (în Ziua de Apoi evreii vor apărea în faţa lui Allah cu mâinile legate) şi ei vor fi afurisiţi pentru această vorbă. Nu! Braţele lui Allah sunt deschise spre a împărţi precum doreşte. Revelaţia, care ţi s-a acordat de către Domnul tău, va mai înmulţi nelegiuirea şi necredinţa lor; ură şi vrajbă le-am dăruit printre ei până în Ziua de Apoi. Ori de câte ori ei vor aprinde focul unui război, Allah îl va stinge. Ei tind să creeze pierzanie pe pământ, dar Allah nu-i iubeşte pe răufăcători.

Sura 8, *An-Anfal* (Prada):

8, 12: Voi arunca spaimă în inimile necredincioşilor; tăiaţi-le capul şi vârfurile degetelor.

Mă întreb acum nu numai din curiozitate, ci aş dori să ştiu adevărul, care din cauza împrejurărilor nu poate fi clarificat. Pamfil Şeicaru şi Vasile C. Dumitrescu se găsesc pe alte tărâmuri, nu mai sunt în viaţă, nu mai pot răspunde. Sunt curios să cunosc opiniile târzii ale lui Şeicaru despre situaţia politică internaţională şi să ştiu motivul pentru care *Bădia,* aproape în fiecare seară, îmi spunea că era obligat să fie la curent cu ea. Vasile îi dăduse ordin să o facă şi aş vrea să ştiu care era realitatea. Este adevărată teama lui Şeicaru că nu era la curent cu politica internaţională şi nu-şi putea pune gândurile pe hârtie? *Curentul* era *Curentul* şi fără articolele lui ar fi pierdut orice farmec. Pe urmă, către sfârşitul toamnei 1977, care va ffi ost motivul lui Vasile C. Dumitrescu să-mi spună: *M-am gândit să-i facem o bucurie, să scoatem* Curentul. *Ştiu că dumneata ai o mare influenţă asupre lui...* După convorbirea avută, fără să-mi dau seama ce se ascundea în spatele acestor cuvinte, i-am promis lui Vasile C. Dumitrescu că o fac. Stătusem de vorbă cu *Bădia* şi el înţelesese că apariţia *Curentului* în străinătate era ceva senzaţional. În urma acestei convorbiri, *Curentul* tipărit la München apăruse. Apoi, atunci când mi-am luat rămas-bun, ce motiv avea *Bădia* să-mi încredinţeze mie toată corespondenţa lui privată cu Tanţi, Viorela şi Ioana? Este adevărat că îmi spusese motivul, dar n-am vrut să-l cred. *Bădia* avea teamă că toată corespondenţa va cădea în mâna celui care îi purta de grijă, şi probabil avea dreptate. Atunci, când am preluat corespondenţa lui privată, credeam că era numai un capriciu al *Bădiei*. Mai târziu am înţeles motivul pentru care era atât de nervos şi de temător. Am luat-o, dar nu m-am uitat prin ea, n-am răsfoit-o şi n-am citit nimic din scrisori. Nu eram curios. Am făcut-o numai în momentul când fusesem rugat să scriu o biografie despre el. Începusem să o răsfoiesc, trebuia să o fac, ca să cunosc o parte din viaţa lor. Am citit o bună parte din scrisori, nu toate, şi în felul acesta mi-am dat seama de viaţa lor dusă în exil. O bună parte se află în această biografie şi cred că n-am făcut rău. După înmormântarea *Bădiei*, îmi aduc aminte de discuţiile mele cu nea Costache, care nu vorbea prea bine de Vasile C. Dumitrescu. Probabil, observase ceva care nu era *cuşer...*

Mă gândesc acum la cel care a scris cartea despre Pamfil Şeicaru. Domnul Victor Frunză a scris o carte formidabilă, el a avut posibilitatea să călătorească peste tot unde putea găsi ceva despre Pamfil Şeicaru, dar l-am făcut atent asupra perioadei din Bavaria. Cele scrise despre această perioadă reprezintă mai mult o obligaţie morală şi n-ar fi trebuit să o facă. Autorul trebuia să ştie că ce îi povestise Vasile şi Ute nu prea sunt adevărate şi se cădea să fie atent. N-a făcut-o. Îmi face impresia că era nevoit să ridice în slăvile cerului pe cel care îl apărase de atacurile provenite din exilul român. Mă repet: Vasile C. Dumitrescu, aşa cum a fost, a făcut foarte multe pentru Pamfil Şeicaru. În ceea ce priveşte scrisoarea-donaţie, pe care n-am văzut-o şi n-am iscălit-o, el ar fi trebuit să ştie că în aceste timpuri moderne iscălitura se poate transporta uşor pe un alt document fără să se cunoască cum s-a făcut.

Sunt trei decenii de când *Bădia* ne-a părăsit (20 octombrie 1980) şi cititorul trebuie să înţeleagă realitatea celor aproape 6 ani de când sosise în Bavaria, în 1974. Sunt nevoit să reproduc întrebarea lui Titu Popescu, scriitor şi eseist român, ca şi răspunsul meu, dat într-un interviu despre Pamfil Şeicaru.

Titu Popescu: *După stabilirea în Germania, în jurul lui Pamfil Şeicaru s-a format un fel de "stat major" din trei persoane, dintre care dv. sunteţi una. Dar, la un moment dat, acest "triumvirat de ajutor" s-a destrămat. Au intervenit inevitabilile neînţelegeri?*

René Al. de Flers: *Dragă Titu, trebuie să fac o rectificare a întrebării. Nu a existat nici un "stat major", cum spui tu, nici un "triumvirat de ajutor". Eu luasem legătură cu Pamfil Şeicaru în noiembrie 1974, iar de existenţa lui Vasile C. Dumitrescu am aflat abia în momentul când s-a ivit ideea reeditării* Curentului. *Când ne-am întâlnit, îmi dădusem seama că Şeicaru îi vorbise de mine şi de faptul că îi purtam de grijă (îl vizitam de patru ori pe săptămână, dar nu înainte de a face cumpărăturile care îi erau necesare). Dar Şeicaru avea o reţinere, ca să nu spun un defect: nu mi-a spus niciodată cine venea pe la el, cu cine stătea de vorbă, nu eram la curent cu cine îl vizita. Mai târziu, când Vasile C. Dumitrescu i-a găsit o locuinţă la Dachau, abia atunci mi-a spus că îl vizita şi Dumitrescu. De dr. Vasile Iliescu n-am avut idee decât în ultimul an de viaţă al lui Şeicaru. Aşa că vezi - nu a existat nici un fel de "triumvirat de ajutor"- care să facă ceea ce s-ar putea face pentru Şeicaru. Pentru vizitele pe care i le făceau cei care formau aşa-zisul "triumvirat", inexistent, a fost criticat şi atacat de cei de la Madrid, ca şi de mulţi Alţi exilaţi români. Se spunea că l-am acaparat şi că urmăream un singur lucru: manuscrisele!*

Tot în acest interviu, am făcut marea greşeală să preiau teoria lui Vasile C. Dumitrescu cu anul 1976, fără să ştiu ce se ascundea în spatele acestei teorii.

Biografia lui Pamfil Şeicaru este terminată: a fost aşa cum l-am cunoscut, aşa cum a fost. Dacă în ţară realitatea în ceea ce îl priveşte pe Şeicaru ar fi cunoscută de toţi, fapt care este nesigur, poporul şi-ar face poate o altă părere despre însemnătatea lui. Şeicaru era o personalitate controversată, cum o spuneau mulţi, şi i se reproşează retroactiv multe interese personale, pe care acest om nu le-a avut; iar politica nu era obiceiul său, cum se spune. N-a fost membru al vreunui partid, dar în ziaristică avusese un succes care pe timpurile acelea era ceva modern, ceva neobişnuit. Tot pe timpul acela a avut posibilitatea să cunoască toată protipendada de la Bucureşti. Dacă mi-ar fi ascultat sfatul de a-şi scrie amintirile, românii ar avea astăzi o carte foarte valoroasă despre trecutul României, un trecut pe care puţini îl cunosc în autenticitatea şi în dedesubturile lui. Îmi promisese, dar n-a făcut-o. Îmi spunea că o face mai târziu, o va scrie atunci când vine momentul, dar nu vrea să se pregătească de moarte. Voia să trăiască şi să se reîntoarcă în ţară, acolo unde era acasă. Îmi îmi spunea: *Numai cel care se pregăteşte pentru ultimul drum îşi scrie amintirile...*

Păcat că n-a făcut-o; posteritatea ar fi aflat multe din istoria poporului român*.

René Al. DE FLERS
(München

*** Text finalizat de autor la data de 22 martie 2007. Varianta diortosită, apărută în serial în *Puncte cardinale* (ianuarie 2008 – decembrie 2010), în cazul găsirii unui sponsor, va apărea în volum la Editura Christiana din Bucureşti, unde ediţia este deja pregătită, prin grija d-lui Răzvan Codrescu.**

O inscripţie din Sevilla (Plaza de España)

LA SOCIEDAD
ES ASI:
EL POBRE TRABAJA
EL RICO LE EXPLOTA
EL SOLDADO DEFIENDE A LOS DOS
EL CONTRIBUYENTE PAGA POR LOS TRES
EL VAGO DESCANSA POR LOS CUATRO
EL BORRACHO BEBE POR LOS CINCO
EL BANQUERO ESTAFA A LOS SEIS
EL ABOGADO ENGAÑA A LOS SIETE
EL MÉDICO MATA A LOS OCHO
EL SEPULTURERO ENTIERRA A LOS NUEVE
EL POLÍTICO VIVE DE LOS DIEZ

SOCIETATEA ESTE ASTFEL:

SĂRACUL MUNCEŞTE.

BOGATUL ÎL EXPLOATEAZĂ.

SOLDATUL ÎI APĂRĂ PE AMÎNDOI.

CONTRIBUABILUL PLĂTEŞTE PENTRU TOŢI TREI.

VAGABONDUL SE ODIHNEŞTE PENTRU TOŢI PATRU.

BEŢIVUL BEA PENTRU TOŢI CINCI.

BANCHERUL ÎI SPECULEAZĂ PE TOŢI ŞASE.

AVOCATUL ÎI ÎNŞEALĂ PE TOŢI ŞAPTE.

MEDICUL ÎI OMOARĂ PE TOŢI OPT.

CIOCLUL ÎI ÎNGROAPĂ PE TOŢI NOUĂ.

POLITICIANUL TRĂIEŞTE DE PE URMA CELOR ZECE.

... ŞI O ÎNTREBARE A NOASTRĂ,
LA CAPĂT DE DRUM:
UNDE SE SFÎRŞEŞTE STÎNGA
ŞI UNDE ÎNCEPE DREAPTA?

ARHIM. TEOFIL PĂRĂIAN: UN AN DE LA ÎNVEŞNICIRE

Îmi aduc aminte cu emoţie şi veneraţie de Părintele Arhimandrit Teofil Părăian – duhovnicul Mănăstirii „Sf. Constantin Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus, jud. Braşov – acum, la împlinirea unui an de la momentul naşterii sale în viaţa cerească (joi 29 octombrie 2009, Spitalul Militar din Cluj-Napoca). După o suferinţă de câteva luni, timp în care a fost internat la mai multe spitale din Bucureşti, Deva, Braşov şi Cluj-Napoca, Părintele Teofil s-a mutat din această viaţă la venerabila vârstă de 80 de ani (împliniţi pe 3 martie 2009). Slujba prohodirii şi înmormântării sale s-a desfăşurat sâmbătă 31 octombrie 2009, la mănăstirea sa de metanie, unde se nevoia în cele duhovniceşti din anul 1953.

Nu este uşor să vorbeşti ori să scrii despre Părintele Teofil, mai ales pentru unul ca mine, care l-am cunoscut de relativ puţină vreme, adică de numai vreo 17 ani... Încerc totuşi să îl evoc, după puterile mele…

Părintele Teofil s-a conturat şi s-a identificat, în mintea şi în inima mea, prin câteva trăsături şi calităţi distincte: în primul rând caracterul, onoarea şi demnitatea sa; apoi cultura teologic-duhovnicească (şi nu numai) cu care a fost înzestrat; luciditatea şi spiritul său critic, însoţit de foarte multă înţelegere şi condescendenţă; spiritul de disciplină (în primul rând cu sine însuşi), de rigoare doctrinară, liturgică şi canonică, relevat cu fiecare slujire a sa ori cu fiecare predică sau cuvântare; comportamentul, felul său de a fi şi de a se raporta la semenii săi, la fiecare într-un mod deosebit şi unic, mereu accesibil, deschis, natural; şi – *last but not least* – acutul său simţ al umorului, sănătos şi autentic. Peste toate acestea, Părintele Teofil a mai avut calitatea de a fi un om de o sinceritate, discreţie şi modestie ieşite din comun, care mi-au inspirat foarte multă încredere, confort sufletesc şi dragoste faţă de valorile perene ale spiritualităţii şi culturii noastre autentice. Sfinţia sa a fost, fără îndoială, unul dintre cei mai luminoşi şi mai învăţaţi călugări ai noştri, duhovnic aspru cu păcatul, dar mereu blând cu păcătosul, plin de harul păcii şi al bucuriei. Chiar dacă avea şi unele păreri pe care nu i le puteam împărtăşi, l-am apreciat mereu pentru felul în care ştia să-şi argumenteze opiniile şi să şi le spună simplu, învăluindu-le în bunătate, spre a nu răni.

Părintele Teofil s-a născut la 3 martie 1929, într-o familie de plugari din satul Topârcea, din apropierea Sibiului, primind la botez numele de Ioan şi fiind primul dintre cei patru fraţi. Rămas de timpuriu fără vedere, urmează cursurile unei şcoli primare pentru nevăzători din Cluj-Napoca, între anii 1935-1940. Îşi continuă cursurile la o şcoală de nevăzători din Timişoara, până în 1943, urmând apoi, tot la Timişoara, cursurile liceale, absolvite în 1948. În această perioadă îl cunoaşte pe Părintele Arsenie Boca, de la care deprinde rugăciunea minţii: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul", rugăciune pe care continuă să o exerseze încă înainte de intra în monahism. Preocuparea pentru viaţa religioasă şi pentru aprofundarea cunoştinţelor teologice îl determină să urmeze cursurile Facultăţii de Teologie din Sibiu, între anii 1948-1952, iar la 1 aprilie 1953 ia hotărârea de a intra în obştea monahală Sâmbăta de Sus. Este călugărit în ziua praznicului Adormirii Maicii Domnului şi primeşte numele de Teofil (în gr.: „iubitorul de Dumnezeu"). La şapte ani de la călugărire, tot de praznicul Adormirii Maicii Domnului, este hirotonit diacon de către Mitropolitul Nicolae Colan, iar la 13 mai 1983, după 23 de ani de diaconie, este hirotonit preot de către Mitropolitul Antonie Plămădeală. Tot atunci primeşte şi hirotesirea întru duhovnic. În 1986 este hirotesit protosinghel, iar în 1988 arhimandrit.

Din anul 1992, părintele a început să răspundă numeroaselor invitaţii venite din toată ţara şi participă, în aproape toate oraşele importante din România, la conferinţe duhovniceşti, de obicei în perioada Postului Mare sau în perioada Postului Crăciunului.

Preacuviosul Părinte Teofil a fost un om al bucuriei, un om care şi-a propus să înmulţească bucuria, şi cred că a reuşit cu prisosinţă. Darul său deosebit de a vorbi, de a aprofunda cuvintele Scripturii (şi în special ale Noului Testament), preocuparea pentru cărţile fundamentale ale spiritualităţii ortodoxe, cum ar fi *Patericul* şi *Filocalia*, dar şi pentru textele liturgice şi pentru marea poezie mistică, l-au făcut să fie iubit şi în acelaşi timp să reprezinte un părinte duhovnicesc cu autoritate şi discernământ, pentru toate categoriile de fii duhovniceşti, de la cei mai simpli şi până la marii intelectuali.

• Ştiind, din propria-mi experienţă, că fiecare întâlnire cu Părintele Teofil era un prilej de mare înălţare sufletească şi de adevărată sărbătoare, asemeni întâlnirilor învăţăceilor cu marii filosofi din vechime (Socrate, Platon, Aristotel, Plotin), fiindu-ne pildă vie de înţelepciune, abnegaţie şi dăruire, mă gândesc cu amărăciune că avem tendinţa de a-i uita foarte repede pe aceşti oameni, sporiţi duhovniceşte şi îmbunătăţiţi din punct de vedere moral, pe aceste personalităţi ale culturii şi spiritualităţii noastre, fiindu-le prea puţin recunoscători pentru toate câte ne-au făcut şi ne-au dăruit.

Alături de mentorii săi duhovniceşti – Arsenie Boca, Serafim Popescu, Veniamin Tohăneanu, mitropoliţii Nicolae Bălan, Nicolae Colan, Nicolae Mladin şi Antonie Plămădeală – Avva Teofil a fost darul lui Dumnezeu, om al bucuriei, bătrân frumos, duhovnic odihnitor de oameni, echilibrat, realist, cu zâmbetul mereu pe chip. Nevăzător, dar străluminat, om al rugăciunii, dar şi al studiului, şi-a întemeiat întreaga viaţă pe credinţă şi pe cultură. A fost un ziditor de suflete şi a renăscut pe mulţi la viaţa duhovnicească întru Iisus Hristos şi în Sf. Biserică, prin predicile, conferinţele sau îndrumările sale directe. A plecat din această viaţă cu nădejdea că Domnul nostru Iisus Hristos îl va primi în Împărăţia Sa alături de Maica Domnului şi de toţi sfinţii, ca pe unul ce toată viaţa şi-a închinat-o slujirii lui Dumnezeu şi a semenilor. Ne-a lăsat aici o moştenire impresionantă, întrupată în viaţa sa exemplară, în cuvintele sale de neuitat, în cărţile sale însumând peste 20 de titluri.

Asemenea părinţi mari ai Ortodoxiei noastre, chiar dacă nu-i numim în mod official sfinţi, pentru noi au fost – şi rămân – ca nişte sfinţi. Aşa i-am simţit, aşa ni-i amintim. Fiindcă i-am văzut împlinind sub ochii noştri Evanghelia, pentru că ne-au învăţat creştinismul practic prin exemplul lor personal: au flămânzit ei ca să sature pe cei flămânzi, au privegheat ei ca să se odihnească cei osteniţi, au pătimit ei ca să ia mângâiere cei întristaţi, s-au sacrificat ei ca să trăiască în pace ceilalţi.

Eu mă simt foarte împlinit şi onorat pentru faptul că am avut fericitul prilej şi marea şansă de a-l întâlni şi (de) a-l cunoaşte îndeaproape pe Părintele Teofil, păstrând nădejdea că vom şti cu toţii să ne cinstim pe mai departe înaintaşii, potrivit meritelor şi vredniciilor fiecăruia, cu toate că în aceste vremuri avem tendinţa de a-i preţui mai mult pe alţii, de pe aiurea, căci ni se par a fi mai exotici, mai spectaculoşi, mai senzaţionali... Sunt însă încredinţat că, la rugăciunile drepţilor noştri strămutaţi la ceruri, Dumnezeu nu ne va lipsi până la capăt de dreapta măsură a iubirii care nu se trece. Cei alungaţi din turnurile babilonice pot bate la porţile cetăţii Noului Ierusalim – cel bisericesc şi cel ceresc –, ce „nu are trebuinţă de soare, nici de lună, ca să o lumineze, căci slava lui Dumnezeu a luminat-o, făclia ei fiind Mielul" (*Apocalipsa* 21, 23). Iar o personalitate duhovnicească atât de binecuvântată ca Părintele Teofil se cade să rămână una de referinţă în cadrul Bisericii şi spiritualităţii noastre autentice, să fie cunoscută, recunoscută şi apreciată pentru totdeauna, de către toţi cei ce cred că „Biserica este cetatea pe care nici porţile iadului nu o vor birui".

Bunul Dumnezeu să-l odihnească laolaltă cu sfinţii pe Părintele Teofil Părăian – cel care a ajuns acum alături de marii săi îndrumători, iar pentru rugăciunile lui să ne miluiască şi să ne mântuiască şi pe noi toţi. Amin.

Drd. Stelian GOMBOŞ,
Consilier la Secretariatul de Stat pentru Culte
din cadrul Guvernului României

BOTEZUL FUNDAŢIEI CREŞTIN-DEMOCRATE

Miercuri 13 octombrie 2010, la Ateneul Român, urmînd făgăduinţelor de la conferinţa din 13 mai ("Rolul democraţiei creştine în reconstrucţia dreptei româneşti"), despre care am relatat la vremea respectivă, s-a săvîrşit botezul oficial şi festiv, sub formă de dineu, al Fundaţiei Creştin-Democrate (FCD), a cărei siglă – inima – vrea să sugereze nevoia unităţii sufleteşti şi însufleţitoare a creştinilor în cetate (*polis*).

Mai mult decît un pariu pe democraţia creştină (încă insuficient conturată doctrinar şi funcţional în posibila ei ipostază ortodoxă şi dîmboviţeană), noua iniţiativă politică şi civică mi se pare un pariu – curajos şi onorabil – pe statura diplomatică, morală şi intelectuală a d-lui Teodor Baconsky/Baconschi (n. 1963), actualul şef al diplomaţiei româneşti, dar şi pe imaginea şi disponibilităţile publice ale grupului elitist de tineri membri-fondatori (Radu Carp, Mihai Ghyka, Petre Guran, Mihail Neamţu, Theodor Paleologu, Adrian Papahagi, Radu Preda, Bogdan Tătaru-Cazaban etc.), şcoliţi mai toţi în marile universităţi europene şi deja referenţiali în domeniile lor de competenţă.

La eveniment au fost prezenţi (evit să spun: au participat), pe bază de invitaţie, circa 300 sute de oameni politici (pedelişti, ţărănişti, liberali de diferite nuanţe), oameni de afaceri, intelectuali de seamă, jurnalişti, ba chiar şi reprezentanţi de rang înalt ai cultelor religioase, cu strania excepţie a celui majoritar (am avut nunţiu papal, "frate greco-catolic", muftiu, popă armenesc, dar nici un ierarh sau delegat oficial al B.O.R., deşi d-l Baconsky este la origine teolog şi fost partener de "reflecţie pentru înnoirea Bisericii" cu actualul Patriarh). Corpul diplomatic nu s-a înghesuit (l-am văzut pe ambasadorul Rusiei, dar nu şi pe cel al Statelor Unite – poate stingherit sau iritat de primatul creştinismului asupra democraţiei în titulatura noii Fundaţii…).

S-ar putea să fie doar o percepţie personală de mahalagiu reacţionar, dar, adunată la un loc, "elita" României arată prost (cum n-ar fi arătat, probabil, după 20 de ani, dacă România ar fi redevenit monarhie în 1990): şleampătă, gălăgioasă, nesimţită fără eleganţă. S-au pierdut uzanţele mondene şi protocolare ale României vechi şi n-au fost adoptate/updatate nici cele ale Europei noi. Impresia de tîrlă n-a putut fi îmblînzită nici de ambianţa locului, nici de măsurile organizatorice, nici de buna părere de sine a celor invitaţi. Personaje de o eleganţă desăvîrşită, ca d-l şi d-na Baconsky, d-l Horia-Roman Patapievici şi alţi cîţiva, păreau mai degrabă nişte călători intergalactici eşuaţi pe o planetă a maimuţelor. Nici 10 % din cei prezenţi nu s-au sinchisit să asculte discursul – altminteri scurt şi măsurat – al d-lui Baconsky, rostit, de la un cap la altul, pe fondul unui adevărat bruiaj (foială, vorbărie, rîsete – pline sau gîdilate), pe care reprezentantul Fundaţiei "Konrad Adenauer" încerca din răsputeri să se prefacă a nu-l observa…

Pilda rea pleacă, din păcate, chiar de la vîrful puterii: deşi ora anunţată a fost 19.30, d-na Elena Udrea (pur-purie) a sosit pe la ora 20.00, iar preşedintele Băsescu (aşteptat protocolar la intrare pînă pe la 20.15) n-a mai sosit deloc… Îl preţuiesc oare cu adevărat oamenii aceştia pe d-l Baconsky (care, în paranteză fie spus, mai degrabă îi complexează, chiar dacă tace sau moţăie)? Realizează oare ei cu adevărat posibilitatea şi necesitatea unei reîntemeieri doctrinare şi a unei efective "reconstrucţii a dreptei"? Sau cum le sună lor oare afirmaţia d-lui Baconsky că "România europeană merită o clasă politică europeană"? În orice caz, împrejurarea a dovedit încă o dată, dacă mai era nevoie, că "reconstrucţia dreptei" s-ar cădea să înceapă chiar cu reconstrucţia unei elite capabile să devină reper şi model – mental şi comportamental deopotrivă. Altminteri se pune carul înaintea boilor şi se perpetuează, în răspărul bunelor intenţii, lunga istorie românească a aflărilor în treabă.

Ţăruşii au fost înfipţi în pămînt, o mînă de oameni vrednici există ("nouă meşteri mari,/ calfe şi zidari,/ şi Manole zece,/care mi-i întrece") şi totul rămîne de făcut ("după roadele lor îi veţi cunoaşte"), Dar dacă, după vechiul nostru blestem, se va ajunge cumva să se prăbuşească noaptea ceea ce se va fi construit ziua, atunci va trebui văzut ce sau pe cine îngropăm în zid (şi vă asigur că de data aceasta nu-i cîtuşi de puţin vorba de… "soţioare"). Căci noi, mai nou, pe toate le mai aburim, dar cu jertfa stăm prost (ca să nu zic: prost de tot). Or, chiar creştineşte vorbind, fără jertfă – cine citeşte, să înţeleagă! – nimic nu se împlineşte şi nu durează.

Eu unul, în loc de alte consideraţii, mărturisesc încă o dată – chiar dacă nu contez – că, deşi n-am descoperit încă punctul ideal de fuziune între creştinism şi democraţie, îl simpatizez şi-l susţin necondiţionat pe d-l Teodor Baconsky, cu ideea fixă minimală că e mai urgent decît oricînd să se facă măcar ceea ce se poate din ceea ce ar trebui.

Răzvan CODRESCU

P. S. Poate se va găsi cineva, mai cu trecere decît mine, care să-l roage pe d-l Adrian Papahagi (responsabil – poate numai în parte şi poate numai conjunctural – cu organizarea) ca altădată să nu mai ascundă în spaţii moarte, de ochii preşedintelui (care iată că uneori nu se văd şi aproape că se uită), scrumierele de serviciu de la intrare, obligîndu-i pe numeroşii fumători la "ţigănia" de a arunca chiştoacele pe treptele Ateneului. Pînă şi un rău ca fumatul poate fi menţinut, totuşi, într-o marjă de civilizaţie. Ca să nu mai vorbim că, raportîndu-ne la d-l Băsescu ca la Ceauşescu odinioară (care nu "suporta" anumite lucruri, sau se presupunea preventiv că nu le-ar fi "suportat"), riscăm să-i consolidăm imaginea denigratoare – şi îmi place să cred că nemeritată – de zbir capricios. Altminteri, dincolo de acest detaliu futil, ţin să îmi mărturisesc marea admiraţie pentru cît de bine se pricepe d-l Papahagi să fie "mînă dreaptă", dînd o pildă de nobleţe jertfelnică pe care s-ar cuveni să n-o ignore mulţi dintre rafinaţii noştri intelectuali.

TEODOR BACONSCHI

CREŞTINISM ŞI DEMOCRAŢIE

Cum poate arăta o cultură politică de inspiraţie creştin-democrată? Ca diplomat, intelectual public şi om politic, Teodor Baconsky răspunde acestei întrebări. El recuperează valorile care au construit Europa unită şi care au dat României moderne repere istorice de stabilitate: principiul demnităţii şi al libertăţii persoanei, binele comun, tradiţia creştină, responsabilitatea civică, promovarea meritocraţiei în mediul politic, academic şi corporatist, respectarea patrimoniului cultural naţional, respectul pentru mediu sau toleranţa faţă de pluralitatea credinţelor. Creştinism şi democraţie *este deopotrivă un manifest către clasa de mijloc şi o pledoarie pentru recuperarea bunului simţ în spaţiul public. Volumul reuneşte texte inedite sau publicate în presa ultimilor doi ani. El a apărut la Editura Curtea Veche din Bucureşti, inaugurînd seria „Democraţia creştină", coordonată de d-nii Mihail Neamţu şi Adrian Papahagi.*

Teodor Baconschi

PREŞEDINTELE FUNDAŢIEI CREŞTIN-DEMOCRATE

România europeană merită o clasă politică europeană. Politica europeană înseamnă libertate responsabilă, demnitate, dreptate şi solidaritate. Toate acestea sunt valori autentic creştine.

Este datoria noastră, oameni politici şi intelectuali, să fundamentăm proiectul democraţiei creştine într-o ţară majoritar ortodoxă şi să îmbogăţim dimensiunea răsăriteană a popularismului actual.

Nu vom ieşi din criza morală în care ne-am afundat până când politicienii nu vor proiecta în viaţa publică agenda forţelor vii ale naţiunii noastre.

Există în România nenumăraţi oameni oneşti şi competenţi, ale căror conştiinţe şi voturi nu pot fi cumpărate. Există în România întreprinzători care nu şi-au făcut averea prin afaceri dubioase. Există în România universitari, medici, cercetători cu studii strălucite. Există în România artişti de excepţie, scriitori de anvergură, sportivi de elită. Există în România o clasă de mijloc formată din cetăţeni care au călătorit şi au înţeles că se poate trăi şi altfel. Există în România oameni cinstiţi, tineri şi bătrâni, la sat şi la oraş, bogaţi şi săraci, dornici să trăiască în armonie cu semenii lor.

Ei sunt forţa vie a naţiunii, ei sunt adevărata majoritate. Ei sunt cei responsabili, care se scoală devreme şi se culcă târziu, ei sunt cei onorabili, care ne reprezintă cu cinste şi care nu se simt reprezentaţi cum se cuvine. Ei sunt cei liberi şi puternici, a căror voce nu se aude în România. Lor trebuie să li se adreseze o adevărată mişcare populară, pe ei trebuie să sprijinim proiectul nostru de societate.

A sosit momentul ca vocea lor să se audă.

PRIMUL SIMPOZION DE MARTIROLOGIE

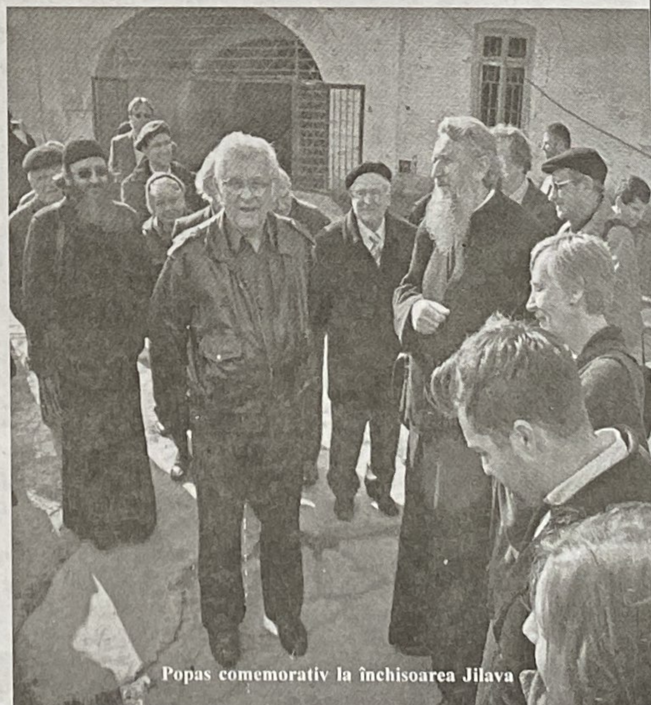
Sub egida Fundației "Sf. Irina", avîndu-i ca principali organizatori pe Prof. Dr. Pavel Chirilă și pe maestrul Dan Puric, s-a desfășurat la București (Hotel Hilton), în zilele de 11 și 12 octombrie a. c., primul simpozion de martirologie din România post-comunistă, intitulat "Moartea martirică", cu participarea unor distinse personalități universitare și bisericești din țară (P. S. Sofian Brașoveanul, Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, Conf. Dr. Sebastian Moldovan, Prof. Dr. Sorin Lavric, Prof. Dr. Mircea Gelu Buta) și din străinătate (Pr. Prof. Dr. Georgios Metallinos, Prof. Dr. Rubin Dominic, Prof. Dr. Tristram Engelhardt Jr., Dr. Dmitri Avdeev, Corinna Delkeskamp-Hayes – toți de credință ortodoxă). Rolul de principal mediator al lucrărilor i-a revenit părintelui Vasile Mihoc. Organizatorii și conferențiarii și-au propus, între altele, încadrarea fenomenului martiric contemporan (neomartirii secolului XX, mai ales din rezistența creștină anticomunistă) în cadrul de două ori milenar al martirajului creștin. Cu același prilej, s-a lansat volumul *Principiile cercetării martirologice* (Editura Christiana, București, 2010), realizat de Prof. Dr. Ilie Bădescu, Lector Dr. Andreea Băndoiu și Prof. Dr. Pavel Chirilă și prezentat de directorul editurii (Răzvan Codrescu)*.

Duminică 10 octombrie 2010 a avut loc primirea festivă a invitaților din străinătate.

Luni 11 octombrie, în Sala Diplomatică a Hotelui Hilton, în prezența unei asistențe de aprox. 200 de persoane (episcopi ai B.O.R, în frunte cu Î.P.S. Ciprian Câmpineanul, preoți, reprezentanți ai mediilor monahale, cadre universitare din învățămîntul teologic, foști deținuți politici, jurnaliști), au fost susținute comunicările (reunite integral în broșura intitulată *Moartea martirică*, distribuită fiecărui participant): „Martiriul – mărturie de credință și iubire și cale spre Înviere" (P. S. Sofian Brașoveanul), „Fenomenul neo-martirilor, importanță teologică și națională" (Pr. Prof. Dr. Georgios Metallinos), „Martirajul, de la Maccabei la lagăre: reflecții pe tema mărturiei iudaice și creștine" (Prof. Dr. Rubin Dominic), „Scandalul martirajului: murind în dreaptă închinare și dreaptă credință" (Prof. Dr. Tristram Engelhardt Jr.), „Martirajul creștin: aspecte psihologice ale neînfricării" (Dr. Dmitri Avdeev), „Sîngele martirilor, sămînța creștinismului" (Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc), „Martirajul: provocarea de a se confrunta cu păcatul" (Corinna Delkeskamp-Hayes), „Nevoia de martiri" (Prof. Dr. Sorin Lavric – cel mai aplaudat dintre conferențiari), „Originile sacramentale și morale ale martiriului" (Conf. Dr. Sebastian Moldovan), „Studiu de caz: martirajul preotului Pop Augustin din Mijlocenii Bîrgăului" (Prof. Dr. Mircea Gelu Buta), „Conștiința martirică" (Dan Puric – care a formulat și concluziile lucrărilor). Între orele 16.30-18.30 s-a desfășurat și o masă rotundă cu tema „Criterii teologice și științifice de definire a martirajului". Lucrările Simpozionului au fost vegheate de monumentala Icoană a Noilor Martiri ai Pămîntului Românesc, realizată și păstrată în obștea monahală de la Diaconești (care a binevoit s-o readucă în capitală pe toată durata Simpozionului, cu o delegație a obștii însoțită de părintele duhovnic Amfilohie).

Marți 12 octombrie a fost organizată o vizită comemorativă la închisoarea Jilava (Fortul 13 este în curs de a fi amenajat ca muzeu memorial), unde a fost martirizată o parte din elita rezistenței creștine anticomuniste. Au luat cuvîntul în special foști deținuți politici, în frunte cu profesorul și scriitorul Marcel Petrișor (în brațele căruia a murit, în Casimca Jilavei, în 1958, poetul-martir Constantin Oprișan).

Adolf VASILESCU

Popas comemorativ la închisoarea Jilava

* A se vedea recenzia cărții în numărul nostru anterior.

PRIMUL SIMPOZION DE MARTIROLOGIE

Din comunicarea d-lui SORIN LAVRIC:

NEVOIA DE MARTIRI

Cunosc intelectuali cărora li s-a inoculat atît de bine convingerea că a vorbi despre martiri este pierdere de vreme, încît, dacă ar trebui să deschidă gura despre ei, s-ar simţi stînjeniţi. Mai mult chiar, s-ar simţi inhibaţi, ba chiar strîmtoraţi, şi asta fiindcă ştiu că există un panoptic european a cărui menire este să-i supravegheze pe cei care nu acceptă să gîndească la comandă. Şi fiindcă ştiu că sînt supravegheaţi, prin glasul acestor intelectuali se manifestă autocenzura de tip temător.

Un apologet creştin contemporan nouă, irlandezul C. S. Lewis, spune în autobiografia sa, *Surprins de bucurie* (*Surprised by joy. The shape of my early life*), că "acolo unde lipseşte curajul nici o altă virtute nu poate supravieţui". Mizeria ideologică a epocii în care trăim este că s-a ajuns ca, pentru a vorbi despre martiri, să fie nevoie de curaj. Iar cînd e vorba de martirii români care au murit în închisorile comuniste, nu-ţi mai trebuie doar curaj, ci de-a dreptul un dram de sminteală. Şi dacă e aşa, să vorbim atunci cu precădere de martirii români din timpul comunismului. [...]

Cînd ştii că înaintea ta a fost un Mircea Vulcănescu, un Costache Oprişan sau un Vasile Motrescu, pupila cu care îţi priveşti identitatea e mult mai tonică şi mult mai îndrăzneaţă. În fond, atîta onoare avem în noi cîtă amintire a martirilor şi eroilor întreţinem. Se înţelege, e vorba de o onoare suprapersonală, dar ea nu este cu nimic mai prejos de cealaltă onoare, cea individuală, ce atîrnă exclusiv de persoana mea.

Revenind, nu se poate închipui un martir fără Dumnezeu şi fără naţia sa. Paradoxul creştinismului este că, deşi bătaia sa mîntuitoare e universală, punctul lui de plecare e etnia sau naţia. [...]

Iar ce se întîmplă azi în România se întîmplă în fiecare ţară din Europa. Sunt fundaţii şi ONG-uri anume plătite pentru a preîntîmpina ca valoarea naţională adunată în pielea unui martir să fie celebrată oficial. În România fenomenul e curent în privinţa deţinuţilor politici pe care cenzorii ideologici îi repudiază pe motiv că au fost fascişti, legionari şi nedemocraţi. Despre ei nu avem voie să vorbim decît condamnîndu-i, de parcă martirajul are legătură cu ideologia.

Să ne amintim că, în actele de întemeiere a UE, creştinismul nu este recunoscut ca religie fondatoare, să ne amintim apoi de campaniile de denigrare a feţelor bisericeşti din Germania, Anglia sau Franţa, pentru a ne da seama că lucrurile se leagă: aceleaşi eminenţe care privesc cu ostilitate creştinismul se opun comemorării martirilor naţionali în cadrul unor ceremonii cu tentă oficială. Şi atunci merită să mă întreb: ce supără atît de mult la fenomenul martiric de a ajuns să fie obiectul unei cenzuri? Cred că sînt trei motive care fac din figura martirilor o prezenţă nedorită.

Pe primul l-am spus deja: apartenenţa politică a unora dintre martiri. Foarte bine, numai că în conceptul de martir nu intră nota culorii sale politice. Este perfect indiferent cărui partid a aparţinut martirul de vreme ce statutul cu pricina e dat de trei atribute: cauza religioasă, pecetea etnică şi îndurarea morţii.

Al doilea motiv ţine de nedelicateţea crudă pe care o presupune ideea sacrificiului. Să vorbeşti despre spirit de sacrificiu în epoca consumismului este un detaliu indecent, aproape o dovadă de proastă creştere. În tot cazul, e un semn de lipsă de abilitate strategică să faci apologia martiriului în astfel de vremuri. Cum să spui că, în situaţii-limită, martirul poate fi un model de conduită, reabilitînd ideea că isprăvile durabile nu se pot face decît prin jertfă? Ar însemna să faci apologia ascezei şi eroismului într-o epocă a valorilor hedoniste, atitudine nu doar inabilă, dar mai ales nerentabilă.

Al treilea motiv este că moralul unei comunităţi creşte pe spinarea martirilor: altfel calci pe stradă cînd ştii ce te tragi din oameni ca Vasile Motrescu şi Costache Oprişan. [...]

În fond, noi ne-am întîlnit azi ca să vorbim pe seama acelor martiri despre care sîntem împiedicaţi să vorbim la televizor sau la radio. S-o facem aşadar cu seninătate, cu afecţiune, dar fără pic de naivitate. Să nu ne închipuim că prea curînd Costache Oprişan sau Vasile Motrescu vor fi recunoscuţi ca martiri de Biserică sau de instituţiile statului. Dar într-o zi se va întîmpla şi asta, şi poate că întîlnirea noastră va grăbi cu o secundă clipa aceea...

Prof. Dr. Sorin LAVRIC

De la stînga la dreapta: Dan Puric, pr. Vasile Mihoc, dr. Pavel Chirilă

O muceniță a Ortodoxiei românești: MAICA MIHAELA IORDACHE

Maica Mihaela Iordache este un nume binecunoscut în spațiul eclezial românesc. Din păcate, numeroase date ale biografiei sale au rămas mult timp necunoscute [1]. Vom încerca aici să-i reconstituim viața în liniile esențiale, pe baza documentelor alcătuite de fosta Securitate.

Obârșiile și formația

Maria Iordache, fiica lui Alexandru și Elena Iordache, s-a născut la data de 15 noiembrie 1914 în localitatea Nicorești din județul Galați [2]. Primele șapte clase le va urma în satul natal, cursurile liceale urmându-le la Liceul de Fete din Dej și la Liceul „Domnița Elena" din București [3]. Între 1934-1938 Maria (Marieta – cum era mai bine cunoscută) urmează cursurile Academiei Naționale de Educație Fizică (A.N.E.F.), pe care le încheie cu succes, obținând diploma de licență, dar meseria de profesoară de educație fizică o va exercita cu totul sporadic, pentru o scurtă perioadă de timp. În paralel ea va audia cursuri la Facultatea de Litere și Filosofie, însă fără a le finaliza cu o diplomă [4].

Etapa studenției este decisivă pentru destinul ulterior al Mariei Iordache. Acum ea își definește convingerile politice și își asumă un drum care o va duce în cele din urmă la moarte. Ca mulți tineri din epocă, ea vede în Corneliu Zelea Codreanu și în Mișcarea Legionară o alternativă la partidele politice tradiționale, considerate insuficient de dinamice pentru o generație care nu se mai mulțumea cu fapte mărunte, ci dorea o „Românie ca soarele sfânt de pe cer". Distanțarea istorică ne permite să vedem azi erorile acestei mișcări care au condus la consecințe tragice, dar, în acel moment, Mișcarea Legionară seducea o mare parte a tinerilor prin mesajul ei de demnitate națională și prin afirmarea constată a ideii de credință în Dumnezeu, concepție radical diferită de indiferentismul religios al celorlalte partide. Proveniți în mare parte din copii de țărani, din case în care religia juca un rol decisiv, acești tineri nu puteau concepe că ar putea să existe o morală care să fie ruptă de credință. Relația dintre Mișcarea Legionară și Biserică este departe de a fi lămurită, dar asta nu neapărat din vina istoricilor. Chiar în interiorul mișcării au existat opinii diferite cu privire la acest subiect. Unii legionari înțelegeau prin Biserică o comunitate creștină ideală, de sfinți, spre care oamenii (românii, în cazul de față) trebuiau să tindă. Legiunea era numai o manifestare datorată lumii decadente, care își asuma, asemenea oștilor îngerești, lupta împotriva răului. E o imagine ce se apropie de Judecata de Apoi, când îngerii separă pe cei păcătoși de sfinți, instaurându-se împărăția veșnică [5]. Din aceste considerente unii legionari și-au asumat înfăptuirea acelor asasinate, considerate acte de justiție [6], care au devenit principale capete de acuzare la adresa Legiunii. Cazul Mișcării Legionare a dovedit, dacă mai era nevoie, dificultatea enormă de a armoniza politicul cu spiritualul.

Din Legiune în mânăstire

Revenind la cazul Marietei Iordache, apropierea ei de legionarism este motivată și de atmosfera familială, deoarece toți copiii familiei Iordache au fost, într-un fel sau altul, implicați în Mișcare. Iordache Nicoară va deveni comandant legionar [7], iar una din fete va fi cununată chiar de Căpitan, venit special la Nicorești [8]. Marieta, la rândul ei, devine membră a Cetățuilor de Fete, sub conducerea Nicoletei Nicolescu [9], cea care va fi ucisă mai târziu în mod bestial de Siguranță [10]. Împreună cu alte fete, ea va munci ca voluntară la unul din restaurantele legionare din București și va activa în cadrul organizației de femei [11]. În ancheta din 1955, care în mod firesc a insistat pe trecutul ei legionar, Maria Iordache a fost întrebată care era scopul Legiunii. Răspunsul ei a fost crearea unui om nou, iar acest ideal putea fi realizat prin interiorizarea conștiinței, mărturisirea sinceră a greșelilor și frecventarea bisericilor. De asemenea, mărturisește că în cadrul ședințelor de cuib se citea Biblia [12]. A fost întrebată: „Ce se realiza prin frecventarea Bisericii în vederea formării omului nou?". Răspunsul a fost: „Prin frecventarea bisericii se căpăta conduită creștină și principiile de corectitudine, astfel puse în practică de legionari încât aceștia să se bucure de simpatie și încrederea celor ce-i înconjurau" [13]. Astfel de declarații, strânse de la mulți arestați, erau un motiv pentru Securitate să vorbească de o infiltrare a Bisericii de către legionari și doctrina lor. De fapt, în mintea unor oameni precum Maria Iordache era invers. Doctrina Bisericii urma să pătrundă în viața Legiunii, creând o mișcare socială și politică care să se ghideze după valorile creștine. Din declarațiile Mariei Iordache rezultă că pentru ea Legiunea era mai mult un ordin laic, menit să impună un set de valori creștine în societate.

Succesul Mișcării a stârnit îngrijorarea regelui Carol al II-lea. Eșuând în încercarea de a o atrage în proiectele sale de instaurare a dictaturii personale, Carol va lua o serie de măsuri menite să distrugă Legiunea. Una din ele a fost arestarea și condamnarea lui Corneliu Zelea Codreanu. Pe 8 iunie 1938 avea loc pe stadionul ANEF o manifestație la care urma să participe și regele Carol al II-lea. Reușind să intre pe stadion și să se apropie de un microfon, Maria Iordache a strigat: „Corneliu Zelea Codreanu este nevinovat și pentru acest adevăr sunt gata de moarte" [14]. Arestată și bătută, ea este internată în lagărul de la Mănăstirea Suzana, destinat femeilor legionare. În octombrie 1938 reușește să evadeze și rătăcește mai mult timp prin păduri, cu o coastă fisurată. Desființarea lagărului imediat după evadarea ei o scutește de noi neplăceri [15].

În următoarele luni, două morți o vor afecta profund: cea a lui Corneliu Zelea Codreanu și cea a fratelui ei, Iordache Nicoară, ucis în noaptea de 21-22 septembrie 1939, în lagărul de la Miercurea Ciuc. Mult timp va refuza să creadă că cei doi au murit. Revine în satul natal, unde stă până în septembrie 1940. În acest timp face o vizită la Mănăstirea Vladimirești și rămâne impresionată de viața din cadrul obștii de acolo. Venirea la putere a unui guvern legionar în septembrie 1940 o determină să vină la București, dar numai pentru a asista la deshumarea osemintelor lui Codreanu. Se convinge de moartea Căpitanului și imediat pleacă la Vladimirești, hotărâtă să se călugărească [16]. În fața anchetatorilor de Securitate ea a afirmat că s-a retras practic din organizația legionară din acel moment, iar în fața mirării anchetatorilor de ce a făcut acel gest tocmai atunci, când Legiunea era la putere, ea a răspuns: „M-am retras tocmai în timpul guvernării legionare întrucât am văzut că legionarii comit unele fapte ce nu mi-au plăcut, fapt ce a făcut să ne depărtăm de această organizație, văzând în același timp că legionarii convinși pentru această idee muriseră" [17].

Părinții nu au lăsat-o la mănăstire, ci au venit după ea. În aceste condiții, Maria Iordache pleacă din nou la București, unde lucrează ocazional și organizează cu câteva prietene o mică fermă pe proprietatea fratelui ei, unde se duce o viață cvasimonahală. Fie la biserică, fie acasă, Marieta se roagă pentru sufletele celor uciși, pentru iertarea păcatelor [18]. Plecată un timp din București, ea află că ferma a fost confiscată, iar fetele arestate [19]. Din acel moment decizia este luată. După un scurt timp petrecut la Mănăstirea Pasărea, pe 22 septembrie 1942 ea vine la Vladimirești, pentru a nu mai pleca niciodată, părinții trebuind să accepte decizia fetei lor [20].

☛

---

[1] În galeria de personalități întocmită de Fundația „George Manu" sunt prezente și câteva rânduri referitoare la biografia Mariei Iordache (pe Internet: http://www.fgmanu.net/personalitati). Un portret deosebit de interesant îi face Petre Pandrea în *Călugărul alb*, Ed. Vremea, București, 2003, *passim*.

[2] Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (A.C.N.S.A.S.), fond Penal, dosar nr. 160, vol. 3, f. 186.

[3] *Ibidem*, f. 191.

[4] *Ibidem*, f. 188.

[5] Codreanu afirmă într-una din scrierile sale: „Legiunea apără altarele Bisericii pe care dușmanii vor să ni le dărâme. Linia istorică este una: aceea pe care o trăim noi. Căci noi trăim în veac. Linia Bisericii este cu mult deasupra noastră. Către ea tindem, dar nu realizăm decât puțin. Pentru că trăim sub condamnare și sub piatra de moară a păcatelor noastre, a lumii și a moși-strămoșilor noștri. Recunoaștem că suntem păcătoși: aceasta este atitudinea legionară față de Biserică..." (Corneliu Zelea Codreanu, *Doctrina Mișcării Legionare*, Ed. Lucman, București, 2003, pp. 100-101). Aspirația spre o comunitate creștină ideală manifestată în veac s-a conjugat cu un anume dezinteres în realizarea unui proiect pragmatic de organizare socială, Codreanu afirmând că este nevoie mai întâi de formarea de oameni de caracter care vor înfăptui o „revoluție" a societății românești. Istoria însă a demonstrat că revoluțiile scapă cel mai adesea de sub control, iar diferențele dintre o revoluție socio-politică și una spirituală sunt extrem de mari. În aceeași perioadă activează în Italia don Luigi Sturzo, care este întemeietorul creștin-democrației, arătând cum se poate valoriza credința creștină în condițiile unei societăți tot mai secularizate (Luigi Sturzo, *Libertatea: prietenii și dușmanii săi*, trad. de Nicoleta Panait, Ed. Paidea, București, 2001). Dacă una din doctrine este „revoluționară", cealaltă ar putea fi calificată drept „reformistă", iar diferența dintre Codreanu și Sturzo este cea dintre un profet mesianic și un teolog scolastic. Eșecul guvernării legionare din 1940 va arăta limitele doctrinei și va face pe mulți adepți cu credință în Dumnezeu să se apropie de Biserică, dându-și seama că aici este adevărata mântuire. Securitatea va folosi acest lucru pentru a acuza Biserica de infiltrări legionare (vezi în acest sens George Enache, *Ortodoxie și putere politică în România contemporană. Studii și eseuri*, Ed. Nemira, București, 2005, pp. 381-400, 451-497).

[6] Erau considerate păcate asumate cu bună știință (vezi Flor Strejnicu, *Creștinismul Mișcării Legionare*, Ed. Imago, Sibiu, 2000, *passim*).

[7] A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 160, vol. 3, f. 187.

[8] *Ibidem*, f. 192.

[9] *Ibidem*, 190-191.

[10] *Cf.* http://www.fgmanu.net/personalitati/personalitati1.htm.

[12] *Ibidem*, f. 192.

[13] *Ibidem*.

[14] *Ibidem*, f. 187.

[15] *Ibidem*, f. 196.

[16] *Ibidem*, f. 197 – 198.

[17] *Ibidem*, f. 189.

[18] *Ibidem*, f. 194, 199.

[19] *Ibidem*, f. 197 – 198.

[20] *Ibidem*, f. 200.

După doi ani, intră în rândul rasoforelor (16 iulie 1944), iar în 22 septembrie 1946 este călugărită, primind numele de Mihaela [21]. Datorită pregătirii superioare, i s-a încredințat funcția de secretară. Stareța Mănăstirii Vladimirești, maica Veronica, mărturisea despre maica Mihaela: „Ca monahie, prin rugăciune și nevoință, a dus o viață duhovnicească deosebită, fiind pildă și exemplu de urmat pentru întregul sobor. Deși îndeplinea funcția de secretară a mănăstirii, maica Mihaela, cu smerenia ce se ridica deasupra tuturor celorlalte virtuți ale sale, participa neobosit la toate ascultările din obște. Maicile își aduc aminte cum într-o zi, mănăstirea fiind cotropită de soldați ai armatei ruse, aceștia au vrut să tragă cu arma în icoana Maicii Domnului din biserică. Fără nici o ezitare, gata de sacrificiu în orice clipă, curaj născut din profunda-i credință, maica Mihaela s-a așezat în fața icoanei, preferând să fie împușcată ea decât să vadă chipul Maicii Domnului și al Pruncului Iisus batjocorit" [22].

Arestată de Securitate

În anii care au urmat, prestigiul Mănăstirii Vladimirești a crescut necontenit, mulți considerând-o, datorită predicilor curajoase ale preotului Ioan Iovan, un centru al rezistenței anticomuniste. Mulți fugari au găsit ajutor aici. Din aceste motive puterea comunistă era hotărâtă să desființeze mănăstirea, încercând să se folosească și de unele neînțelegeri de natură dogmatică între cele predicate de părintele Iovan și restul Bisericii. Patriarhul Justinian va încerca să rezolve situația creată printr-un compromis, care a eșuat. Securitatea intervine în forță, printr-o amplă desfășurare de forțe, în noaptea de 30 martie 1955, arestând mai multe persoane din mănăstire, cei vizați în primă instanță fiind părintele Ioan Iovan și maica Mihaela. Maica stareță Veronica își amintește că „prima chilie unde s-au năpustit soldații înarmați, în număr mare, a fost chilia maicii Mihaela (ca secretară, făcând parte din comitet) și căminul preoțesc, unde se afla părintele Ioan. Maica Mihaela era la chilie ca să se odihnească o oră, își scosese numai încălțămintea și așa îmbrăcată se culcase pe patul nepregătit, de-a curmezișul. Când auzi zgomotul, tropote în curte, se trezi iute și, fiind și îmbrăcată, fugi într-o clipă, desculță, spre stăreție. Militarii, negăsind-o în chilie, au făcut zarvă mare, țipau ca ieșiți din minți, se repezeau la maicile din chilii. Au găsit-o la stăreție; au vrut s-o lege de mâini, dânsa s-a luptat cu ei, i-a mușcat de mâini, dar ei au întors patul puștii și au lovit-o peste gură. Se zice că ar fi pierdut chiar câțiva dinți" [23].

Cei doi au fost arestați și duși la Penitenciarul Galați, fără mandat de arestare, care va fi eliberat în cazul maicii Mihaela abia pe 23 aprilie 1955 (pe motiv de agitație publică, art. 327 C.P.) [24]. Anchetatorii nu aveau nimic concret împotriva lor, sperând să se poată agăța de ceva în cursul investigațiilor. Au urmat un șir de interogatorii dure, în care maica Mihaela a fost chestionată despre toată viața ei, securiștii insistând în mod deosebit pe trecutul ei legionar și pe eventuala continuare a acestei activități, pentru a putea găsi un motiv să o pună sub acuzație oficial și să intre în legalitate. Maica Mihaela își recunoaște deschis trecutul, afirmă limpede ce a înțeles ea prin legionarism, ce a sperat de la acesta, dezamăgirea față de unele aspecte ale acestuia și apropierea de Dumnezeu prin Biserică. Afirmă hotărât că este împotriva ideologiei comuniste [25], că va lupta mereu împotriva ateismului, că a ascuns fugari în mănăstire și că nu i-a denunțat [26] din spirit de solidaritate, și că nu ar face niciodată altfel. În același timp, ea spune că foștii legionari care o mai vizitau uneori făceau acest lucru datorită prieteniei care-i lega, nu pentru a organiza conspirații, cum doreau să acrediteze anchetatorii. Din procesele verbale reiese că distanțele dintre vizite sunt mari, iar persoanele sunt altele. Maica Mihaela a știut să despartă lucrurile. Ea spune clar: „Nu s-au ținut ședințe legionare în mănăstire. Dacă aș fi știut, i-aș fi dat afară" [27]. Întrebată odată de un legionar (Aurel Tacu) ce ar trebui să facă în noul context politic, ea răspunde: „Rostul mișcării legionarilor este de a apăra și sprijini Biserica, [...] să propage în rândurile populației virtuțile creștine și a atrage populația alături de Biserică. Că legionarii vor trebui să dea ei înșiși exemplul lor personal că apără Biserica și că sunt uniți împotriva celor care sunt contra lui Dumnezeu" [28].

Ancheta bătea pasul pe loc, până în momentul când sunt arestați Ioan Lupeș, Petre Măzăreanu (care uciseseră mai mulți milițieni), Teodorescu Dumitru (Theovid, simpatizant legionar, admirator al Vladimireștilor, care a sprijinit acțiunile de aici) și Păiș Ghiță (din Tudor Vladimirescu, luptător împotriva colectivizării) [29]. Toți avuseseră de-a face cu Vladimireștiul și cu personalul de aici. Din acest moment, motivul pentru arestare se găsește și ancheta se concentrează pe legăturile maicii Mihaela, ale lui Ioan Iovan și ale maicii Veronica (arestate la rândul ei) cu aceste persoane. Se creează un grup *ad-hoc*, judecat la Galați de Tribunalul Militar București. În cadrul actului de acuzare, maicii Mihaela i se impută că a continuat sub haina călugărească activitatea legionară, încercând să le atragă și pe alte monahii. Ar fi inițiat o veritabilă școală a crimei, ar fi organizat tabere legionare, ar fi organizat exerciții de tragere cu arma [30]. Faptele sunt prezentate în stilul caracteristic, mobilizator-apocaliptic, specific actelor de acuzare din perioada comunistă. Ridicolă este interpretarea dată adăpostirii unor soldați germani după 23 august 1944: a vrut să-i sustragă de la răspunderea pentru crimele lor [31]! Maica Mihaela a sprijinit într-adevăr cu bani și alimente pe unii fugari, a dat buletine de identitate sau a falsificat acte pentru a-i face scăpați și a trimis lui Theovid o mașină de scris, pentru ca acesta să multiplice broșurile cu vedeniile maicii Veronica [32]. Toate acestea erau motive suficiente pentru ca maica Mihaela să fie condamnată de justiția comunistă, dar s-a dat un plus de patetism pentru ca sentința să fie și mai mare și să se justifice teoria conspirației legionare de care puterea comunistă se va folosi mai târziu pentru a desființa un număr important de mănăstiri [33].

A murit în închisoare

Prin sentința 1655 din 7 decembrie 1955, Maria Iordache este condamnată la 25 de ani muncă silnică și 10 ani degradare civică, pentru „crima de uneltire contra ordinii sociale" p.p. de art. 209 p III C.P., și la 5 ani închisoare corecțională și 5 ani interdicție corecțională, pentru fals în acte publice. Urma să execute pedeapsa cea mai mare, conform art. 101 C.P. [34].

De la Galați este trimisă în închisoarea de femei din Miercurea Ciuc. Pe 4 martie1960 este trimisă pentru munci la Penitenciarul Arad [35]. Pe 4 septembrie 1960 este transferată la Jilava pentru cercetări [36], de unde pe 21 februarie 1961 revine la Miercurea Ciuc. Aici, pe data de 20 aprilie 1963 își găsește obștescul sfârșit, în același loc unde, în urmă cu 24 de ani, fusese ucis și fratele ei, „bădia" Iordache Nicoară. În privința cauzei morții, iată esențialul referatului medical întocmit de medicul închisorii, Alex. Lorenzovici, pe data de 23 aprilie 1963:

„Deținuta C.R. Iordache Maria, născută la data de 14.11.1914 a decedat la data de 20.04.1963 orele 20,00. Cauza morții: insuficiență cardiocirculatorie, cardioscleroză decompensată, reumatism anchilozant. [...]

În ultimul timp a dominat insuficiența cardiacă, bolnava a devenit cașectizată gravă din cauza lipsei de poftă de mâncare, vărsăturilor și disfuncției pronunțate (am și pus diagnosticul: suspect cancer esofagian). În tratament am ținut seama de caracterul bolii, anulând tratamentul reumatismului, medicamentele căruia fiind contraindicate.

La data de 19.02.1963 am cerut internarea în spitalul Văcărești, care a fost aprobată cu cursa din 23.04.1963.

Deținuta a refuzat examenul ginecologic în repetate rânduri. În ultimul timp ea nu a mai acuzat simptomele unei boli ginecologice, însă pe baza datelor anterioare era posibil și existența tumorii maligne a uterului, care ar explica simptomele abdominale subiective care s-au accentuat treptat (dureri abdominale, diaree, lipsa poftei de mâncare, cașexia gravă). În luna ianuarie 1963, cu sprijin, a mai putut să vină jos în cabinetul medical, dar din februarie nu a putut să se scoale singură din pat, a necesitat îngrijirea din partea altor persoane. Starea generală s-a agravat rapid, deși am încercat și am făcut tot ce am putut, și la data de 20.04.1963, orele 20, în urma unei crize de sufocație, a decedat. Luni, 22.04.1963, am raportat cazul, conform ordinelor în vigoare. În condițiile de față, neexistând medic legist sau medic expert cu delegație în Miercurea Ciuc, am raportat și acest fapt către Procuratura Militară Tg. Mureș, care ne-a dat aprobarea telefonică pentru înmormântarea cadavrului fără autopsie.

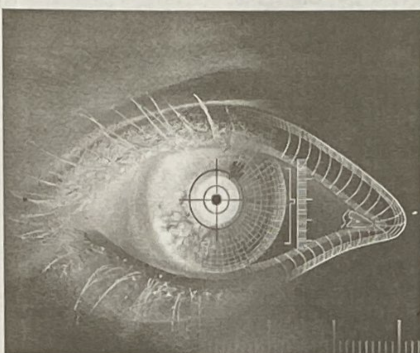
Menționez că bolnava nu a fost internată la noi în infirmerie, pentru faptul că nu avem infirmerie, de aceea nu putem să vă înaintăm copia foii de intrare în infirmerie. Miercurea Ciuc, 23.04.1963" [37].

Măsurile luate de medic au fost corecte, însă regimul de închisoare era distrugător. Faptul rezultă printre rânduri din raportul medicului, dar și mai clar dintr-un act scris de maica Mihaela: „9 iunie 1959 – Miercurea Ciuc – Domnule Comandant, subsemnata deținută Iordache Maria, condamnată 25 ani m.s., fiind suferindă de metropatie hemoragică și propunându-mi-se un raclaj uterin, nu l-am putut accepta din motive personale. Declar prin prezenta că mi s-a propus deci tratamentul condiționat de această operație pe care o refuz, fiind încredințată că motivul hemoragiilor repetate este determinat de răceală și de o stare de oboseală și slăbiciune excesivă. Mai înainte de a se încerca deci o refacere fizică, determinată de condițiile speciale ale vieții din închisoare, nu pot accepta operația propusă, iar la acest regim desigur nu am nici o pretenție, fiind deținută și nu om liber cu dreptul la viață. Cu respect, deținuta Iordache Maria" [38]. Este o afirmare cât se poate de limpede a statutului pe care îl aveau deținuții politici. Prin urmare, intrată sănătoasă în închisoare, maica Mihaela se îmbolnăvește grav în închisoarea de la Miercurea Ciuc. Refăcută parțial la un moment dat, a fost trimisă la muncă la Arad și la Jilava, de unde s-a întors la Miercurea Ciuc reumatică și cu probleme cardiace. Suferințele descrise în raport sunt atroce. Ironie a sorții: este înmormântată chiar în ziua când trebuia să plece la spitalul Văcărești. Din pricină că nu s-a făcut autopsia, nu se poate spune cu precizie care a fost cauza decesului. Toate mărturiile arată că a viețuit în închisoare ca o adevărată mărturisitoare, îndurând cu răbdare toate chinurile.

George ENACHE

[21] *Cf.* mărturia maicii starețe Veronica Gurău de la Mănăstirea Vladimirești, dată în anul 2004 pentru martirologiul realizat de Fundația „Sf. Gerhard".
[22] *Ibidem*.
[23] *Ibidem*.
[24] A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 160, vol. 3, f. 179. Ancheta Maicii Mihaela în vol. 3, f. 179-355.
[25] *Ibidem*, f. 221.
[26] *Ibidem*, f. 216.
[27] *Ibidem*, f. 214.
[28] *Ibidem*, f. 204.
[29] *Ibidem*, vol. 6, f. 1-11.
[30] *Ibidem*, f. 162.
[31] *Ibidem*.
[32] *Ibidem*, f. 179. Și ea, și Ioan Iovan au avut în celulă un informator (*ibidem*, vol. 11, f. 326-353). În destăinuirile făcute și existente în dosar, maica Mihaela recunoaște că a încercat să transmită monahiilor ceva din spiritul legionar, dar prin aceasta înțelege cinste și fermitate.
[33] Vezi G. Enache, *op. cit*., pp. 148-150, 398-400).
[34] A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 160, vol.6, f. 188.
[35] *Ibidem*, vol. 12, f. 96.
[36] *Ibidem*, f. 31,33.
[37] *Ibidem*, f. 9.
[38] *Ibidem*, f. 115.

ROMÂNIA FĂRĂ ACTE DE IDENTITATE ELECTRONICE

UN APEL AL FORULUI ORTODOX ROMÂN

Forul Ortodox Român consideră că măsurile de introducere în România a actelor de identitate electronice constituie un grav abuz, care pune bazele unui sistem de supraveghere permanentă a cetăţenilor aşa cum nu a mai existat niciodată până acum în istorie. Este în lucru şi cardul de sănătate, un document electronic ce cuprinde istoricul bolilor şi starea sănătăţii tuturor oamenilor din România, iar la Ministerul Sănătăţii se pune la punct un program de soft care să gestioneze fişele electronice de sănătate ale tuturor cetăţenilor ţării - o iniţiativă care oferă unor oameni acces la date strict personale. Lucrurile devin şi mai sumbre dacă ne gândim că dezvoltarea controversatului proiect *e-România* poate duce la un grad de supraveghere care, după ştiinţa noastră, nu are precedent în altă ţară din lume, prin acest proiect intenţionându-se crearea unei interfeţe electronice care să cuprindă totalitatea interacţiunilor dintre stat şi cetăţean, dar şi – ceea ce este încă şi mai important – dintre cetăţean şi cetăţean.

Chiar responsabilii statului implicaţi în aceste proiecte logistice recunosc faptul că singura garanţie ca sistemul electronic de identificare a cetăţenilor să nu fie folosit în mod abuziv este calitatea celor care îl administrează. Dar niciodată, într-un stat de drept constituţional, garanţia respectării libertăţilor civice nu va sta în calitatea morală a conducătorilor, ci în garanţiile instituţionale concrete, prin care exerciţiul puterii este limitat în întindere, amploare şi manifestare. Inacceptabilă este şi ideea prelevării datelor biometrice ale persoanei, procedură practicată, până recent, doar în cazul infractorilor. Acest lucru îi transformă pe cetăţeni în „suspecţi de serviciu", o viziune tipică dictaturilor, în care cetăţenii sunt bănuiţi aprioric de atitudini antisociale, fapt fără precedent însă într-o societate ce se denumeşte *deschisă* şi care se ghidează după norme juridice ce pun pe primul plan libertatea persoanei.

Întrebarea pe care orice cetăţean al României şi-o poate pune este: de unde provin banii pentru acest proiect al introducerii actelor electronice, ale cărui costuri se ridică la zeci de milioane de euro? Din bugetul statului? Considerăm însă că pentru statul român ar fi mult mai utile şi mai urgente măsurile de remediere a problemelor structurale ce ameninţă principalii piloni ai sistemului românesc (sistemul de asigurări sociale – pensiile, sistemul educaţional, sănătatea). Dacă banii provin din surse private, aşa cum afirmă unii oficiali, de ce nu se orientează aceşti bani spre ajutorarea familiilor nevoiaşe, a celor care mor întrucât nu au bani pentru medicamente sau pentru operaţii costisitoare? Care ar fi interesul (economic, politic) al unor persoane private pentru implementarea acestui sistem în România?

Uniunea Europeană nu ne obligă să introducem cărţile de identitate electronice (CIE). Dimpotrivă, vedem că, din cele 30 de ţări ale Uniunii Europene, practic doar 12 au introdus acest tip de documente, iar 9 sunt doar pe cale să le adopte. În multe state care au CIE statutul acestora nu este obligatoriu, făcându-se paşi mici în adoptarea lor de către populaţie (Italia e un exemplu). Atunci ne întrebăm, în chip firesc, ce interese se ascund la noi în spatele acestui proiect? Este absurd ca, în condiţiile în care trăim o criză profundă, autorităţile române să investească sau să atragă fonduri enorme pentru un proiect pe care nu îl cere nimeni şi ale cărui costuri vor fi permanente, având în vedere necesitatea upgradărilor, a securizării continue etc.

În ceea ce priveşte *argumentul tehnic*, al aşa-zisei securităţi sporite a datelor personale, datele problemei sunt, în realitate, cu totul altele. Un sistem care nu-i va permite cetăţeanului să efectueze anumite operaţiuni, sau care nu-i va permite să se identifice complet în faţa unei instituţii oficiale *decât* dacă este posesor de act de identitate electronic, este unul greşit conceput şi fundamentat. Pe lângă constrângerile care decurg din aceasta, orice astfel de suport electronic este supus unor riscuri de clonare şi/sau de deteriorare ce au o probabilitate statistică foarte mare (defectare prin expunere la presiuni mecanice, prin expunere la câmpuri electrice sau magnetice, prin contactul cu diferite substanţe chimice uzuale etc.).

De asemenea, ne asumăm un mare risc expunându-ne datele personale, biometrice, într-o bază de date centralizată la nivel naţional şi operată de anumite instituţii oficiale cu probleme interne majore, recunoscute public, la nivelul organizării şi al gradului de corupţie. Riscul acesta este cu atât mai mare cu cât se preconizează o integrare la nivel internaţional – într-o primă fază, european – a acestor date. Nu există în acest moment, din păcate, nici măcar la nivel de proiect, o politică naţională de securitate informatică menită să ne asigure nouă, cetăţenilor români, protecţia datelor personale în momentul în care acestea vor fi expuse într-un mediu internaţional care este de asemenea dominat, în multe cazuri, de corupţie la nivel instituţional, sau este marcat de atitudini rasiste/xenofobe în raport cu anumite comunităţi etnice şi chiar religioase. Avem, din nefericire, precedente periculoase în acest sens: o parte din baza de date de CNP-uri a Poliţiei Române este disponibilă pe reţelele informatice publice de transfer, la fel şi mai multe hărţi militare detaliate ale României! Din câte ştim, nimeni nu a intervenit în vreun fel până acum pentru a remedia aceste scurgeri de informaţii.

Nu în ultimul rând, este important să conştientizăm faptul că actele de identitate electronice au mari şanse de a deveni în viitor propriile noastre dosare de securitate, pe care le vom purta peste tot şi la care noi nu vom avea acces decât indirect, prin intermediul instituţiilor.

Având în vedere toate acestea, cerem în mod ferm Preşedintelui ţării, reprezentanţilor MAI şi tuturor instituţiilor abilitate ale statului român următoarele:

1. Să oprească introducerea în România a oricărui tip de document electronic de identitate (carte de identitate, permis de conducere) şi a cardului electronic de sănătate.
2. Să se asigure în mod temeinic baza juridică a paşapoartelor aşa-zis temporare, pentru a nu se putea reveni în mod abuziv asupra acestei alternative. Să se prelungească termenul de valabilitate al acestui tip de paşapoarte la 3 ani şi să nu existe nici o presiune financiară sau morală asupra persoanelor care nu acceptă documentele ce conţin datele personale incluse în mediul de stocare electronic.
3. Să se angajeze un dialog real cu reprezentanţii societăţii civile pentru a se stabili o linie clară de demarcaţie până la care un proiect de tipul *e-România*, ce include şi componenta Cărţilor de Identitate Electronice, poate fi derulat astfel încât să nu pună în primejdie libertăţile civice specifice unui stat de drept constituţional, precum şi libertatea de conştiinţă a cetăţeanului.

După ce am văzut în secolul trecut cât de uşor pot să apară dictatorii, după ce am traversat 50 de ani de ideologie comunistă şi 20 de ani de tranziţie lipsită complet de viziune, credem că este firesc să tragem un semnal de alarmă şi să chemăm pe toţi românii să se opună măsurilor amintite. Acestea, pe lângă faptul că nu pot fi prioritare în contextul socio-politic actual, nu fac altceva decât să creeze premisele unui sistem totalitar de supraveghere şi control al persoanei umane. Tehnologia trebuie să fie folosită în scopuri creative, iar nu în slujba controlului (sau a manipulării) oamenilor. Libertatea este un dar dumnezeiesc ce trebuie apărat cu toată vigilenţa, aşa cum s-a întâmplat în perioada comunistă, când mii de eroi şi de martiri din închisori sau din munţi şi-au dat viaţa, opunându-se dictaturii. Jertfa acelor tineri care au strigat în decembrie 1989 „Vom muri şi vom fi liberi!" ne responsabilizează şi ne obligă la atitudine. Captivitatea electronică nu este cu nimic mai bună decât aceea în lanţuri. *Statul nu mai trebuie să intervină în viaţa privată a oamenilor, sub nici o formă.*

Organizaţiile reunite în Forul Ortodox Român adresează societăţii civile un apel la unitate pentru a face conştientă opinia publică în faţa acestor provocări. Chemăm toate ONG-urile şi persoanele care împărtăşesc îngrijorarea noastră să semneze acest apel pentru libertatea şi demnitatea românească. Adeziunile se pot trimite pe adresa de e-mail a FOR-ului.

18 octombrie 2010

Contact:
forul.ortodox@gmail.com
Persoană de contact:
Iulian Capsali – tel: +40722593033

Forul Ortodox Român, structură federativă fără personalitate juridică, a fost fondat la 29 noiembrie 2008, prin consensul reprezentanţilor a 60 de organizaţii civice cu caracter cultural şi social, care au participat la Conferinţa Asociaţiilor Laicatului Ortodox Român. Forul Ortodox Român este coordonat de liderii organizaţiilor: Asociaţia „Rost", Asociaţia „Christiana", Asociaţia Pro Vita – Bucureşti, A.R.T.R.I. şi Fundaţia „Sfinţii Martiri Brâncoveni".

Asociaţiile care sprijină campania "România fără acte de identitate electronice":

Alianţa Familiilor din România; Asociaţia Rost; Asociaţia Pro Vita – Bucureşti; Asociaţia Pro Vita – Gorj; Asociaţia Christiana – Bucureşti; Asociaţia Ziariştilor şi Editorilor Creştini; Asociaţia pentru Apărarea Familiei şi Copilului; Asociaţia pentru Cultură şi Educaţie Sf. Daniil Sihastrul; Asociaţia Bucovina Profundă; Asociaţia Orante – Cultură şi Spiritualitate Creştină; Asociaţia Dascălilor Români; Asociaţia Predania; Asociaţia Ieromonah Arsenie Boca – Arad; Editura Arca Învierii; Editura Origini; Fundaţia Sf. Martiri Brâncoveni – Constanţa; Fundaţia Sf. Martiri Brâncoveni – Suceava; Fundaţia Creştin-Ortodoxă Pro Filiis; Fundaţia Culturală Vasile Netea; Liga pentru Utilitate Publică; Orthphoto România; Revista *Lumea Credinţei*; Revista *OrthoGraffiti*; Revista *Puncte Cardinale*

CARE SUNT RISCURILE UNEI SOCIETĂȚI GUVERNATE ELECTRONIC?

Forul Ortodox Român a participat, vineri, 22 octombrie 2010, la dezbaterea publică pe tema actelor de identitate electronice organizată de ActiveWatch, APADOR-CH, Asociația pentru Apărarea Libertăților Publice și Asociația pentru Tehnologie și Internet. Aceasta a beneficiat de moderarea avocatului Alin Popescu, senior editor la Avocatnet.ro, și de prezența reprezentanților MAI, comisarii-șefi Sorin Bălașa și Gheorghe Daniel, de la Direcția pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date, și comisar Cusa Gina Laura, reprezentant al departamentului juridic al Ministerului. Considerăm că, deși timpul alocat dezbaterii a fost scurtat de programul "încărcat" (ciudat motiv, având în vedere că astăzi a fost ultima zi de dezbatere publică) al reprezentanților MAI, discuția a fost concentrată și a ridicat numeroase probleme de principiu, juridice, tehnice, social-politice și culturale față de proiectele legislative ale autorităților prin care se dorește implementarea actelor de identitate electronice (la actuala dezbatere s-a abordat în special tema cărților de identitate electronice).

Participanții au remarcat drept pozitiv faptul că autoritățile statului au fost receptive la unele din observațiile primite din partea ONG-urilor la precedenta dezbatere, ce a avut loc pe 20 august, având în vedere, în special, faptul că s-a integrat în proiectul legislativ dreptul la alterantivă (dreptul de a alege o carte de identitate lipsită de dispozitiv tip *smart card contactless* și care nu conține date biometrice).

Cu toate acestea, dezbaterea de astăzi a arătat din plin faptul că proiectul de a implementa acest tip de cărți de identitate (CEI) este, într-un mod de neînțeles, cu totul lipsit de fundamente, având în vedere intențiile vechi ale autorităților în materie (ce datează din 2002). Forul Ortodox Român consideră că nu este acceptabil ca autoritățile să înceapă implementarea acestui sistem, fie el bazat pe alegere voluntară, în condițiile în care **nu există nici o analiză serioasă asupra impactului pe care acesta îl va produce în societate și asupra vieții private, asupra libertăților civice și libertății de conștiință.**

Totodată s-a reliefat, în urma discuțiilor, că nu există un studiu/estimare cu privire la costurile ridicate de implementarea întregului sistem informatic necesar funcționării cărților de identitate electronice. De asemenea, nu există un studiu cu privire la riscurile de securitate puse de acest sistem și de dispozitivele electronice ce vor fi folosite. Într-un mod surprinzător, reprezentanții MAI au răspuns că nu există nici măcar un studiu de impact al politicilor publice referitoare la acest proiect, pe motivul că… "nu s-a considerat necesar"!

Forul Ortodox Român a ridicat îndeosebi problema impactului socio-cultural și asupra vieții private pe care aceste noi tehnici de supraveghere și control al populației le au asupra societății. Răspunsul reprezentanților MAI referitor la întrebarea dacă au realizat un studiu sociologic de impact, pe lângă faptul că a fost negativ, a denotat și o completă ignorare și minimalizare a problemei. Acest lucru în ciuda faptului că există deja o întreagă literatură de specialitate care arată *efectele nocive* pe care societatea informațională și, în conexiune, guvernarea electronică (ce include și folosirea actelor de identitate electronice, dar nu se reduce la acestea) le au atât asupra garantării dreptului la viață privată, cât și asupra modului în care cetățeanul se raportează la puterea de stat și la societate. Prin impact social nu se înțelege o simplă sondare a opiniei publice, ci se are în vedere o schimbare a paradigmei culturale cu privire la noțiunile de viață privată, libertate și autoritate publică.

În calitate de for creștin-ortodox, nu putem accepta o societate în care cultura supravegherii și a transparenței vieții individului în fața statului să devină normative. De asemenea, nu putem accepta nici avansul acesta necugetat, care seamănă prea mult cu *politica faptului împlinit*, către noi și noi metode de supraveghere, ce, o dată instituite, se pot transforma într-un cadru totalitar de control a persoanei umane. Nimeni nu poate garanta că eșafodajul sofisticat ce se dorește a fi instituit în materie de supraveghere (prelevarea datelor biometrice, deocamdată doar la "purtător", dispozitive smart card, baze de date centrale cu interoperabilitate globală deocamdată limitată) nu se va extinde, ulterior, pentru a îngloba întreaga populație civilă și întreaga infrastructură electronică – inclusiv privată - în care, în prezent, ne lăsăm "urmele" electronice.

Forul Ortodox Român se adresează și Sinodului Bisericii Ortodoxe Române, pentru ca punctul de vedere creștin să indice cu limpezime și forță sporită limita etică până la care se poate întinde un guvern când are de-a face cu datele private ale persoanelor și cu supravegherea cetățenilor. Există deja un precedent în care Biserica, prin vocile ierarhilor, s-a făcut auzită în acest domeniu. Este vorba despre măsura introducerii pașapoartelor biometrice de anul trecut. Însuși Patriarhul României a adresat un memoriu către ministrul de atunci al Internelor în care afirma, referitor la măsurile de identificare biometrică a populației: „aceste prevederi care au fost implementate în România în mod amplificat și excesiv au trezit reacții în societate, mai ales că nu a existat o dezbatere publică și nici consultarea instituțiilor cu larg impact social, inclusiv a Bisericii. Astfel, articolul 1 alin. 3 al *Regulamentului* precizează că prevederile sale nu se aplică și cărților de identitate emise de statele-membre resortisanților lor sau pașapoartelor și documentelor de călătorie temporare cu o valabilitate de 12 luni sau mai puțin. Cu toate acestea, în România se eliberează deja carnete de conducere ce conțin date biometrice și **există indicii despre extinderea acestui sistem și la cărțile de identitate**" (subl. n.). Între timp, abordarea amplificată și excesivă a autorităților a continuat, precum și lipsa de consultare a Bisericii. Este de remarcat că în răspunsul MAI la acest memoriu se răspunde doar problemelor legate de pașapoartele biometrice, dar se trec cu vederea toate observațiile făcute pe tema celorlalte acte de identitate electronice.

Sinodul Mitropolitan al Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, luând poziție tot pe tema pașapoartelor biometrice, a conchis: "**acest sistem de supraveghere e un atentat la libertatea și intimitatea oamenilor, drepturi consfințite nu numai de legile civile, ci și de normele religioase.** E ca și cum un duhovnic ar divulga secretul spovedaniei, fapt aspru pedepsit în rânduielile bisericești, dar cu drept de cetățenie în sistemul transparenței fără perdea. Biometria nu numai că nu o sancționează, dar, dimpotrivă, o legiferează, omul fiind tratat nu ca făptură a lui Dumnezeu, înzestrată cu suflet, inteligență și libertate…" (subl. n.).

Tot din interiorul Bisericii, ÎPS Teofan al Moldovei critica, în pastorala de Paști a aceluiași an, "**diferitele tendințe actuale de impunere a unor sisteme tot mai sofisticate de supraveghere a omului, de îngrădire a libertății și intimității lui**".

Așadar, Biserica manifestă o grijă deosebită față de modul în care "stocarea informațiilor despre persoană prin intermediul pașapoartelor biometrice [*și, prin analogie, prin intermediul oricărui act de identitate biometric – n. n.*] aduce atingere libertății și demnității persoanei, vieții intime, familiale și private" (din memoriul adresat ministrului de Interne). Din păcate, atitudinea neclară adoptată de Biserică pe tema pașapoartelor biometrice a fost speculată de autorități, ceea ce a dus la un regim discriminatoriu cu privire la varianta alternativă a pașapoartelor clasice, denumite provizorii și reduse temporal la un interval nepermis de scurt, căruia i se adaugă un preț relativ ridicat, efectul fiind restrângerea dreptului de liberă circulație. De aici se vede cât de important este ca Biserica să ia o atitudine fermă cu privire la respectarea drepturilor fundamentale ale persoanei.

În virtutea acestei preocupări pentru păstrarea unei culturi a libertății și a demnității umane, a afirmării unor drepturi intangibile la intimitate, consfințite de normele religioase și, ca atare, *anterioare* dreptului pozitiv instituit de stat, Forul Ortodox Român a făcut apel pentru respingerea proiectelor legislative prin care se introduc actele de identitate electronice ca parte a conceptului de guvernare electronică. Am avut bucuria să constatăm că apelului lansat de FOR și depus astăzi în mod oficial la sediul MAI, i s-au alăturat, într-un timp relativ scurt, numeroase asociații și ONG-uri creștine, precum și persoane fizice din diverse medii sociale. Le mulțumim pentru sprijin, cerându-le în continuare concursul pentru sprijinirea demersurilor FOR.

Autorităților le cerem cu fermitate să prelungească termenul dedicat dezbaterilor publice legate de proiectele legislative de introducere a actelor de identitate electronice până când opinia publică va fi lamurită suficient în aceasta chestiune vitală pentru viitorul nostru.

Reiterăm dorința organizațiilor laicatului ortodox adresată Sfântului Sinod și Patriarhiei BOR pentru o implicare mai serioasă în această dezbatere. Vocea autorității Bisericii poate reprezenta cel mai pregnant punctul de vedere creștin-ortodox în ceea ce privește problema libertății și demnității umane în raport cu noile tehnici de supraveghere.

Ar fi necesară și implicarea mediului academic, pentru a beneficia de rigurozitate în abordarea problemelor legate de domeniul noilor tehnici de control, din multiple puncte de vedere (impact social, cultural, medical, politic etc.).

Forul Ortodox Român reiterează apelul lansat în campania "România fără acte electronice!", adresat ONG-urilor și persoanelor fizice, de a sprijini demersul și preocuparea acestuia față de implementarea actelor de identitate electronice. De asemenea, în cel mai scurt timp, va organiza o conferință de presă pe aceasta temă, la care sperăm că se vor alătura toate organizațiile semnatare ale acestui apel.

22 octombrie 2010

Forul Ortodox Român

Nașterea Forului Ortodox Român

SPOVEDANIA

Taina *comunicării* și *comuniunii* cu Dumnezeu

Suntem moderni în comportamentul nostru personal? „Gândim liber" influențați de tendințele momentului sau încercăm să ne raportăm la anumite norme tradiționale, dar mereu actuale? Pentru a comunica cu Dumnezeu și pentru a-L simți aproape trebuie să dorim să vorbim cu El. Prin Taina Spovedaniei avem certitudinea că Dumnezeu ne vorbește, prin sfaturile părintelui duhovnic, povățuindu-ne și ajutându-ne în momentele-cheie ale vieții. Avem o problemă importantă de rezolvat, un moment de cumpănă, o clipă de nedumerire? Dumnezeu ne va da răspunsul așteptat, dacă apelăm cu încredere la preotul duhovnic.

De cele mai multe ori, omul modern își ghidează viața în funcție de diverse interese, urmărite în decursul timpului, care se scurge tot mai repede. Agitația este cea care caracterizează starea de permanentă nemulțumire și continuă căutare a unor lucruri trecătoare. Într-o societate de consum, oamenii sunt îndemnați să creadă doar în ceea ce este palpabil, sesizabil și consumabil. Trupul este centrul atenției omului modern, sufletul fiind neglijat cu multă ușurință. Viața omului modern este limitată la realizarea și bunăstarea materială. De cele mai multe ori, acest „bine" material ascunde un „rău" spiritual. Într-o viață în care preocuparea pentru cele duhovnicești este neglijată, păcatul este „la modă". Libertatea rău înțeleasă duce la mutilarea sufletească, la pierderea discernământului duhovnicesc de a alege binele și de a evita răul, la lipsa timpului pentru examinarea conștiinței. Persistența în greșeli și în păcate îl face pe omul modern să meargă din rău în mai rău, să uite de semenii care sunt în lipsuri și în suferințe.

Această anormalitate a stării imorale orbește ochii duhovnicești ai oamenilor și-i dezinformează cu privire la realitate, transcendentul putând părea demodat și inutil. A te ruga lui Dumnezeu, a-ți aminti că Dumnezeu există, poate părea desuet, atunci când la modă este reîncarnarea, astrologia și tarotul, dar și experiențele ezoterice. Când răul capătă anumite materializări, când acel „bine" material este amenințat de crize economice (dar mai ales de crize spirituale), atunci pot apărea anumite impulsuri, anumite dorințe pentru rezolvarea problemelor financiare și spirituale deopotrivă. Soluția problemelor? O soluție veche, dar prezentă, mereu actuală și morală: Dumnezeu. Omul modern consideră că Dumnezeu este dator să-l ajute, chiar dacă el nu-L ascultă. De multe ori, mijloacele de comunicare și de comuniune cu Dumnezeu sunt evitate, deoarece solicită o anumită normalitate statornică. Soluția problemelor este de multe ori desconsiderată, fiind mai „la îndemână" metodele cu influențe neopăgâne, occidentalizate, care nu solicită atât de mult și care dau senzația unei rezolvări rapide și sigure. Dar atunci când boala, suferința sau chiar moartea apar în viața omului modern, acesta conștientizează, fie și doar pentru scurtă vreme, că Dumnezeu este soluția reală și autentică la crizele existențiale.

Omul modern vrea să creadă și să se comporte religios, dar nu mai știe cum, și de aceea, deși se consideră credincios, totuși este indiferent cu privire la viața duhovnicească. Dacă are ceva pe conștiință, dacă acel lucru îl mustră o vreme și nu-i dă pace, crede că îi este mai ușor să se complacă, neacționând în nici un fel, după principiul: „Timpul le vindecă pe toate". Rar se apelează la consilierea unui psiholog, dar încă și mai rar se cere ajutorul preotului.

Din păcate, există anumite stereotipuri cu privire la apelarea la preot în situații de mustrări de conștiință. Omul modern crede că este o umilire să-ți mărturisești păcatele preotului duhovnic. Însă rușinea poate avea două fețe: una folositoare și una pierzătoare. Dacă te rușinezi când ai săvârșit o fărădelege și, prin Taina Pocăinței, te mărturisești duhovnicului cu căință adevărată, atunci rușinea poate fi o pavăză pe calea mântuirii. Dar dacă nu te rușinezi atunci când păcătuiești și te rușinezi să te spovedești, rușinea devine o piedică în demersul îndreptării.

Un proverb spune: „A greși e omenește, dar a persista în greșeală este diavolește", de aceea putem observa că a recunoaște păcatele și a le mărturisi preotului duhovnic nu este o umilire, ci o demnitate: aceea de a reveni, prin smerenie, la calitatea de fiu al lui Dumnezeu. A crede că te umilești recunoscându-ți limitele și greșelile și mărturisindu-le duhovnicului, aceasta denotă mândrie, orgoliu și autosuficiență. Cei care se consideră umiliți în timpul Tainei Spovedaniei, aceia trebuie să ia aminte la cuvintele Mântuitorului: „Cel ce se înalță se va smeri și cel care se smerește se va înălța" (Luca 18, 14). În acest sens, o rugăciune spune: „Ajută-mă, Doamne, să nu înalț ce Tu dărâmi și să nu dărâm ce Tu înalți". Discernământul trebuie să ghideze viața omului modern și să-l ajute să înțeleagă importanța adevăratei umilințe, căințe, în Taina Mărturisirii.

Unii oameni afirmă că n-au nevoie de intermediari în relația cu Dumnezeu, ei spovedindu-se singuri, în timpul rugăciunii. Aceștia recunosc că au anumite păcate, dar, din rușine, refuză să se spovedească la duhovnic, crezând că e același lucru și dacă își recunosc greșelile în sinea lor, le pare rău că le-au săvârșit și încearcă să nu le mai repete. Deși încep procesul de pocăință, totuși nu au finalitate, nu ajung să obțină dezlegarea de păcate. Dacă s-ar fi putut ca oamenii să fie iertați de păcate și fără a se spovedi la duhovnic, atunci Mântuitorul Hristos nu i-ar fi investit pe Sfinții Apostoli – și implicit pe preoți – cu puterea de a lega și dezlega păcatele oamenilor (Ioan 20, 21-23).

La polul opus se situează cei care susțin că ei nu au păcate, că sunt sfinți, că sunt „aleși". Dacă încerci să-i convingi că nu e om fără de păcat, că și în cazul în care omul ar trăi o singură zi, nu s-ar putea să nu greșească măcar cu gândul, atunci afirmă că ei sunt excepții. Acestor oameni li se potrivește cuvântul Sfântului Apostol Ioan: „Dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este întru noi". Totuși ei trebuie încurajați, știind că: „Dacă mărturisim păcatele noastre, El este credincios și drept ca să ne ierte păcatele și să ne curățească pe noi de toată nedreptatea", pe când „dacă zicem că n-am păcătuit, Îl facem mincinos și cuvântul Lui nu este întru noi"(I Ioan 1, 8-10).

Culmea ironiei, dacă unii afirmă că n-au păcate, alții afirmă că preoții sunt păcătoși și nu pot ierta păcatele, sau că ei sunt prea păcătoși și de aceea Dumnezeu nu mai poate să-i ierte. Sfinții Părinți afirmau că Dumnezeu a hotărât iertarea păcătoșilor, prin păcătoși. Preoții își recunosc neputințele omenești, dar prin smerenie și prin pocăință se află într-o permanentă stare de purificare, de îndumnezeire. Împărtășindu-se la fiecare Sfântă Liturghie cu Trupul și Sângele Mântuitorului, „spre iertarea păcatelor și spre viața de veci", preoții trăiesc o continuă stare de comuniune cu Dumnezeu, prin pocăință (hainele negre ale preoților simbolizând tocmai permanenta stare de pocăință).

Cu privire la faptul că unii oameni se consideră prea păcătoși pentru a mai putea fi iertați de Dumnezeu, trebuie amintite cuvintele Mântuitorului, conform cărora, „n-a venit să mântuiască pe cei drepți, ci pe cei păcătoși" (Marcu 2, 17), Dumnezeu nevoind „moartea păcătosului, ci îndreptarea lui" (Iezechiel 18, 32).

Toate aceste scuze pentru a evita sau a întârzia spovedania sunt eschivări ale omului modern, care consideră că nimeni nu poate fi exemplar, dacă nici el nu este...

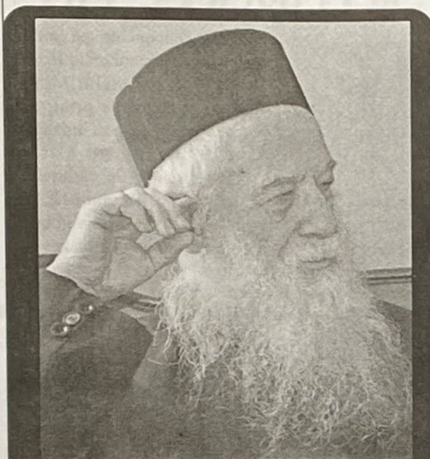
Taina Spovedaniei presupune asumare a responsabilității pocăinței și îndreptării, dar și participare, atât din partea duhovnicului, cât și a credincioșilor, care conlucrează în intimitatea paterno-filială, cu înțelepciune și discernământ, la mântuirea reciprocă.

Se impune permanentizarea pocăinței – o pocăință ce trebuie să fie ancorată în viața liturgică. Practicarea Spovedaniei trebuie să devină o constantă în viața noastră, căința fiind o retrospectivă duhovnicească a vieții. Mărturisirea e o treaptă în scara desăvârșirii, prin Spovedanie redobândindu-se comunicarea și comuniunea cu Dumnezeu.

Soluția la neajunsurile și problemele materiale sau spirituale cu care se confruntă oamenii în societatea contemporană este comunicarea cu Dumnezeu prin Taina Spovedaniei (credinciosul împăcându-se astfel cu Părintele ceresc, cu semenii și cu sine însuși) și Taina Sfintei Euharistii, prin care intrăm în comuniune cu Dumnezeu, „spre iertarea păcatelor și spre viața de veci".

Alexandru MĂLUREANU

Părintele Calciu despre MÂNIE

Acum 4 ani, pe 21 noiembrie, se muta la ceruri Părintele Gheorghe Calciu, cu doar două zile înainte de a fi împlinit 81 de ani. Pomenindu-l, în ultimul număr al unei reviste de care a fost tot timpul aproape și în care a semnat de nenumărate ori, republicăm frumosul său cuvânt *Despre mânie* și ne rugăm pentru odihna lui cu drepții, făgăduind să-l păstrăm mereu viu în mințile și în inimile noastre.

„... soarele să nu apună peste mânia voastră. Nici nu dați loc diavolului" (Efeseni 4, 26-27)

Din experiența mea personală, de duhovnic și de observator al societății, constat că unul dintre păcatele endemice este astăzi *mânia*. Păcatul acesta poate avea aspecte personale, dar și aspecte de grup. Pentru că una este mânia individului și alta este mânia popoarelor, care poate duce la războiae distrugătoare, mai mult sau mai puțin îndelungate, dar purtate cu o cruzime pe care tehnica secolelor trecute nu o putea bănui. Aceste războaie moderne pot schimba geografia și demografia lumii și, fără îndoială, harta ei politică, favorizând instalarea unor regimuri dictatoriale mondiale.

Mânia personală transformă inima omului dintr-o locuință a Sfântului Duh într-o casă demonică, pentru că ea schimbă structura duhovnicească a sufletului, orientându-l spre zonele întunecate ale ființei umane. Istoria cunoaște evenimente dezastruoase iscate din mânie, ca și întâmplări tragice, care creează regrete și deznădejdi în cel care s-a lăsat cuprins de ele.

Sfânta Scriptură se preocupă foarte intens de problema mâniei, deși, luând în considerare posibilitatea relațiilor din timpurile mai vechi, înțelegem că motivele de mâniere erau mai puțin frecvente decât în vremea noastră, când ființele umane, prin creșterea densității populației și prin mijloacele de comunicare, restrâng la minimum spațiul securității personale. Dar fără îndoială că apariția mâniei stă, în cea mai mare măsură, în ispitirea pe care diavolul o încearcă asupra noastră, știind că mânia întunecă mintea și înarmează limba și mâna cu violențe care rănesc grav, uneori iremediabil.

În Vechiul Testament, din cauza multelor păcate ale poporului iudeu, Dumnezeu se mânia pe el și stârnea năvala neamurilor peste Israel (pe care îl biruiau și, eventual, îl duceau în robii mai lungi sau mai scurte), pentru ca, după pocăință îndelungată și sub biciul de foc al proorocilor, evreii să se întoarcă la credința adevărată și să fie repuși de Dumnezeu în starea de dinainte de păcat. Nu vom urmări aceste „mânii ale lui Dumnezeu"; Vechiul Testament este plin de ele. Pe noi ne interesează însă mânia ca *păcat omenesc*, cu urmările ei în planul personal și social.

În *Facerea*, la capitolul 34, este o pricină de mânie a fiilor lui Iacov: Dina, fiica lui Iacov și a Liei, a fost necinstită de fiul fruntașului din cetatea Salem. Acest fapt a stârnit mânia fiilor lui Iacov, care au decis să se răzbune, deși tânărul cu pricina o ceruse pe Dina de nevastă. Locul unde se așezase Iacov, nu departe de cetatea Salem, era foarte convenabil pentru familia lui din toate punctele de vedere. Dar fiii săi s-au aprins de mânie și de dorința de răzbunare. Când tânărul din Salem a cerut mâna Dinei, frații acesteia i-au spus cu viclenie că ar fi o rușine pentru ei să-și mărite sora după niște netăiați împrejur și au cerut ca toți cei de parte bărbătească din cetate să se taie împrejur, ceea ce mai marele cetății a acceptat. După două zile, când toți cei de parte bărbătească din cetate erau suferinzi, fiii lui Iacov au intrat noaptea în cetate, cu servitorii lor, tăind cu sabia pe logodnic, pe tatăl acestuia și pe toți bărbații. Apoi au jefuit cetatea de toate averile, ducând în robie pe femei și pe copii. Astfel, sub impulsul mâniei, ei au folosit legământul sacru al lui Avraam cu Dumnezeu (tăierea împrejur) ca o pe viclenie prin care să-și împlinească răzbunarea. Când Iacov a aflat, a spus fiilor săi: "Mare tulburare mi-ați adus, făcându-mă urât în fața tuturor locuitorilor țării acesteia, înaintea Canaaneilor și a Ferezeilor..." (*Facerea* 34, 30). Și a trebuit Iacov să plece din locul acela plăcut lui, cu toți ai săi și cu toate averile, din cauza mâniei necontrolate a fiilor săi, lăsând în urmă o cetate jefuită și însângerată, urmărit de ura și de mânia locuitorilor acelui ținut. Această intervenție a diavolului în aprinderea mâniei în fiii lui Iacov – și, ca urmare, în locuitorii ținutului – era spre împlinirea drumului către pământul făgăduit. Sensul acestei istorii este că tot ce se întâmplă este în cadrul voinței lui Dumnezeu, prin care El ne comunică ceva sau ne mână spre ceva pe care trebuie să-l îndeplinim, dar aceasta nu înseamnă că păcatul mâniei devine mai puțin grav sau rămâne nepedepsit.

Creștinul însă nu trebuie să se mânie. El știe că Dumnezeu veghează asupra lui și că nici un fir din părul său nu cade fără știrea Domnului. În relația cu semenii, el trebuie să-și tempereze mânia, pentru că Mântuitorul nu S-a mâniat asupra celor care Îl batjocoreau și L-au răstignit. Ne vom mânia noi asupra semenului nostru știind că el este chipul lui Dumnezeu? Oare vom rosti noi împotriva lui cuvinte de mânie, dacă ne-a făcut ceva, știind bine că asemenea i-am făcut și noi lui sau altuia, ba încă și mai rău?

Omul de astăzi trăiește sub o presiune atât de apăsătoare încât nervii lui sunt întinși la maximum și orice pricină ivită, fie ea și neînsemnată, trezește în noi mânia. O pricină de mânie o constituie copilul care nu ne ascultă, sau soțul ori soția care ne contrazice; până și șoferul care ne taie calea cu mașina lui, sau numai ni se pare nouă că ne-a tăiat-o, ne dă o pricină de aprindere a mâniei!

Chiar dacă, printr-o anume stăpânire de sine, mânia noastră nu se exprimă în afară, sau nu este auzită de cel ce ne-a "provocat-o", ea tot constituie un păcat, pentru că ne strică sufletul și inima. Este o acțiune împotriva noastră înșine, sub ispitirea diavolului mâniei.

Mântuitorul ne previne cu asprime în privința mâniei care naște conflicte verbale și împinge la folosirea unor cuvinte jignitoare: "Eu însă vă spun vouă că oricine se mânie pe fratele său va fi vrednic de osândă; și cine va zice fratelui său: *raca*, vrednic va fi de judecata sinedriului; iar cine-i va zice: *nebune*, vrednic va fi de gheena focului" (*Matei* 5, 22). Iată, deci, că nu numai exprimarea în afară este sancționată de Iisus, ci chiar și numai mânia gândită. Pentru că nimeni nu gândește rău fără a-și strica inima în care Dumnezeu ar trebui să locuiască; cine gândește cu mânie împotriva fratelui său rupe o legătură sacră dintre el și acela, legătură care se reface greu, fiindcă diavolul mâniei, o dată ce ți-a pătruns în inimă, născocește numeroase argumente în favoarea ta, spre a te opri de la împăcare.

În a sa *Epistolă către efeseni*, Sf. Apostol Pavel dă o serie de sfaturi locuitorilor cetății Efes și insistă în mod special asupra păcatului mâniei. Știind că omul se mânie din multe pricini și că această mânie are tendința de a rămâne în inima omului și de a se transforma în ură, Apostolul ne sfătuiește "să nu apună soarele peste mânia noastră" (4, 26). În felul acesta, mânia, care are tendința de a dura și de a se transforma într-o stare permanentă, se spulberă și nu mai constituie un păcat capital.

Mă interesează păcatul mâniei ca un păcat zilnic, pe care îl săvârșim față de cei apropiați nouă, față de casnicii noștri, față de prieteni și de colegi, ca și față de străinul anonim de care ne lovim întâmplător pe stradă. Mânia de o clipă, exprimată prin cuvinte aprinse față de soție sau de soț, atinge un punct sensibil al relației dintre cei doi. În taina nunții, mirele este simbolul lui Iisus, iar mireasa este Biserica. Sf. Apostol Pavel, în aceeași epistolă (Apostol care se citește la slujba cununiei), vorbește despre familie ca despre o biserică familială, în care mirele își iubește mireasa cu dragostea cu care Iisus iubește Biserica, iar mireasa își iubește mirele cu dragostea cu care Biserica iubește pe Hristos (*cf.* 5, 21-33). Dacă soții ar cugeta, în cursul conviețuirii lor, la căsnicia lor ca la relația dintre Hristos și Biserică, peste mâniile lor nu ar apune niciodată soarele; nu ar mai fi despărțiri/divorțuri și copiii familiilor nu ar mai fi livrați instituțiilor de stat sau particulare, ca niște obiecte uzate, de care cei doi, separați prin păcatul mâniei care nu s-a stins la apusul soarelui, nu mai au nevoie, iubirea lor de familie devenind un cuvânt caduc, iar ei – unelte sau jucării demonului. Un cuvânt spus la mânie rănește tot atât de grav ca și o lovitură fizică. Dacă cel ce a rănit nu repară paguba duhovnicească, încet-încet o prăpastie se sapă între cei doi, o răceală mortală omoară sentimentul iubirii și al respectului datorat de soți unul altuia; timpul adâncește și lărgește prăpastia, astfel că, mai târziu, foarte greu se vor putea arunca punți peste ea.

Am văzut familii care s-au despărțit după ani lungi și destul de buni de conviețuire, spre durerea copiilor lor (care, la rândul lor, erau poate deja căsătoriți); am văzut și familii fericite care s-au despărțit la scurtă vreme, tot din cauza mâniei de durată, lăsând copii mici să le crească în frustrare și confuzie, neînțelegând cine este tatăl sau cine este mama, iar mai târziu, pe baza exemplului părintesc, nemaiconsiderând căsătoria ca pe o legătură eternă, asemenea celei dintre Hristos și Biserică.

Am văzut frați care în țară s-au iubit și, ajungând în America, sub presiunea înstrăinării, sau a dificultăților de adaptare, s-au despărțit, rămânând dușmani de moarte, pentru că mânia lor a izbucnit înverșunată în cuvinte tari și pentru că au lăsat să apună soarele peste ea.

Un proverb arab spune că, atunci când te superi, să numeri până la zece, iar dacă te mânii, să numeri până la o sută. Nu știu cât de eficace este soluția aceasta, pentru că nu are în ea nici un element mistic, ci face apel numai la rațiune (pentru moderarea exprimării în afară a mâniei), dar eu sfătuiesc pe penitenții mei ca, înainte de a-și exprima mânia prin vorbe sau gesturi, să rostească de trei sau de cinci ori: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul/păcătoasa". Și chiar dacă, sub apăsarea mâniei, rostesc rugăciunea repede și fără atenția cuvenită, să se concentreze cu smerenie asupra cuvântului *păcătos/păcătoasă* și atunci mânia lor se va potoli. Mulți dintre ei au reușit s-o facă, iar viața lor de relație cu familia, cu semenii și chiar numai cu ei înșiși s-a schimbat foarte mult în bine.

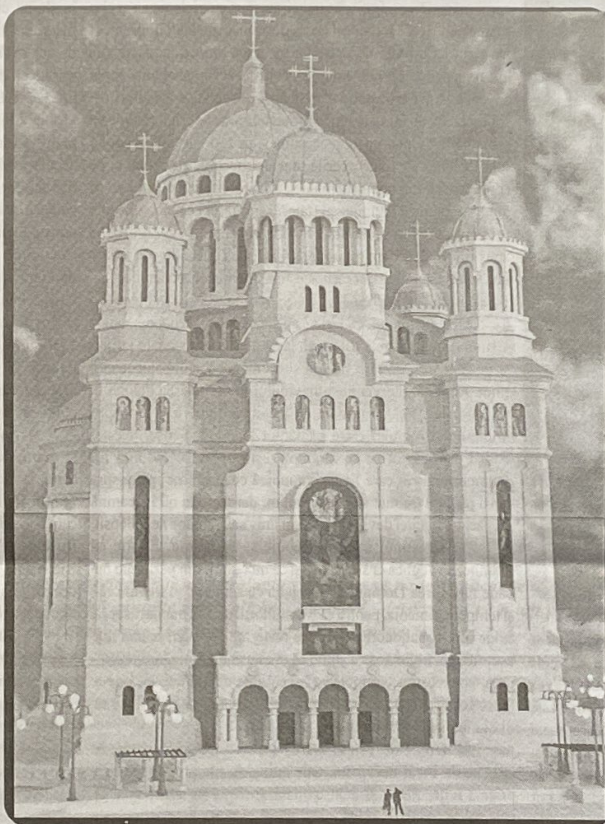
Toate conflictele din lumea aceasta își au originea în mânia nepotolită. Unul este mânios și rănește pe celălalt, care adeseori răspunde cu și mai multă violență. Acest lanț început nu mai poate fi oprit decât prin apelul la rugăciune, dar la rugăciunea adevărată, "în adevăr și în Duh". Schimbați termenii ecuației acesteia și, în loc de indivizi, puneți grupuri sau popoare, iar atunci veți realiza dimensiunea imensă a dezastrului provocat de mânie.

Puneți stavilă fermă în fața demonului mâniei! Puneți-vă strajă gândului și gurii în ceasul mâniei voastre! Binecuvântarea Domnului va lucra atunci în inima voastră, limba nu va mai fi atât de ascuțită și rugăciunea lui Iisus, rostită la răstimpurile necesare, vă va face să înțelegeți că sunteți păcătoși, oprindu-vă măcar de la exteriorizarea mâniei sau de la păstrarea ei în minte și în inimă. Numele lui Iisus este dulce la rostit, izgonește demonii și aduce înapoi îngerii cei buni, în inimă, în minte, în cuvânt și în faptă, dăruindu-ne blândețea care ne face fericiți și vrednici de a moșteni pământul (*Matei* 5, 5).

CATEDRALA MÂNTUIRII NEAMULUI ÎNTRE AMĂGIRI ȘI DEZAMĂGIRI

Soluția pentru ieșirea din criză, atât din cea de acum, cât și din orice criză care poate bântui omenirea în decursul istoriei, așa cum este propusă de Biserică, se referă la vestirea Evangheliei, a iubirii față de aproapele, la creșterea moralității și a întrajutorării dintre oameni, la sporirea credinței prin împreună-lucrarea în vederea construirii de biserici.

În acest loc se arată spiritul comunitar al societății, faptul că nu suntem o populație de indivizi separați, fiecare cu interesele lui personale egoiste, indiferenți la suferința aproapelui și la glasul Celui de Sus, ci uniți în jurul lui Hristos, având încredere în mântuirea adusă de El. În construirea de biserici se arată puterea de lucrare în vederea unui scop ce depășește interesele materiale imediate.

Din păcate, toate aceste lucruri au fost puse sub semnul îndoielii de intenția declarată a Patriarhiei Române de a construi Catedrala Mântuirii Neamului cu bani luați de la bănci. Deocamdată s-a arătat intenția de a împrumuta 200 de milioane de euro pentru a începe lucrările de construcție, bani care ar urma să fie returnați din contribuțiile benevole ale credincioșilor. Lucrul acesta a nemulțumit profund pe toată lumea, dar puțini sunt cei care au avut curajul să ridice glasul și să manifeste o opinie coerentă. De aceea, cu atât mai mult merită salutat și susținut studiul părintelui Mihai Valică intitulat «Catedrala Mântuirii Neamului între împlinire, dileme morale și deziluzie», publicat în ziarul *Crai Nou* din Suceava, dar reluat apoi pe mai multe site-uri și blog-uri ortodoxe.

Dacă aproape toți tăcem, mai ales cei din mediul preoțesc, care preferă să nu se pună rău cu șefii din sistem, merită măcar să apreciem ca pe o mărturisire de credință studiul părintelui Mihai Valică, și apoi, în afară de aprecierea subiectivă, să facem totuși ceva. Pe lângă curaj, care nu e lipsit de riscuri în momentul de față, părintele are și un discurs elocvent, studiind problema din perspectivă morală, economică, dar și teologică, biblică și patristică. Mă voi referi, în cele ce urmează, la câteva dintre ideile din studiul părintelui.

Bancherii sunt recunoscuți pentru imoralitatea și rapacitatea lor, inclusiv de către oameni din interiorlul sistemului, de economiști care înțeleg bine fenomenul economico-financiar. Dată fiind această lipsă de scrupule, nu reprezintă oare acest împrumut o cauționare a sistemului bancar corupt, imoral și, în ultimă instanță, anti-hristic? În mod indirect, Patriarhia își arată neîncrederea în ajutorul pe care credincioșii înșiși, pe banii cărora totuși se va construi Catedrala, îl vor da din multul sau puținul lor. Pentru că orice biserică se ridică – așa cum arată inclusiv mărturiile biblice referitoare la ridicarea cortului întâlnirii de către Moise sau a templului lui Solomon – cu efortul și cu cheltuiala credincioșilor.

Mai mult decât orice altceva, prin împrumutul bancar se adaugă costuri suplimentare imense. Iar eu, de pildă, dacă aveam de gând să dau vreun ban, pot să mă gândesc că acesta nu va ajunge să ajute la construirea catedralei, ci va fi o câtime din dobânzile pe care le datorează Patriarhia. Iar în acest caz pofta de a contribui la ridicarea Catedralei dispare cu totul. În acest mod gândesc majoritatea creștinilor ortodocși de la noi. Dacă inițial se aștepta demararea lucrărilor, ca să poată contribui fiecare cu ceea ce poate, acum interesul contribuirii la proiect s-a evaporat aproape complet.

Pe lângă acestea, părintele Valică mai are și alte obiecții. Nu este canonic să se gireze cu bunurile Bisericii. Apoi, foarte important, cei care dau banii au posibilittaea controlului asupra celor împrumutați, ceea ce înseamnă ca bancherii, cu toată depravarea lor recunoscută, să poată impune o anume direcție Bisericii Ortodoxe Române.

Obsevațiile părintelui Mihai Valică sunt foarte puternice, extrem de dure chiar, dar, cu regret trebuie să o recunoaștem cu toții, adecvate momentului și situației actuale: «În cazul în care Patriarhia imită comportamentul oamenilor politici, care se împrumută mereu de la bănci fără să găsească soluții economice viabile, nu riscă Patriarhia să fie catalogată împreună asupritoare și chinuitoare cu statul consumist și să stârnească astfel adversitate față de Biserica lui Hristos? Consider că această abordare de a se împrumuta la bănci pentru a construi Catedrala Mântuirii Neamului este pripită, seculară, deci neortodoxă, lipsită de înțelepciune și tact pastoral și reprezintă o răsturnare de valori ale moralei creștine, fără precedent în Istoria Bisericii. Nu se cunoaște încă în istorie vreo Biserică Ortodoxă construită din împrumuturi bancare».

Banii obținuți printr-un împrumut bancar nu sunt curați, și de aceea, cónform canoanelor, nu pot fi folosiți la construirea unui sfânt lăcaș.

La studiul părintelui Mihai Valică Patriarhia răspunde printr-un comunicat scurt, menit parcă dinadins să nască nemulțumiri mari. Astfel, argumentele și propunerile părintelui sunt considerate nerealiste întrucât nu oferă… soluții alternative la împrumutul bancar !!! În plus, părintele e văzut ca având duh de răzvrătire și ca oponent la construirea Catedralei Mântuirii Neamului, toate acestea fiind, pentru oricine citește studiul, aberante și îngrijorătoare. Dar la tristețea provocată de răspunsul Patriarhiei vine dreptul la replică – luminos, deschis, în duh ortdox – alcătuit de părintele Valică.

Mai întâi, Patriarhia găsește cu cale să se exprime, în mod curent, ca și de data aceasta, în locul persoanei, prin intermediul unui impersonal Birou de Presă. Cu ironie, părintele Valică răspunde către Stimatul Birou, apoi în dreptul la replică enumeră argumentele teologice în favoarea construirii Catedralei Mântuirii Neamului, care însă, în același timp, sunt împotriva modalităților folosite momentan de către Patriarhie. Astfel, dacă s-ar ține cont doar de actualul context de criză, de greutățile pe care le întâmpină orice lucrare umană, ne-am lăsa păgubși de toate. Un «David realist ar fi fugit de Goliat, în cazul de față ar fi alergat la bancheri și la cămătari. Nu de mai mult realism avem nevoie acum, ci de mai multă credință și de un David nerealist». Apoi părintele nu se sfiește să aducă acuzații extrem de grave, dar nu mai puțin corecte: «Mântuitorul nostru Iisus Hristos a scos zarafii din templu cu biciul, iar administrația Patriarhală îi aduce înapoi?!».

Atitudinea părintelui Valică este una de mărturisire ortodoxă. Departe de a fi neconformă cu preoția, cum se spune în comunicatul Biroului de Presă al Patriarhiei, este neconformă cu minciuna, cu dezinformarea, cu frica, cu complacerea în compromisuri pentru locuri călduțe. Este un mod exemplar de a lua parte la viața Bisericii, de a fi implicat în problemele care ne frământă pe toți. Părintele Mihai Valică se dovedește unul dintre puținii preoți români ortodocși care îmbină competența teologică cu curajul și cu credința în Dumnezeu.

De aceea, demersul pe care l-a inițiat merită încurajat și susținut de toți membrii conștienți ai Bisericii. Biserica nu se identifică cu episcopii, cu oricare parte a clerului, și cu atât mai puțin cu administratorii bunurilor bisericești, ci este sinergia tuturor celor botezați, indiferent că sunt mireni sau hirotoniți. Aceste lucruri sunt bine dezvoltate în eclesiologia ortodoxă și nu trebuie insistat acum asupra lor.

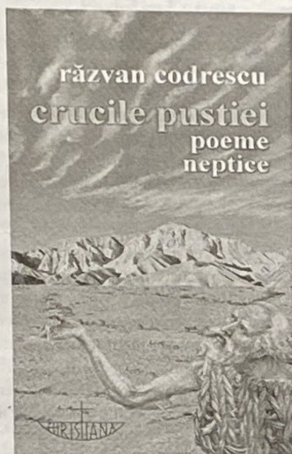
E important însă ca părintele Valică să nu rămână singur. Pentru binele nostru, al tuturor celor ce ne pretindem ortodocși, e necesar să susținem acest demers, să ne exprimăm în duhul tradiției, al comuniunii, în ultimă instanță în duhul mărturisirii adevărului. Mulți credincioși au renunțat la ideea de a mai ajuta cu ceva la construirea Catedralei din momentul în care s-a pus problema unui împrumut către bănci. Iar asta ar face posibil – Doamne ferește! – să vedem Biserica Ortodoxă Română în grave impasuri materiale, condusă discret de… bancheri care o finanțează.

Există și posibilități concrete de participare: de pildă, pe unele bloguri ortodoxe a apărut ideea unor liste de susținere a studiului părintelui Valică. Mai ales că există o nemulțumire tăcută vizavi de eventualitatea împrumutului făcut la bănci, care acum poate să prindă glas, în modul cel mai elegant și mai ferm cu putință.

Să îndrăznim la porunca și în numele Celui Care a biruit lumea și a alungat zarafii din templul Tatălui ceresc!

Paul CURCĂ

MISTERIILE MEDIEVALE ALE POEMELOR NEPTICE

Întrucît ciclul *Poemelor neptice* ale d-lui Răzvan Codrescu a fost publicat integral, de-a lungul acestui an, şi în paginile *Punctelor cardinale*, găsim de cuviinţă să includem în acest ultim număr recenta recenzie semnată de d-na Elena Dulgheru (şi apărută şi în revista clujeană *Tabor*).

Poezia lui Răzvan Codrescu este nedrept de puţin cunoscută. Ignorată, din motive ideologice (inclusiv de "ideologie literară"), de mediile livreşti "seculare", ea este trecută cu vederea, din păcate, şi de enclava "dizidentă" a "cititorilor creştini", căreia îi este – mai ales începînd cu cel de-al doilea volum, *Rug aprins. Sonete şi false sonete* (Ed. Christiana, Bucureşti, 2008) – explicit adresată. Şi asta, pe fundalul unei penurii aproape absolute de lirică religioasă contemporană de calitate în tirajele editoriale.

Specificul "tradiţionalist" declarat al jurnalistului, eseistului şi gînditorului creştin şi politic Răzvan Codrescu se regăseşte şi în opera sa poetică, încă de la primul volum (*Răsăritenele iubiri. Fals tratat de dezlumire*, Ed. Christiana, 2002), în cele două aspecte cardinale ale sale: recursul la arhaicitate şi problematica religioasă. Abordate atît în spirit, cît şi în literă (dar evidente mai ales în literă), cele două coordonate se definesc, deja, ca o constantă a liricii lui Răzvan Codrescu, de a cărei maturitate, vigoare şi personalitate bine definită se poate vorbi încă de la volumul de debut.

Şi probabil că tocmai apartenenţa la "tradiţionalism", etichetă stigmatizată şi dezavuată *y compris* de grupurile literare oficiale (prin definiţie, "progresiste") este cea care l-a privat deocamdată pe poet de o analiză riguroasă a operei sale, care merită toată atenţia.

Dacă o parte a poeziei creştine "tradiţionaliste", chiar de dată recentă, tipărită în broşurele "de folos pentru suflet", se defineşte prin forme obosite, mesaje didacticist-redundante şi expunerea declamativă a unui vocabular catehetic-ortodoxist, lirica lui Răzvan Codrescu se distanţează în mod fericit de aceasta, retezîndu-i doar "-ismul", fără a o nega radical. Păstrează, adică, şi exersează duhul, miresmele şi reflexele Tradiţiei, cu plăcerea mereu trează a inventării de forme şi situaţii noi peste rosturi veşnic-aceleaşi.

Redutabil plastician al cuvîntului şi un erudit al formelor vechi de expresie ale limbii, pe care se pricepe ca nimeni altul a le supune penei sale artistice, Răzvan Codrescu şi-a desăvîrşit virtuozitatea stihuitoare în traducerile din lirica renascentistă (Sfîntul Ioan al Crucii şi mai ales Dante – probe de foc pentru orice poet traducător), apreciate de specialişti ca repere ale fondului clasicist al literaturii noastre şi, în acelaşi timp, nesperate prilejuri de intimă cunoaştere şi empatizare cu "omul medieval", imposibil de obţinut pe cale strict academică.

Şi această aventură solitară a traducătorului printre secole, culturi şi modusuri ale evlaviei, rămasă îndeobşte neîmpărtăşită cititorilor, a rodit inspirat în recentul volum *Crucile pustiei. Poeme neptice* (Ed. Christiana, 2010).

Deşi deosebit de stabil, încît e cazul să vorbim mai degrabă de o gravitare pe aceeaşi orbită stilistică decît de un periplu stilistic mai mult sau mai puţin alambicat, ca la majoritatea poeţilor, traseul liric al lui Răzvan Codrescu e definit de o aproape insesizabilă deplasare dinspre modernism spre clasicism, în sensul estetic al termenilor. Şi anume, pe fundalul aceluiaşi spectru lingvistic, exersat cu aceleaşi reflexe lirice, şi sub auspiciile aceleiaşi perspective etico-religioase, centrul de greutate al poeziei se deplasează treptat, de la persoana I şi problematica vag biografistă a Eu-lui (din cîteva grupaje ale ***Răsăritelor iubiri***), către problematici de mai largă generalitate, dezvoltate, înşelător, în aceeaşi cheie ludică a cuvîntului bine strunit, şi pînă la magistralele expuneri dramatizate din **teatrul poetic medieval** al ***Poemelor neptice***. Această excludere treptată a *ego*-ului auctorial din straturile vizibile ale textului – specifică romanului clasic şi mai ales teatrului, însă străină poeziei moderne (prin excelenţă, confesive) – este una dintre notele definitorii ale poeziei codresciene.

Providenţial închinate "*Răsăritului de jos/ întru bucuria/ şi spre asaltul/ Răsăritului de sus*", ***Poemele neptice*** trasează un arc ideatic între filo-bizantinismul (sau orientalismul) savant şi decadent al unor Ion Barbu şi Mateiu Caragiale şi perspectiva mult mai stenică, asumată şi verticalizantă a literaturii religioase a Evului Mediu asupra Veacului de Aur al civilizaţiei creştine: Bizanţul. "*De-s mort sau viu, e totu-n ghicitură,/ dar vor crăpa oglinzile pe rînd / şi-o fi în mine-atîta nemăsură / că-n slava Ta mă voi topi arzînd…*"

Ciclul ***Poemelor neptice*** e un lanţ de misterii ascetice creştine, compuse cu tot arsenalul artistic al dramaturgiei şi liricii renascentiste, transpuse din pagina zgîrcită în detalii de Pateric, în concreteţea fabulei şi-n ritmul robust şi precis al versului. "*Făţarnic el, uitîndu-se-n ţărînă,/ făţarnic eu, uitîndu-mă-n văzduh – / iar împrejur pustia-ntinsă pînă/ la crucea cărnii cînd se face duh*". Rugi, dialoguri, dispute dintre călugăr, diavol şi Dumnezeu, momente epice şi dramatice consumate în acelaşi triunghi de personaje construiesc, în cheie empatetică, o atmosferă de evlavie medievală, atipică poeziei moderne. "*Pahomie poate şi Pahomie ştie –/ aşa zic toţi şi-s plini de pietate,/ şi li-i nădejdea, mulţămită ţie,/ ca fieru-ncins, cînd faurul îl bate*". Jocuri savante de cuvinte, ca şi patima, asumată cucernic ca vinovată, pentru savoarea materialităţii concrete, asezonate cu răsturnări de situaţii, demascări pe ultimă strofă şi finaluri neaşteptate, specifice dramaturgiei renascentiste şi baroce – sînt tributare unor Dante, Cervantes, Rabelais ori chiar dialogurilor shakespeariene (cine se mai încumetă azi să apeleze la asemenea referinţe?!), iar nu, *ad litteram*, poeziei lirice. "*Smeririi tale cuvios mă plec,/ dar bine ştiu şi ce, şi cine eşti;/ iar cîte ştiu, pe toate le întrec/ chiar vorbele cu care te smereşti*".

De aceea, este o naivitate a le cataloga drept "tratate ascetice în versuri" şi a le aplica în consecinţă (aşa cum s-a făcut) arsenalul analitic al teologului ori al "judecăţii duhovniceşti". Să nu uităm, "tratatele de dezlumire" codresciene, ne şoptise odinioară autorul, sînt "false" (la fel cum nu toţi psalmii arghezieni conduc spre evlavie)! Ceea ce nu înseamnă că sînt "mincinoase" ori "maligne", ci că acceptă un multiplu strat de realităţi, modele şi referinţe (culturale, biografice, aparţinînd tradiţiei ascetice), între care poetul îşi exersează registrul creativ. Şi ceea ce nu înseamnă, de asemeni, că experienţa lirică a autorului nu este relaţionată cu cea duhovnicească, însă nu putem pune semnul echivalenţei între cele două: cititorul trebuie să-şi asume, cu luciditate, condiţia de lector ori spectator, iar nu pe aceea de… confesor al poetului!

Nu trebuie să trecem cu vederea filiaţiile directe, la nivelul limbii şi apoi al sensibilităţii religioase, cu lirica unor Arghezi şi mai ales Valeriu Anania. "*La avva Nil stau diavolii ciopor,/ din fund de rîpă pînă-n vîrf de grui,/ şi ar crăpa în vatru spiţa lor/ de-ar fi-n pustie toţi asemeni lui// […] Vor să-l muncească şi-s munciţi de el,/ şi fierbe ciuda-n ei cu boloboace,/ dar nu le scade-afurisitul zel/ şi nu i-ar da în ruptul cozii pace!*". Discreta cheie ludică şi predilecţia pentru şlefuirea formei pînă la fluenţele lingvistic-epicureene ale lui Coşbuc (la care autorul se raportează ca traducător), lăsînd astfel oarecum în urmă elevaţia şi căutarea spirituală (aşa cum sînt statuate de poezia religioasă a secolului XX), îi sînt tributare mai ales acestuia din urmă.

Generoasă în formă şi neaşteptată în mesaj, "anti-modernă", deci cu atît mai necesară, poezia lui Răzvan Codrescu încă îşi aşteaptă cititorii şi exegeţii. Locul ei în lirica contemporană românească, chiar dacă nu e încă identificat, nu poate fi unul minor.

Elena DULGHERU

NECUMINŢITUL: UN SOLJENIŢÎN GEORGIAN

La Editura Christiana din Bucureşti (colecţia «Cruciaţii secolului XX») a apărut în toamna acestui an, tradusă din limba rusă (Marcel Petrişor, Alexandra Popescu Vizguina şi Dana Petrişor), cartea georgianului **Ciabua Amiredjibi** (devenit de curînd monahul David) ***Gora Mborgali sau Surîsul Destinului***. Ediţia românească este prefaţată de scriitorul Marcel Petrişor (vechi şi apropiat prieten al autorului), iar în final include şi o utilă notă bio-bibliografică alcătuită de Lucian D. Popescu.

Aristocrat de sînge, dar şi de spirit, necuminţit (*mborgali*) luptător anticomunist, de cinci ori evadat din lagărele sovietice, dar şi scriitor de mare talent, în două rînduri nominalizat pentru Premiul Nobel, prinţul gruzin Ciabua Amiredjibi (n. 1921) este o legendă vie în ţara lui şi s-ar cădea să fie un reper de conştiinţă – dacă nu pentru întreaga Europă creştină (încă nevindecată de ispitele aventurilor stîngiste), în orice caz pentru greu încercata lume răsăriteană.

Romanul de faţă (a treia carte care i s-a tradus în româneşte, după *Data Tutashia* şi *Spovedania taurului*), datînd din 1994, este croit din uriaşa experienţă de viaţă a autorului şi pune în faţa generaţiilor mai noi, spre lămurire şi veghe responsabilă, fresca unei epoci care a promis instaurarea paradisului pe pămînt şi nu a reuşit decît să aproximeze infernul. Pînă la urmă în spatele creatorului stă mărturisitorul şi pariul estetic păleşte în faţa pariului existenţial… ***(R. C.)***

CEALALTĂ FAȚĂ A EXILULUI (FINAL)

Erast CĂLINESCU

TĂMĂDUITOAREA VREME A PENSIEI

Făbricuța de brânză unde lucram și-a dat și ea duhul după doi ani, transformată într-un restaurant popular tipic *québécois*, iar personalul a alunecat în șomaj – care mie mi-a picat bine, ca preludiu al pensionării definitive.

Și, cum planurile mele erau deja făcute, m-am mutat din Victoriaville într-un orășel curățel, cu numai 6000 de locuitori, de pe malul fluviului St. Laurent, situat cam la câte 200 km de orașele Montréal și Québec.

Locuiam singur, într-un fel de casă de vară, având în față minunata perspectivă a fluviului, și în plus prietenia unui mare motan alb, cu un ochi albastru și unul galben, căruia i-am căzut cu tronc din prima zi și care îmi făcea, de fiecare dată când intram în curte, o primire călduroasă, trântindu-se pe spate în iarbă, de bucurie. Simțeam, în singurătatea mea, că nu vin într-o casă pustie și că cineva mă primește cu drag...

Fluviul era viu, zi și noapte. Calea sa „fără pulbere" era frecventată mereu de uriașe nave de marfă și de pasageri, de toate felurile și de toate neamurile! Iar în fața ferestrelor mele poposeau cârduri de rațe și de gâște, ca loc de escală, în drumul lor: primăvara spre Polul Nord, iar toamna spre țările calde din America de Sud. Câte un "goelan", un fel de stârc mare, se posta mereu pe malul apei, nemișcat ca o statuie timp de ore întregi, săgetând apa cu ciocul doar când îi trecea prin față vreun pește sau vreo broască. Atunci, își ridica ciocul cât mai sus, înghițindu-și tacticos, prada.

Iar în diminețile sezonului de vânătoare, pe marginea apei apăreau colibe de pândă camuflate cu frunziș, în fața cărora pluteau rațe din lemn, menite să le atragă pe cele adevărate. Atunci, toată viața fluviului se refugia prin ascunzișuri și se lăsa o tăcere neobișnuită, amenințătoare, sfâșiată numai din timp în timp de câte o împușcătură...

Vaporașe de agrement și bărci cu pânze cutreierau vara fluviul, călărind valurile lăsate de vapoarele cele mari. Orele trecerii vapoarelor mari, multi-etajate, de pasageri, erau anunțate în jurnalul local și constituiau adevărate spectacole – nocturne mai ales – pentru noi, riveranii. O familie de pensionari se ocupa, toată vara, cu salutarea vapoarelor de toate felurile și națiile, prin ridicarea pe un stâlp a drapelului țării respective, la care vaporul, care cunoștea deja locul și jocul, le răspundea cu trei mugete de sirenă. În preajma Anului Nou, pe calea maritimă dezghețată a fluviului era o adevărată competiție de vapoare, fiecare străduindu-se să intre primul, la ora zero, în portul Montréal, pentru a câștiga premiul de 5000 dolari oferit de municipalitate.

Iar toate acestea la un loc nu putură să nu-mi trezească vechea mea pasiune de fotograf, de care "suferisem" de pe la vârsta de 11 ani, când am primit în dar, de la un unchi de-al meu, cel dintâi aparat, un Kodak-Box.

Și aveam ce fotografia! Hrănitorul meu din curte atrăgea cu grăunțele sale fel de fel de păsărele, iar pe arțarul cel mare agățam bucăți de seu, care erau mereu vizitate de lacome și colorate ciocănitori. Mierlele canadiene, colorate, și pupăzele cele albastre forfoteau prin iarba curții, după viermișori, iar veverițele îmi atacau cu nerușinare hrănitoarele păsărelelor. Mă înscrisesem chiar și într-un club de "ornitologie", cu care colindam coclaurile după păsări de zi și de noapte: alt prilej de a fotografia minunata natură a provinciei Québec. Și cum clubul meu principal era cel de "Photo", încetul cu încetul m-am dotat cu un echipament mai performant și, pentru că fotografia era o ocupație foarte ieftină, participam la numeroase expoziții regionale, provinciale și chiar federale. Ajunsesem să practic fotografia impresionistă și pe cea abstracționistă. Două fotografii de-ale mele, selecționate la o expoziție din Montréal, colindaseră chiar toată Canada!

Iarna, greaua și frumoasa iarnă canadiană, cu crengile copacilor pline de promoroacă și cu florile de gheață de pe geamuri, apoi minunatele decorațiuni care împodobeau de Crăciun casele, toate erau pentru fotograful din mine alte prilejuri de desfătare. În zilele cu ger mare și viscol, când nu puteam ieși afară, scriam materiale pentru revista *Cuvântul Românesc*, care apărea în provincia Ontario, la Hamilton, sub direcția inimosului anticomunist George Bălașu, și căutam, cu aviditate, rarele posturi de radio și canale TV care speram să se milostivească și să mai transmită și câte o știre din România...

Când și când, plecam la Montréal, unde îl vizitam pe dragul și neuitatul meu prieten Nicu Naum, un om de o bunătate și de o sensibilitate rar întâlnite. Îl cunoscusem la biserica noastră, curând după ce ajunsesem în Montréal. M-a purtat prin oraș, m-a îndrumat în societatea aceea străină pentru mine și mi-a împrumutat mereu cărți românești apărute în străinătate, despre care nici nu auzisem. M-a dus la toate manifestările românești, la mitingurile anticomuniste și la Săptămânile Câmpului Românesc de la Hamilton. Nicu Naum mi-a oferit, din toată inima, înțelegerea și căldura sufletească de care aveam atâta nevoie, în vremea grelelor încercări prin care trecusem.

O altă preocupare pe care mi-am dezvoltat-o acolo, în anii mei de pensie, a fost cunoașterea și folosirea plantelor medicinale, de la cărticelele cu sfaturi ale bunicelor din Québec și până la tratate științifice din Elveția și din SUA. Mă preocupau, mai ales, similitudinile cu fitoterapia românească. Într-un colț din curte îmi plantasem flori de Echinaceea, plantă de prin Amazonia, precum și Gălbinele românești. Nu e locul să-mi descriu această activitate, dar vreau să relatez doar faptul că, la un moment dat, am găsit un tratat despre medicina Amerindienilor, unde care am constatat, cu surprindere, multe asemănări cu fitoterapia noastră. Autorul tratatului era profesorul universitar amerindian Bernard Assiniwi, pe care am avut bucuria să-l cunosc personal la o conferință pe care a ținut-o și care mi-a spus că și în Franța i s-a făcut remarca asemănării fitoterapiei amerindiene cu cea franceză. De asemenea, a avut amabilitatea să-mi scrie următoarea dedicație pe tratatul său: *La médecine des Indiens d'Amérique*: „A monsieur Calinescu, un peu de la męme médecine comme en Roumanie! Amitié, Bernard Assiniwi. 30/3/97".

Și pentru că veni vorba de amerindieni – acest popor impregnat cu o spiritualitate strâns legată de darurile naturii, care își păstrează simbolurile și tradițiile, chiar și după capitulare și creștinare –, admirația pe care le-o port m-a făcut să mă apropii de ei cu simpatie și cu prețuire. Dintr-o populație care acoperea toată America, au rămas astăzi în Canada doar câteva sute, chiar și aceștia divizați într-o mulțime de „națiuni". Autoritatea canadiană îi recunoaște ca *premičre nation* și ca proprietari ai unor mari ținuturi din suprafața țării și le oferă unele avantaje, cum ar fi scutirea de impozite, cu condiția să locuiască în „rezervații", unde au autoritățile lor proprii. Pentru industriile și hidrocentralele amplasate pe pământurile lor, comunitatea primește despăgubiri și alte avantaje. Cât despre cei aflați printre „albi", sunt marginalizați ca și țiganii noștri, deși ei nu cerșesc și nici nu fură. O mică parte, care reușește să înfrunte această situație de minoritate, ajunge să urmeze studii înalte, dar prea puțini ajung să ocupe posturi importante, de stat. Aș da ca exemplu formularele de concurs pentru ocuparea de posturi „la guvern". Undeva, de cele mai multe ori prin josul paginii, este scris cu litere mărunte: "Dacă faceți parte din vreo minoritate vizibilă (ca și cum noi, albii, am fi invizibili!), vă rugăm să bifați acest pătrățel. Aceasta este o măsură pentru a vă proteja contra discriminării rasiale. Opțiunea este facultativă". O nadă de tip subtil, franțuzesc! Americanii sunt mai direcți, când scriu clar că posturi la stat pot ocupa doar cetățeni ai USA sau Israel...

În ce-i privește pe imigranții români, aceștia sunt preferați în provincia francofonă Québec, pentru că, fiind de origine latină ca și localnicii, mai seamănă cu ai lor, ceea ce îi ajută să se integreze ceva mai ușor.

Anual, "națiunile" indiene organizau câte un festival, un fel de sărbătoare națională. Și cum nu departe de mine era o rezervație de-a lor, eram nelipsit de la aceste manifestări pline de culoare (la propriu și la figurat). Rezervația era în satul Pierreville (fost "Saint-Pierre", dar rebotezat în cadrul acțiunii de „laicizare" a denumirilor oficiale!). Veneau acolo oaspeți și formații artistice indiene din toată America și produceau obiceiuri și dansuri tradiționale, iar conferențiari cu înalte studii ne vorbeau despre istoria și spiritualitatea lor, amalgamată acum cu cea catolică. În biserica rezervației erau plasați, în dreapta și în stânga altarului, câte un totem amerindian, iar Maica Domnului cu Pruncul era reprezentată pe un lemn vertical, tot sub formă de totem. Acestea, îmi spuneau ei, nu sunt totemurile lor veritabile sută la sută, căci purtau sculptate doar „țestoasa" (înțelepciunea), „ursul" (puterea) etc., nu și „vulturul". Un singur totem veritabil, cu vultur în vârf, l-am aflat în fața biroului lor de poliție.

La aceste manifestații am luat cunoștință și cum a decurs colonizarea lor, realizată prin tactici diferite de la un cuceritor la altul. Astfel, spaniolii și portughezii au practicat exterminarea indienilor, prin război. Englezii au folosit spânzurătoarea, sclavagismul și mijloace perfide, ca aducerea, drept cadouri pentru indieni, de pături de prin spitale de holerici – prima armă bacteriologică din istorie! Francezii și-au trimis misionarii, cărora indienii le spuneau *les manteaux noirs* și erau considerați ca aducători de moarte, căci aduceau din Europa boli pentru care populația autohtonă nu avea anticorpi, mai ales tuberculoza și sifilisul. O parte dintre aceștia au fost martirizați de indieni, iar Biserica i-a trecut, mai apoi, în rândul sfinților...

În ce privește creștinarea amerindienilor cotropiți de armatele franceze, aceasta a fost realizată pe cale mai pașnică, după tipicul fin, subtil, franțuzesc. Dacă indianul accepta să devină creștin, primea în dar o pușcă, cu condiția să-i aducă drept ofrandă lui Iisus un teanc de piei de castor de înălțimea puștii. După ce păcăleala a prins, modelul puștii s-a lungit și, o dată cu ea, s-a înălțat și ofranda...

Acum, însă, biserica lor catolică din rezervație era plină, duminicile, tot atât de plină ca și în alte localități rurale, și mult mai plină decât cele din Montréal, dintre care multe erau de vânzare, din lipsă de credincioși, la data când eu am părăsit orașul...

ÎN CĂUTAREA TINEREŢII FĂRĂ BĂTRÎNEŢE

Pariul cu Europa

În anii din urmă, România, printre atîtea alte acute probleme de «imagine», a căpătat şi trista faimă a unei ţări incapabile să absoarbă şi să valorifice, prin proiecte credibile, o mare parte din fondurile europene care-i stau la dispoziţie. S-ar zice că ne-a fost mai uşor «să intrăm în Europa» decît ne este acum să-i îngăduim Europei să intre şi ea în România!

Sintagma românească e încă timorată în faţa paradigmei europene: retrăim într-un fel, în plin secol XXI, faza «formelor fără fond» ale occidentalizării din secolul al XIX-lea. Dinamica structurilor mentale (şi implicit comportamentale) ţine anevoie pasul cu dinamica structurilor de civilizaţie. Ba tragem adeseori concluzia pripită şi păguboasă că *ei* au valorile *lor*, iar *noi* pe *ale noastre*, şi că între aceste două ordini de valori ar exista o fatală incompatibilitate.

La o analiză mai atentă, ar trebui însă să ne dăm seama că proiectele cu finanţare europeană, şi mai ales parteneriatele transnaţionale, deşi implică o logistică mai complexă, cu care nu sîntem încă pe deplin dedaţi, reprezintă tot atîtea provocări la vrednicie şi responsabilitate, pe de o parte, dar şi la (re)descoperirea de noi înşine, pe de altă parte. Avem nu o dată, dincolo de multele lipsuri şi inerţii, resurse sau potenţialităţi ignorate, rezidînd în propriile noastre tradiţii, inclusiv (şi poate mai ales) în tradiţia ortodoxă (perpetuată oficial în rînduielile vieţii bisericeşti şi neoficial în rînduielile vieţii rurale). Pariul ar fi, într-o primă instanţă, să renunţăm la proastele năravuri moştenite din comunism, pe care să le înlocuim cu bunele năravuri reînviate ale lumii româneşti tradiţionale, iar, într-o a doua instanţă, să ne învrednicim a conexa aceste valori ale tradiţiei la cadrele şi exigenţele actualităţii. Regăsirea de sine a românităţii este cel mai firesc certificat de europenitate.

Vin belgienii!

Să trecem însă de la discuţia generală la cazul concret. Într-un proiect multi-regional – **Stagii de practică geriatrică valorizate într-un context transnaţional modern (SPGT)** – susţinut de Fondul Social European (FSE) în cadrul Programului Operaţional Sectorial Dezvoltare Resurse Umane (POSDRU), Asociaţia «Christiana» (România) şi Grupul «Armonea» (Belgia) au ajuns în relaţie de parteneriat[1].

Ce este «Christiana»? O asociaţie filantropică medical-creştină din România, cu filiale autonome în mai toate oraşele mari ale ţării, întemeiată laolaltă de medici şi preoţi[2], în duhul ortodox al vechilor «vasiliade»[3], ctitorind deopotrivă, din 1990 încoace, spitale, mănăstiri, cămine de bătrîni şi şcoli sanitare, promovînd, prin editura omonimă din Bucureşti, o literatură de specialitate în care teologia şi ştiinţa merg mînă în mînă, fără nici un conflict esenţial, şi contribuind la transpunerea în fapte a idealului creştin de conlucrare a laicatului ortodox cu clerul şi structurile bisericeşti. Aşadar, o asociaţie puternic ancorată în tradiţia de două ori milenară a Bisericii şi slujind în mod mărturisit idealul reîncreştinării vieţii publice româneşti de după cumplita experienţă a ateismului comunist.

Ce este «Armonea»? Cel mai important grup belgian în sectorul de servicii şi îngrijiri pentru persoanele vîrstnice, cu 49 de aşezăminte, 4815 rezidenţi şi 2800 de angajaţi (de cele mai diverse naţionalităţi)[4], promotor al unei asistenţe specializate şi ultramoderne, fundamentate şi desfăşurate pe deprinderile occidentale ale umanismului secularizat, cu respect principial faţă de tradiţiile şi valorile moral-religioase, dar neutru faţă de ele în activităţile sale curente şi în prezentările sale publice. Aşadar, un grup exemplar organizat, devotat celor mai nobile scopuri socio-umanitare, dar fără determinare religioasă şi fără angajament confesional, corespunzînd mentalităţii laice şi formelor civilizaţionale ale Occidentului contemporan.

Şi iată că, în virtutea parteneriatului şi pentru definitivarea termenilor lui, patru reprezentanţi de seamă ai Grupului «Armonea» – d-l Luc Pirson (Senior HR Manager), d-na Veerle Bekaert (HR Manager), d-l Didier Spruyt (Quality Coordinator) şi d-l Kurt Keirsmakers (Quality Manager) – au descins luna trecută în capitala României şi au luat contact direct cu realităţile noastre curente. D-l dr. Nestor Tache (român stabilit în Belgia), iniţiatorul şi principalul manager al Proiectului, a avut ocazia să-şi exercite o dată în plus virtuţile de mediator între mentalităţi şi civilizaţii…

Cînd nimeni nu se sperie…

Nu ştiu dacă sau în ce măsură cei care au gestionat vizita celor patru oaspeţi belgieni (găzduiţi la Centrul cultural-social «Sf. Apostol Andrei» al Patriarhiei Române, unde se află şi sediul Proiectului) se vor fi gîndit la considerente precum cele expuse mai sus, dar, printre sesiunile de lucru privitoare la parteneriat şi implementarea Proiectului, aceştia au fost duşi în vizită… la mănăstire (Christiana, Pasărea) şi la Muzeul Satului! Adică în cele două puncte referenţiale ale tradiţiei locale: obştea monahală (întruchipînd vechea rînduială religioasă) şi obştea sătească (întruchipînd vechea rînduială civilă). Poate că ar fi trebuit să li se traducă şi frumoasa legendă a «Tinereţii fără bătrîneţe» pentru ca impactul tradiţiei să fie deplin, inclusiv în tangenţă cu domeniul lor de competenţe şi aspiraţii («valorificarea resurselor umane în vederea îmbunătăţirii stării de sănătate şi a calităţii vieţii, inclusiv a prelungirii speranţei de viaţă»)…

Desigur, mănăstirile vizitate, Christiana[5] şi Pasărea[6], au fost alese anume pentru că găzduiesc de ani buni în spaţiul lor sacru cămine de bătrîni admirabil organizate şi deservite (într-o ţară în care adesea tocmai organizarea şi serviciile lasă de dorit). Asemenea cămine, funcţionînd în cadru mănăstiresc şi cu personal mănăstiresc, dar cu dotări şi la standarde moderne (atît cît permit resursele financiare, mult mai modeste decît cele occidentale)[7], reprezintă cea mai concretă şi mai convingătoare dovadă că deprinderile tradiţiei şi exigenţele actualităţii pot face casă bună împreună şi că pînă la urmă dragostea de aproapele la care ne cheamă Hristos («Care ieri, azi şi mîine este Acelaşi») constituie numitorul comun ideal al tuturor întreprinderilor noastre «asistenţiale». Ce poate fi mai minunat decît să se întîlnească, în general-umana căutare «a tinereţii fără bătrîneţe şi a vieţii fără de moarte», lamura tradiţiei cu lamura civilizaţiei, trecutul cu prezentul, Răsăritul cu Apusul?!

Mesagerii celei mai moderne civilizaţii au fost şi au văzut că românii ortodocşi pot fi parteneri credibili. Iar românii i-au primit cu toată consideraţia cuvenită unor oameni care ştiu şi ţin să-şi facă treaba în mod exemplar, chiar dacă poate unii dau socoteală mai puţin lui Dumnezeu şi mai mult propriei lor conştiinţe (morale, civice şi profesionale). Dar oare conştiinţa nu-i însuşi chipul lui Dumnezeu din noi?

Oaspeţii belgieni par să fi plecat cu o bună impresie. Nouă ne rămîne s-o onorăm în continuare şi să încercăm să învăţăm din experienţa şi din rigorile lor în ce fel valorile tradiţiei pot ieşi din mănăstiri şi din muzee ca să facă pui *şi* în cetate, spre mai binele şi la îndemîna tuturor.

Două moduri specifice de abordare şi de slujire s-au iscodit reciproc şi nimeni nu s-a speriat de nimeni. Spiritul armoniei creştine (*Armonea-Christiana*) le guvernează direct sau indirect pe amîndouă, iar pînă la urmă, vorba aceea (atît de dragă lui Constantin Noica), *nu se ştie cine dă şi cine primeşte*…

Răzvan CODRESCU

[1] Proiectul se înscrie în noul context socio-medical european, în care accentul cade pe valorificarea resurselor umane în vederea îmbunătăţirii stării de sănătate şi a calităţii vieţii, inclusiv a prelungirii speranţei de viaţă. Obiectivul fundamental al Proiectului este *creşterea ocupabilităţii absolvenţilor de şcoli sanitare prin îmbunătăţirea pregătirii profesionale şi optimizarea atitudinii faţă de muncă*. Pe parcursul celor 3 ani de implementare a Proiectului, grupul-ţintă – format din 30 de grupuri de cîte 30 de elevi asistenţi medicali în an terminal (atent selectaţi) – va efectua 30 de stagii de practică geriatrică de cîte 2 săptămîni în casele de bătrîni medicalizate ale partenerului belgian «Armonea» (Bruxelles).

[2] Dr. Pavel Chirilă (care este pînă astăzi preşedintele Asociaţiei), dr. Maria Chirilă, pr. Constantin Galeriu, pr. Constantin Voicescu, pr. Constantin Mihoc etc.

[3] Biserica are o lungă tradiţie filantropică, încă din vremurile apostolice. Primele orfelinate, azile pentru bătr

îni, leagăne de copii şi spitale («bolniţe», în limba noastră veche) au fost create *prin Biserică* de Sf. Vasile cel Mare (de unde şi denumirea de «vasiliade») şi de Sf. Ioan Gură de Aur, în secolul IV, angajînd de-a lungul timpului şi largi segmente ale laicatului.

[4] Se scontează ca în anul 2011 numărul rezidenţilor asistaţi să crească cu 1250, iar al angajaţilor cu 620 (printre aceştia din urmă nefiind exclus să se numere şi mai mulţi asistenţi calificaţi de origine română, mai ales că pe acasă nu par deocamdată preţuiţi întotdeauna aşa cum s-ar cădea).

[5] Întemeiată în 1993, la iniţiativa d-lui dr. Pavel Chirilă (care visase un întreg complex medico-eclesistic, ce nu s-a mai putut realiza). La 2 octombrie 2005 a fost sfinţită biserica mănăstirii, a cărei stareţă este pînă în prezent Maica Stavroforă Benedicta Chirobocea

[6] Ctitorită în 1813 de stareţul Timotei de la Cernica. Stareţa actuală este Maica Stavroforă Mihaela Costache.

[7] Aşezămîntul de la Christiana – ca să rămîn la acelaşi exemplu – dispune de un cabinet medical şi o sală de tratament dotate cu aparatură ultramodernă, precum şi de un cabinet stomatologic. Doamnele vîstnice primesc atît asistenţă medicală şi socială, cît şi asistenţă spirituală.

Cuvântul testamentar al lui GABRIEL CONSTANTINESCU

Ultimul interviu: ianuarie 2010

Iată-vă, domnule Gabriel Constantinescu, în cel de-al 20-lea an al *Punctelor cardinale*! Ce sentiment vă stăpânește?

De bucurie că am ajuns până aici și de amărăciune că nu mai am tot atâția ani mai puțin, ca să mă mai pot gândi serios nu numai la trecut, dar și la viitor. Eu fac parte dintr-o generație crescută în cultul datoriei împlinite. Și am căutat și eu, pe cât am putut, să-mi împlinesc datoria mea, atât înainte, cât și după decembrie 1989. Am ținut la *Puncte cardinale* ca un părinte la un copil. Le-am zămislit, dar nu le-aș fi putut crește fără sprijinul entuziast și generos al tuturor celor cu care am împărtășit credința, idealurile și munca de fiecare lună. Le mulțumesc că m-au ajutat până acum și îi rog să mă ierte că eu nu prea îi mai pot ajuta de acum înainte...

Cum ați reușit să formați această echipă, care a rezistat aproape neschimbată atâta timp?

Nu am format-o eu; a dat Dumnezeu să ne întâlnim și să ținem la un loc. Nu numai echipa redacțională propriu-zisă, ci tot lotul, ca să zic așa, care e mult mai extins. E aici, în 20 de ani de apariție neîntreruptă, munca multor oameni, știuți și neștiuți. Din familia mea și în sens restrâns, dar și în sens larg, de înrudire sufletească. Poate că nu am realizat tot ce ne-am fi dorit să realizăm, poate că n-am făcut întotdeauna tot ce trebuia sau așa cum trebuia, dar am arătat măcar că este cu putință, chiar în această vreme a tuturor dezbinărilor, să fie oamenii solidari pe termen lung, să pună preț pe niște principii și să jertfească pentru ele. Nu-i puțin lucru, cred eu.

De fapt, care este, spusă cât se poate pe scurt, povestea *Punctelor cardinale*?

Păi totul a început pe la jumătatea anului 1990, când mai toată generația închisorilor, și eu o dată cu ea, am început să ne dăm seama, din mersul evenimentelor, că speranțele din decembrie '89 fuseseră mai degrabă o amăgire. Relansarea Securității sub numele de S.R.I., rezultatele alegerilor din luna mai, chemarea minerilor pentru a apăra "democrația originală" și reprimarea sângeroasă a Pieții Universității, toate acestea m-au pus în fața alternativei: *resemnare* sau *luptă*. Valorificând singurele urmări pozitive ale evenimentelor din decembrie '89, adică libertatea de asociere și libertatea de expresie, am optat pentru luptă, iar arma aleasă fost *cuvântul*. Cu un grup restrâns, alcătuit din foști deținuți politici și din tineri intelectuali sibieni, am luat inițiativa înființării unei publicații care să apere tradiția românească autentică, demascând diversiunile neocomuniste, dar și orice alte forme de stângism anticreștin și antinațional. Primii "militanți" de bază în redacția *Punctelor cardinale* au fost camaradul de pușcărie Constantin Iorgulescu, din Mediaș, și tânărul inginer Constantin Apolzan, din Sibiu.

Inițiativa noastră a găsit repede sprijin la București, mediator fiind scriitorul Marcel Petrișor, și el fost deținut politic. Istoricul Demostene Andronescu, alt fost deținut politic, și Răzvan Codrescu, profesor de română din generația tânără, care scoseseră mai înainte o foaie numită *Veghea*, ni s-au alăturat în mod fericit. Cu timpul, cercul colaboratorilor s-a lărgit, angajând și vechiul Exil anticomunist. Numărul de pagini a crescut și el: întâi de la 8 la 12, apoi de la 12 la 16, iar uneori chiar la 24. Dar a fost în primul rând o creștere calitativă, experiența acumulată spunându-și cuvântul. Nu zic că au fost eliminate toate stângăciile, sau toate excesele de ton, dar s-a ajuns la un plus de echilibru matur, pe care nu l-au nimerit întotdeauna publicațiile de dreapta...

Într-o declarație despre *Puncte cardinale*, scriitorul Dan Stanca spune: "Plecând de la titlul cărții lui Crainic *Puncte cardi-nale în haos*, cred că această revistă tensionează spiritul și, strângând în jurul ei colaboratori de prestigiu, ar putea să fie nu *Axa* sau *Buna Vestire*, așa cum se crede îndeobște despre ea, ci *Gândirea* sau *Vremea* acestui prezent problematic". Editorul Gabriel Stănescu este însă de altă părere: "Am răsfoit-o curios, cu gândul la Nichifor Crainic... Nu, nu era o revistă care să continue linia gândirismului interbelic, ci mai degrabă o replică vie, necesară, dar și argumentată la acea «teroare a istoriei» de care vorbea Mircea Eliade". Cine are mai degrabă dreptate?

Unii mai cred că denumirea revistei ar fi fost preluată din titlul cărții lui Nichifor Crainic, *Puncte cardinale în haos*. Am spus și cu alte ocazii că e o simplă coincidență. Ceea ce am avut noi în vedere, dincolo de orice aluzie sau înrudire culturală, a fost ideea pură și simplă de *orientare*, de recuperare a *reperelor*, atât de necesară unui popor dezorientat cu brutalitate de lungile decenii de comunism. Nu ne-am propus să fim nici *Axa*, nici *Gândirea*, nici altceva decât am fost sau am putut fi în contextul acestor vremuri, care nu prea mai seamănă cu cele de odinioară și în care dreapta adevărată, creștină și națională, continuă să fie mai mult un deziderat decât o realitate. Autodefinindu-ne ca "Periodic independent de orientare național-creștină", noi am încercat să provocăm la o reconstruție a dreptei pe fondul noilor realități, iar nu la o simplă imitație epigonică a dreptei interbelice. Trecutul trebuie avut în vedere, dar nu poate fi reiterat ca atare. Este ceea ce n-au înțeles, din păcate, mulți supraviețuitori de bună credință ai Mișcării Legionare și mulți tineri exaltați sau teribiliști, care au preferat unei reconstrucții anevoioase o agitație ieftină și anacronică.

Am auzit spunându-se că la început – eu nu v-am descoperit decât în ultimii 16-17 ani – ați fi fost, totuși, o revistă de partid, cu angajare democrat-creștină...

E mult prea mult spus, chiar dacă nu-i total neadevărat. Să încerc să mă explic. La începutul anului 1990, un grup de foști deținuți politici înființase o formațiune politică de inspirație occidentală, mai ales germană, Uniunea Democrat Creștină (U.D.C.). Prin ianuarie 1990, venind la București, întâlnisem la sediul acesteia, din Piața Amzei, mulți camarazi de temniță și de prizonierat în U.R.S.S., unii intelectuali de o valoare deosebită (ca de exemplu regretatul Virgil Alexandru Ioanid), majoritatea foști legionari sau membri ai Frățiilor de Cruce. Am încercat să sprijinim publicistic U.D.C., ca prim nucleu al unei drepte în reconstrucție, căreia nu-i putea strica în context o firmă europeană. Dacă această formațiune politică ar fi viat, poate că ar fi fost un câștig pentru dreapta din România, nu știu... Cert este că Securitatea a avut însă grijă să infiltreze U.D.C.-ul, chiar la vârf, cu agenți pregătiți din vreme, unii recrutați chiar din emigrație. Unul dintre aceștia, lider al partidului, a și făcut, cu un prilej oficial, următoarea declarație: "Primim în partid foști comuniști, dar nu primim foști legionari". Ei bine, a doua zi, sediul U.D.C. era gol de valori autentice... În acel moment, deși personal n-am fost membru al Legiunii, am hotărât să ne delimităm principial și să menționăm explicit "independența" *Punctelor cardinale*, ca să evităm orice confuzii sau suspiciuni. N-am fost niciodată "organ de partid" – nici legionar, nici nelegionar.

În ce privește precizarea: "de orientare național-creștină", ea s-a impus conștiinței noastre din momentul în care P.N.Ț. și-a adăugat, din interese strict conjuncturale, codița "creștin și democrat"; "creștin-democrația" potențială a fost atunci iremediabil confiscată de politicianism. Țărăniștii au ucis-o demagogic, din fașă, ei rămânând și astăzi fără o adevărată identitate doctrinară, și cu atât mai puțin creștină... La fel se întâmplă acum, am impresia, cu ideea de "conservatorism", asumată abuziv de P.C., sau cu cea de "partid popular", spre care tinde P.D.-L. în dorința de a se delimita formal și de social-democrație, și de liberalism... În România, tot ce atinge politicianismul se spurcă sau se ieftinește; și dispare, în orice caz, ca alternativă credibilă și viabilă pentru o dreaptă adevărată.

Pentru că a venit vorba de etichete doctrinare sau ideologice, în ce raport vă aflați cu legionarismul, de care sunteți curent acuzați, ca publicație și ca grupare?

Avem convergențe certe, nu la nivelul formelor, ci la cel al principiilor directoare: slujim, după puteri, același ideal *național* și *creștin*. Ca și vechiul legionarism, credem că înnoirea socială pleacă de la *om*, mai precis de la o reformă *moral-spirituală*. Nu ne asumăm excesele trecutului legionar (care și-au avut, totuși, motivația lor politică și psihologică), dar ne înclinăm cu respectul cuvenit în fața sacrificiilor legionare și nu uităm persecuțiile pe care acești cruciați ai românismului integral le-au îndurat sub toate regimurile (carlist, antonescian, comunist).

Concret, ce v-ați propus în mod prioritar cu *Punctele cardinale* și cât considerați că ați realizat din ce v-ați propus, până în acest al 20-lea an?

Mai întâi, am ținut să cinstim memoria celor căzuți (pe front, în munți, în lagăre, în închisori) și să încercăm să le facem dreptate. Apoi am creat câteva punți: între bătrâni și tineri, între țară și Exil, între confesiunile creștine tradiționale ș.a.m.d. Ne-am atras un public fidel și am arătat că o publicație serioasă de dreapta este posibilă și că Tradiția poate răspunde plauzibil provocărilor actualității. […]

Cum vedeți situația politică de astăzi a României?

Dreapta adevărată în România este încă firavă și marginalizată. În prim-plan se înghesuie să se ilustreze o "dreaptă" contrafăcută ("o dreaptă a stângii", cum îi place lui Răzvan Codrescu să spună), gen P.N.L., P.D.-L. sau P.N.G. Eu am fost la recentele alegeri prezidențiale de partea lui Traian Băsescu, dar fără să-l idealizez și fără să cred vreo clipă că P.D.-L. ar putea ține loc de dreapta pe scena politică. A fi conjunctural "mai la dreapta" nu înseamnă "a fi de dreapta". Mă tem că mai trebuie încă vreo 20 de ani ca România să iasă din toate consecințele comunismului... Acesta este însă de-acum pariul altor generații...

A consemnat
Claudiu TÂRZIU

www.punctecardinale.ro
e-mail: ligia.banea@yahoo.com
PUNCTE CARDINALE S. R. L.
cont: B. R. D. Sibiu RO48BRDE330SV02146903300
ISSN: 1223-3145

DIRECTOR FONDATOR: GABRIEL CONSTANTINESCU
Răzvan Codrescu (redactor șef),
Demostene Andronescu (redactor șef-adjunct), Andreea Banea (secretar de redacție), Ligia Banea (tehnoredactor), Marcel Petrișor (redactor)
Adresa Redacției: 550399 SIBIU, Calea Dumbrăvii 109, tel./fax 0269/422536, mobil 0730023992

Tehnoredactare computerizată
PUNCTE CARDINALE
Tipar: NOBLESSE S.R.L